

Maisterintutkielma maantieteessä

Kehitysmaantiede

Anarkismin tilallisuus:

Pohjois- ja Itä-Syyrian Autonominen Hallinto

Euroopassa haastateltujen kurdien ja länsimaisten YPG-taistelijoiden näkökulmasta

Johanna Maliniemi

2020

Ohjaaja: Sami Moisio

Maantieteen maisteriohjelma

Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta

Tiedekunta – Fakultet – Faculty Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta		Koulutusohjelma – Utbildningsprogram – Degree Programme Geotieteiden ja maantieteen laitos	
Oppiaine/Opintosuunta – Läroämne/Studieinriktning – Subject/Study track Aluetiede (kehitysumaantiede)			
Tekijä – Författare – Author Johanna Maliniemi			
Työn nimi – Arbetets titel – Title Anarkismin tilallisuus: Pohjois- ja Itä-Syyrian Autonominen Hallinto Euroopassa haastateltujen kurdien ja länsimaisten YPG-taistelijoiden näkökulmasta			
Työn laji – Arbetets art – Level Pro gradu -tutkielma		Aika – Datum – Month and year Marraskuu 2020	Sivumäärä – Sidoantal – Number of pages 82
Tiivistelmä – Referat – Abstract <p><i>Pohjois- ja Itä-Syyrian Autonominen Hallinto</i>, AANES, perustettiin vuonna 2012. Se on <i>de facto</i> itsehallinnollinen alue, ja sen pyrkimys on olla osa yhdistynyttä Syyriää demokraattisen konfederalismin periaatteita seuraten. Tämän tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää ja selittää AANES:a anarkistisen maantieteen avulla, mikä on yksi radikaalin poliittisen maantieteen suuntauksista.</p> <p>Tutkimusongelmana on tarkastella, miten yhteiskunta voidaan muodostaa ilman valtiota, ja millaisia tilallisia piirteitä tällaisella post-valtiollisella yhteiskunnan rakentamisella on. Keskeisiä teoriaa ohjaavia lähteitä ovat Simon Springerin (2016) <i>Anarchist Roots of Geography – Towards Spatial Emancipation</i> ja Marcelo de Lopez de Souzan, Richard Whiten ja Springerin (2016) toimittama <i>Theories of Resistance – Anarchism, Geography and the Spirit of Revolt</i>.</p> <p>Tutkimuksessa analyysimenetelmänä käytettiin deduktiivista dialogista tematisointia, jonka avulla tutkimusaineistosta löydettiin erilaisia teemoja. Aineisto on kerätty haastattelemalla seitsemää henkilöä tutkimuskohteen ulkopuolella Euroopassa.</p> <p>Tutkimuksessa löydettiin post-valtiollisen yhteiskunnan rakentamisen osia. Niitä ovat muun muassa uuden tilan luominen, valtion kyseenalaistaminen, yhteiskunnan moninaisuuden hyväksyminen, erilaisten hierarkioiden purkaminen ja anarkististen keinojen käyttö. Tutkimuksessa havaitaan, että anarkistinen maantiede on hyödyllinen näkökulma tarkastellessa post-valtiollista yhteiskunnan muodostusta AANESin tapauksen kohdalla.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords anarkistinen maantiede, post-valtiollisuus, Pohjois- ja Itä-Syyrian autonominen hallinto, Rojava, dialoginen tematisointi			
Ohjaaja tai ohjaajat – Handledare – Supervisor or supervisors Sami Moisio			
Säilytyspaikka – Förvaringsställe – Where deposited HELDA - Helsingin yliopiston digitaalinen arkisto			
Muita tietoja – Övriga uppgifter – Additional information			

Tiedekunta – Fakultet – Faculty Faculty of Science		Koulutusohjelma – Utbildningsprogram – Degree Programme Department of geosciences and geography	
Oppiaine/Opintosuunta – Läroämne/Studieinriktning – Subject/Study track Regional studies (Development geography)			
Tekijä – Författare – Author Johanna Maliniemi			
Työn nimi – Arbetets titel – Title Spatiality of Anarchism: Autonomous Administration of North and East Syria (AANES) viewed by Kurds and Western YPG-fighters interviewed in Europe			
Työn laji – Arbetets art – Level Master's thesis		Aika – Datum – Month and year November 2020	Sivumäärä – Sidoantal – Number of pages 82
Tiivistelmä – Referat – Abstract <p><i>Autonomous Administration of North and East Syria</i>, AANES, was established in 2012. It is <i>de facto</i> independent region and it hopes to operate as a part of unified Syria following principles of democratic confederalism. The aim of this research is to understand and explain AANES using theoretical background of anarchist geography, which is one field of radical political geography.</p> <p>The study navigates the research question of how society could be formed without state and what kind of spatial dimension such kind of post-statist society would have. The key readings on theory are Simon Springer's (2016) <i>Anarchist Roots of Geography – Towards Spatial Emancipation</i>, and Marcelo de Lopez de Souza's, Richard White's ja Springer's (eds.) (2016) <i>Theories of Resistance – Anarchism, Geography and the Spirit of Revolt</i>.</p> <p>The study draws on the data collected outside the research area through interviewing 7 research participants. The data is analyzed using deductive dialogical thematization, by arranging the findings into different themes.</p> <p>The findings offer insight into components of post-statist building of society. The thematic components which were salient in the findings are building new spaces; questioning state; accepting the diversity of the region; undoing hierarchies and using anarchist means. The findings demonstrate that anarchist geography is useful tool to understand and study post-statist formation of society of AANES.</p>			
Avainsanat – Nyckelord – Keywords Anarchist geography, post-statism, Autonomous Administration of North and East Syria, Rojava, dialogical thematization			
Ohjaaja tai ohjaajat – Handledare – Supervisor or supervisors Sami Moisio			
Säilytyspaikka – Förvaringsställe – Where deposited HELDA - Digital Repository of the University of Helsinki			
Muuta tietoa – Övriga uppgifter – Additional information			

Sisällysluettelo

1. Johdanto.....	1
2. Metodologia.....	3
2.1. Tutkimusprosessi.....	3
2.2. Dialoginen tematisointi.....	4
2.3. Aineisto.....	5
2.4. Eettinen pohdinta.....	5
3. Tutkimuksen konteksti.....	7
3.1. Kurdistan ja kurdit nykyvaltioissa.....	7
3.2. Syyrian itsenäisyyden ajan historia.....	9
3.2.1. Rojavan tapahtumat AANES:n perustamiseen asti.....	10
3.2.2. AANES:n ideologia.....	12
4. Teoria.....	14
4.1. Termien määrittelyä.....	14
4.1.1. Anarkismi.....	14
4.1.2. Erilaisia anarkismin muotoja.....	15
4.2. Anarkismin historiaa ja tunnettuja anarkisteja.....	16
4.3. Anarkistinen maantiede.....	21
4.3.1. 1800-luvun maantieteilijäänarkistit.....	21
4.3.2. Tila sosiaalisena konstruktiona.....	24
4.3.3. Valtiollinen tila.....	26
4.3.4. Anarkistinen vaihtoehto.....	29
4.3.4.1. Radikaali demokratia ja julkinen tila.....	30
4.3.4.2. Kamppailu tilasta.....	31
4.3.4.3. Maanomistusolot ja territorio.....	33
4.3.4.4. Anarkismi ja antikolonialismi.....	34
4.3.4.5. Anarkismi ja ympäristö.....	37
4.3.4.6. Feminismi ja intersektionaalisuus.....	39
4.3.4.7. Anarkistiset keinot.....	41
4.3.4.8. Valtiollisuus epistemologian kyseenalaistaminen.....	43
5. Analyysi.....	45
5.1. Teemat.....	46
5.1.1. Uuden tilan luominen.....	47
5.1.1.1. Yhteisöjen vahvistaminen luo territorion.....	47
5.1.1.2. Julkinen tila ja radikaali demokratia.....	48
5.1.1.3. Horisontaalinen tilan muodostaminen.....	49
5.1.1.4. Paikkaan sidottu ihminen.....	51
5.1.2. Konfliktien esiintyminen tilassa.....	52
5.1.2.1. Itsepuolustus.....	52
5.1.2.2. Syyrian valtio.....	53
5.1.2.3. Islamismi.....	54
5.1.2.4. Turkin imperialismi.....	55
5.1.2.5. Kurdien poliittinen jakautuneisuus.....	56
5.1.2.6. Muut liittolaiset.....	56
5.1.3. Valtiollisuuden kyseenalaistaminen.....	58
5.1.3.1. Rajat.....	58
5.1.3.2. AANES:n valtiosta poikkeavia toimintatapoja.....	59
5.1.3.3. AANES:n epävirallisuus haasteena.....	60
5.1.3.4. Kurdien kamppailu kyseenalaistaa nykyvaltioiden oikeutuksen.....	60
5.1.4. Alueen moninaisuuden hyväksyminen.....	61
5.1.4.1. Moninaisuus AANES:ssa.....	62
5.1.4.2. PKK:n paradigman muutos.....	63

5.1.4.3. Pelot ja haasteet.....	64
5.1.5. Erilaisten hierarkioiden tunnistaminen ja purkaminen.....	64
5.1.5.1. Naisten aseman parantuminen.....	64
5.1.5.2. Intersektionaalisuus.....	66
5.1.5.3. Keho.....	66
5.1.6. Anarkististen keinojen käyttäminen.....	68
5.1.6.1. Kaipaus.....	68
5.1.6.2. Prefiguratiivinen politiikka.....	69
6. Päätelmät.....	71
6.1. Tutkimuksen rajoitteet.....	74
6.2. Jatkotutkimus.....	74
6.3. Anarkistinen näkökulma maantieteessä.....	75
Kiitokset.....	76
Lähdeluettelo.....	77

1. Johdanto

Tämän tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää ja selittää *Pohjois- ja Itä-Syyrian Autonomista Hallintoa*, AANES:a, anarkistisen maantieteen käsittein. Kyseinen alue on *de facto* itsehallintoalue Syyrian valtion alueella, eikä se tavoittele itsenäisen valtion asemaa vaan pitää itseänsä osana Syyriaa. AANES herättää kiinnostusta tutkimuskohteena, sillä se tarjoaa vaihtoehdon valtiolle muodostamalla yhteiskunnan ilman valtiota, post-valtiollisesti. Tutkimusongelmana on pohdinta siitä, miten luoda yhteiskunta ilman valtiota ja miten se tapahtuu tilassa. Muita vastaavia tunnettuja alueita ovat Espanjan anarkistien kommuunit vuosina 1936-39 ja zapatistien itsehallintoalue Chiapasissa vuodesta 1994 alkaen.

AANES:n itsehallinto alkoi vallankumouksesta vuonna 2012, jonka takana oli erityisesti kurdien *Demokraattinen liitto* -puolue, PYD. Alue käsittää Pohjois-Syyriassa erityisesti kurdien asuttamat alueet, Cizîrê, Kobanî ja Afrînin maakunnat, joskin tilanne on muuttunut sodankäynnin vuoksi. Aluetta kutsutaan usein myös kurdinkielisellä nimellä Rojavaksi, mikä tarkoittaa Länsi-Kurdistania.

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys perustuu anarkistiseen maantieteeseen, mikä on yksi kriittisen poliittisen maantieteen suuntaus. Kriittisen poliittisen maantieteen muutkin suuntaukset kuten marxilainen, postkolonialistinen ja feministinen suuntaus vaikuttavat tutkimuksessa. Anarkismin ydinajatus pohjautuu auktoriteettien kritisointiin. Anarkistisen näkökulman kautta etsitään vaihtoehtoja hierarkiselle yhteiskunnalle ja yksityisomistamiselle.

Tutkimus on maantieteellinen ja tämän vuoksi keskeisenä siinä on ymmärrys yhteiskunnallisten ilmiöiden tilallisuudesta. Kuten valtiollisuus ja kapitalismi ovat tilallisia projekteja, myös anarkismi on tilallista. Anarkistinen maantiede tarjoaa näkökulman, jonka avulla voi ymmärtää paremmin AANES:a. Tutkimuksessa pyritään löytämään anarkismin tilallisia ulottuvuuksia AANES:ssa. Niistä keskeisiksi tutkimuksessa nousevat julkinen tila, vastarinta, *autogestion*, paikan merkitys ja yhteisomistaminen.

Tutkimusmetodina on dialoginen tematisointi. Sillä tarkoitetaan temaattista analyysiä, missä käydään dialogia aineiston, teorian, kontekstin ja tutkijan ajattelun välillä. Aineistosta etsitään erilaisia teemoja, joilla pyritään vastaamaan tutkimusongelmaan.

Aineisto koostuu seitsemän henkilön kanssa käydyistä keskusteluista. Jokaisella heistä on vähintään jonkinlaisia yhteyksiä Pohjois- ja Itä-Syyrian alueeseen, sekä tietoa AANES:sta tai tilanteesta alueella. Osa haastattelemistani henkilöistä on ollut mukana YPG-joukoissa, osa toimii aktiivisesti AANES:n puolesta ja osa haastateltavista ei koe sitä omakseen. Haastatteluissa on täten erilaisia mielipiteitä AANES:sta, ja on mielenkiintoista nähdä, miten nämä näkökulmat vaikuttavat tutkielman tuloksiin.

Metodologia -kappaleessa käydään läpi tutkimuksen metodi, aineiston hankinta ja eettistä pohdintaa, konteksti -kappaleessa tarkastellaan Syyrian ja kurdien historiaa, teoria -kappaleessa esitellään anarkistinen maantiede, analyysi -kappaleessa toteutetaan aineiston tematisointi ja päätelmät -kappaleessa vedetään yhteen tutkimuksen tulokset, pohditaan mahdollisia jatkotutkimuksen aiheita ja pohditaan anarkistisen maantieteen merkitystä oppiaineessa.

2. Metodologia

Tutkimuksen metodi on dialoginen tematisointi, jolla yhdistetään teoreettinen ajattelu, aineisto, konteksti ja tutkijan ääni. Tässä kappaleessa esittelen dialogisen tematisoinnin, aineistoni sekä eettistä pohdintaa tutkimukseen liittyen.

2.1. Tutkimusprosessi

Leena Kosken (2020) mukaan tutkimus alkaa, kun valitaan ilmiö, johon keskitytään. Tämän progradun aiheeksi valikoitui Pohjois- ja Itä-Syyrian vallankumous sen ainutlaatuisuuden takia. Tutkimuksen alussa tutustutaan kontekstiin, sekä yleiseen että erityiseen kontekstiin (Koski 2020, 158). Tässä tutkimuksessa yleisellä kontekstilla tarkoitetaan anarkismia yhteiskunnallisena ideologiana, ja erityisellä kontekstilla tarkoitetaan puolestaan Pohjois- ja Itä-Syyriaa. Yleistä kontekstia käydään läpi teoriakappaleessa, jossa tarkastellaan anarkismin historiaa ja anarkismin suuntauksia. Erityinen konteksti on esitetty taustakappaleessa, missä käydään läpi kurdien historiaa koko Kurdistanin alueella, Syyrian historia, Pohjois- ja Itä-Syyrian tapahtumat ja PKK:n historiaa. Yleistä kontekstia käydään läpi teoriakappaleessa, jossa tarkastellaan anarkismin historiaa ja anarkismin suuntauksia.

Alustava tutkimusongelma johdattaa tekemään valintoja tutkimuksessa (Koski 2020, 157). Tutkimusprosessin alkuvaiheessa tutkimusongelma kiteytyi kysymykseen ”millainen on AANES anarkistisen maantieteen termein”. Tutkimusprosessin edetessä kysymys tarkentui muotoon ”miten luodaan yhteiskunta ilman valtiota ja miten se tapahtuu tilallisesti”.

Konteksti ja tutkimusongelma johdattavat teoreettisen ajattelun kartoittamiseen. Teoreettinen ajattelu ei ole vain taustaa, vaan se on tila, jonka tutkija luo ilmiön tarkastelua varten ja keskustelukumppaniksi analyysia varten. (Koski 2020, 158) Anarkistinen maantiede on tämän tutkimuksen teoreettinen viitekehys, jonka avulla AANES:n post-valtiollista luonnetta voidaan ymmärtää. Maantieteessä on pitkään omaksuttu valtiollisen tapa jakaa maailmaa, mutta anarkistinen maantiede kritisoi tätä ja luo tapoja, joiden avulla voidaan ymmärtää valtioiden ulkopuolisia ilmiöitä. Kuten Koski (2020,159) kirjoittaa, teoreettinen ajattelu saattaa muuttua analyysin aikana, niin myös tämän tutkimusprosessin aikana teoreettista sisältöä on muokattu.

Tutkimusaineiston hankintaa on suoritettu tutkimuksen edetessä, ja haastattelut on tehty elokuun 2018 ja helmikuun 2020 välisenä aikana. Haastatteluissa kerätty tieto on myös ohjannut tutkimuksen tekoa. Haastatteluissa käytettiin puolistrukturoitua haastattelutapaa, ja haastateltaville annettiin tilaa kertoa myös asioista, joita heidän mielestään pitäisi aiheeseen liittyen käsitellä. Aineistosta tuli monipuolinen ja se sisältää erilaisia mielipiteitä.

Haastattelumateriaalia ja anarkistisen maantieteen teoreettista ajattelua yhdistettäessä analyysimetodiksi valikoitui dialoginen tematisointi. Analyysi toteutettiin tekemällä miellekarttoja aineiston materiaalista teorialähtöisesti. Aineistossa ja anarkistisen maantieteen viitekehyksessä havaittiin paljon yhtäläisyyksiä ja ne tuodaan esille analyysissä teemoittain.

2.2. Dialoginen tematisointi

Tutkimuksen analyysimetodiksi valittiin deduktiivinen eli teorialähtöinen dialoginen tematisointi. Sen avulla käydään dialogia teorian, kontekstuaalisen tiedon, empiirisen aineiston ja tutkijan ymmärryksen välillä (Koski 2020, 157).

Tematisointi tarkoittaa temaattista analyysiä, missä aineistoa lähdetään hahmottamaan teemojen kautta. Sisällönanalyysi ja temaattinen analyysi eroavat toisistaan muun muassa siinä, että sisällönanalyysissä luodaan hierarkkisia kategorioita tekstistä, kun taas temaattisessa analyysissä teemoista muodostuu miellekarttoja. Temaattisessa analyysissä voidaan kuvata sekä ilmeistä sisältöä että piilevää sisältöä. Lopputulos riippuu analysoijasta, eivätkä teemat nouse aineistosta itsestään, vaan tutkijalla on tärkeä rooli niiden esiin tuonnissa. (Tuomi&Sarajärvi 2018,142-4.)

Dialogisen tematisoinnin analyysin vaiheet perustuvat Kosken (2020) tekstiin *Teksteistä teemoihin - dialoginen tematisointi* (2020). Koski hahmottelee analyysin vaiheet siten, että ensin raakatekstistä etsitään aineistokategorioita, joista sitten muodostetaan perusteltuja teemoja analyysin toisessa ja kolmannessa vaiheessa. Lopuksi niistä tehdään tulkintoja. Ensimmäisessä vaiheessa käytännössä luetaan aineisto läpi ja katsotaan, mitkä kohdat voisivat vastata tutkimuskysymykseen. Toisessa vaiheessa luodaan ensimmäisessä vaiheessa löydettyistä kohdista kategorioita, eli yhteisiä tekijöitä, jotka muodostavat ryhmiä. Kolmannessa vaiheessa nämä kategoriat asetetaan dialogiin teorian kanssa ja niistä muodostetaan teemoja. Tässä vaiheessa teoreettinen viitekehyskin voi myös

muuttua. Kategorioita voidaan pitää teemahypoteeseina, ja niitä testataan lukemalla lisää aineistoa. Kategorioita ja teemoja siis luodaan, mutta niitä voidaan myös hylätä. Näissä kolmessa vaiheessa muodostetaan teemat ja sen jälkeen seuraa tulkintavaihe, missä teemat asetetaan dialogiin teorian ja kontekstin kanssa. Jokaisen teeman kohdalla yritetään vastata tutkimuskysymykseen. Teemoista tulee omat kappaleensa, joissa puhutaan vaihtelusta aineistossa, toistoista ja poikkeamista. (Koski 2020, 157-170.)

2.3. Aineisto

Aineisto on kerätty puolistrukturoiduilla haastatteluilla. Eskolan ja Suorannan (2001, 85) mukaan haastattelut ovat keskusteluja, jotka tapahtuvat tutkijan aloitteesta. Haastatteluissa pyrittiin antamaan paljon tilaa haastateltavalle kertoa omista ajatuksistaan, vaikkakin keskustelun pohjaksi käytettiin ennalta laadittuja kysymyksiä. Osa haastateltavista sai kysymykset etukäteen, osa ei. Muutamien haastattelujen päätteeksi pyydettiin palautetta haastattelusta. Haastatteluissa pyydettiin joka kerta haastateltavia kertomaan oma mielipide siitä, mitä aiheesta pitäisi tutkia. Näistä toiveista kerrotaan tutkielman lopussa.

Haastattelut tehtiin seitsemän eri henkilön kanssa. Kaksi haastattelua suoritettiin ryhmähaastatteluna ja kaksi yksilöhaastatteluna. Jokaisella haastateltavalla on vähintään jonkinlaisia yhteyksiä Pohjois- ja Itä-Syyriaan. Osa heistä on toiminut aktiivisesti AANES:ssa tai YPG-joukoissa ja osa haastateltavista ei koe AANES:n hallintoa omakseen. Haastateltavat ovat eri-ikäisiä, eri sukupuolia ja erilaisista taustoista tulevia. Haastateltavat ovat löytyneet AANES:oon liittyvän tapahtuman ja Lähi-idän tilanteeseen liittyvän tapahtuman yhteydessä sekä tutkijan omien kontaktien kautta. Haastattelut tehtiin kahviloissa ja yliopiston tiloissa.

2.4. Eettinen pohdinta

Tutkimuksessa käytetään haastateltavista vain numeroita henkilöiden anonymiteettin säilyttämiseksi. Osa haastateltavista on tarkastanut ja hyväksynyt kommenttinsa vielä haastattelun jälkeen. Haastateltaville kerrottiin tutkimuksen tarkoituksesta ennen haastatteluja, ja siitä, että tutkielma julkaistaan mahdollisesti e-thesis -sivustolla.

Eettinen kysymys on myös se, miten käsitellä aihetta, joka liittyy sotaan. Aineistossa tuli esiin paljon ihmisten kärsimystä Pohjois- ja Itä-Syyriassa ja lähialueilla. Alueella on pulaa vedestä ja ruoasta, sotimista, väkivaltaa ja kidutusta. Osalle haastateltavista nämä ovat joka päiväisiä huolia, kuten yksi heistä sanoo ”*Me asuu täällä, mutta meidän mieli asuu siellä. Koko aika me miettii, mitä tapahtuu huomenna.*” (haast. 1). Haastateltavien huoliin ja kokemuksiin pyrittiin suhtautumaan sensitiivisesti, mutta konkreettista apua ei voitu antaa. Eräs haastateltava kertoo palautteessa, että tuntui hyvältä, kun sai puhua asioista, jotka ovat sydämellä ja haastattelija kuunteli.

"There is a lot of kids they do not have school water they don't have food, warm clothers, they are in camp. ... How can we help now? I think that is important to listen to those, not me. I am nothing here." (haast. 4)

Tutkijan asemaa on hyvä pohtia, jotta tutkimus on läpinäkyvä. Mikään tutkimus ei ole neutraalia, sillä tutkijat kantavat mukanaan omaa taustaansa (Kontulainen 2019, 84; [Pillow 2003]). Tämän tutkimuksen tutkija on Suomessa asunut henkilö, joka on vieraillut KRG:n alueella, mutta ei muualla Kurdistanissa. Haastattelija ja haastateltavat löysivät yhteisiä asioita muun muassa keskustellessaan vierailusta KRG:n alueella. Yhden haastateltavan kanssa tutkijalla oli yhteinen tuttava.

3. Tutkimuksen konteksti

Tutkimuksen erityinen konteksti on kurdien historia koko Kurdistanin alueella ja erityisesti Rojavassa sekä Kurdistanin työväenpuolueen PKK:n historia.

3.1. Kurdistan ja kurdit nykyvaltioissa

Kurdien sanotaan olevan suurin kansa, jolla ei ole omaa valtioita (Kirmanj 2013). Kurdikysymys on termi, jota käytetään puhuttaessa kurdikansasta ilman valtioita. Kurdistan on alue, joka 1900-luvun alusta on jakautunut viiden valtion, Irakin, Turkin, Syyrian, Iranin ja Armenian alueille. Alueen nykyiseen jakautumiseen vaikuttivat eurooppalaisten siirtomaaisäntien toimet 1900-luvun alussa osmanivaltakunnan hajottua.

Kurdeista on mahdollisia mainintoja ja ennen ajanlaskun alkua. Monet kurdit uskovat heidän historialla olevan yhteys meedialaisiin ja Meedian valtakuntaan, joka on syntynyt 750-700 eaa. (Knapp, Flach, Ayboğa, Abdullah, & Biehl. 2016, 2). Islamin varhaisessa vaiheessa, 600-luvun puolella välissä islam levisi alueelle ja suuri osa kurdeista kääntyi muslimeiksi. 900-luvulla kuitenkin islamin valta heikkeni ja kurdien itsehallinto alueella kasvoi. Mongolit valtasivat kurdien alueitaan 1200-luvulla. (Kirmanj 2013.) Ensimmäisiä mainintoja Kurdistanista löytyy 1100-luvun arabialaisista kirjoituksista. Silloin Kurdistanilla tarkoitettiin itäisiä kukkuloita alueella, missä Taurus ja Zagros vuoristot kohtaavat (Knapp et al. 2016, 1). 1500-luvulla kurdien asuttamista alueista kilpailivat osmanien ja safavidien valtakunnat. Aluksi osmanivaltakunnassa kurdit saivat melko paljon autonomiaa, joka väheni 1800-luvulla, kun osmanit aloittivat hallinnon keskittämisen. (Knapp et al. 2016, 9-11.)

Osmanivaltakunta hajosi heidän hävitessään ensimmäisessä maailman sodassa. Eurooppalaiset suurvallat, muun muassa Britannia, Ranska, Saksa ja Venäjä, olivat nyt kiinnostuneita osmanivaltakunnan alueiden jaosta. Kuitenkin jo vuonna 1916 salaisesti sovitussa Sykes-Picot -sopimuksessa Britannia ja Ranska sopivat alueiden jaosta keskenään. San Remon konferenssissa vuonna 1920 ja Lausannen sopimuksessa 1923 vahvistettiin Syyrian alueen siirtymistä Ranskan

vaikutuspiiriin ja Irakin alueen Britannian vaikutuspiiriin. Kurdivaltioin perustamisesta oli keskusteltu, mutta sitä ei toteutettu (Wikipedia. Sèvresin rauhansopimus, 2020). Vastaperustetun Turkin valtion alle jäi Pohjois-Kurdistanin alueet ja safavid-kurdialue jäi Iranin vallan alle. Syyrian ja Turkin rajaksi tuli linja, jota pitkin kulki Berlin-Baghdad rautatie. (Knapp et al. 2016, 2,11.)

Tällä hetkellä kurdeja arvioidaan olevan noin 40 miljoonaa, joista 19-22 miljoonaa asuu Turkissa, 8-18 miljoonaa Iranissa, 6 miljoonaa Irakissa ja 2–3 miljoonaa Syyriassa, 500 000 entisen Neuvostoliiton alueella ja noin yksi miljoona Euroopassa (Kirmanj 2013; Knapp et al. 2016, 1). Kurdikielen murteet voidaan jakaa viiteen murteiden pääryhmään, jotka ovat kurmancî, jota puhutaan Pohjois-Kurdistanissa, eteläiset murteet muun muassa soranî, jota puhutaan Etelä-Kurdistanissa, kaakkoiset murteet joita puhutaan Itä- ja Etelä-Kurdistanin alueella sekä zaza ja guranî (Knapp et al. 2016, 1).

Pohjois-Kurdistanissa, Turkin valtion kaakkoisosassa, kurdeja asuu eniten verrattuna muihin naapurivaltioihin, noin 19-22 miljoonaa. Kurdikansan olemassaolo on koko Turkin valtion olemassaolon aikana ollut hankala, sillä Turkki pitää kaikkia kansalaisia turkkilaisina (Knapp et al. 2016, 2) ja kurdiliikettä separatistisena. Tämä on ollut maan assimilaatiopolitiikkaa, joka periytyy jo valtion ensimmäisen presidentin Kemal Atatürkin ajalta. Nykypäivänä vallassa oleva oikeus- ja edistyspuolue, AKP, ja presidentti Recep Erdoğan jatkaa samaa politiikkaa.

1970-luvulla Abdullah Öcalan perusti PKK:n Turkissa ja se on taistellut sissisotaa Turkkia vastaan erityisesti 1980-luvulla. Turkissa ja monissa Turkin kanssa yhteistyötä tekevissä valtioissa PKK:ta pidetään terroristijärjestönä. Euroopan Unionin komissio listasi järjestön vuonna 2004 terroristijärjestöksi (Council Decision 2019). Vuonna 2019 kaikista Turkin vangeista noin 17 prosenttia oli poliittisia vankeja, joista merkittävä osa oli PKK:n jäseniä (Lawyers on Trial, 2019).

Irakin valtion alueella olevaa kurdien asuttamaa aluetta kutsutaan Etelä-Kurdistaniksi. Tälle alueelle kurdit perustivat oman hallinnon jo Saddam Husseinin aikana vuonna 1992. Kuitenkin vasta vuonna 2005 sovitussa uudessa Irakin perustuslaissa Kurdistanin aluehallitus KRG tunnustettiin. KRG:lla on tällä hetkellä oma hallinto, poliisivoimat ja jopa oma viisumikäytäntö. Hallitsevia puolueita ovat Kurdistanin demokraattinen puolue, KDP ja Kurdistanin isäinmaallinen liitto, PUK. Syksyllä 2017 järjestettiin äänestys Kurdistanin itsenäisyydestä, jossa itsenäisyyttä kannatti 92 prosenttia. Irakin hallinto ei kuitenkaan hyväksynyt itsenäisyyttä, vaan Irakin armeija otti Kurdistanin kiisteltyjä alueita uudelleen hallintaansa, merkittävimpänä Kirkukin kaupungin ja

itsenäisyyttä ajanut KRG:n presidentti Masoud Barzani luopui paikastaan (BBC 29.10.2017). KRG:n talous pohjautuu vahvasti öljy- ja kaasutuloihin (Romano 2018, 127).

Iranin valtion alueella kurdien asuttamaa aluetta kutsutaan Itä-Kurdistaniksi. Kurdien itsenäisyystaistelussa merkittävänä merkkipaaluna voidaan pitää Mahabadin tasavaltaa, joka toimi vuosina 1944–1946 (Entessar 2018, 399). Tämän alueen itsehallinnon mahdollisti Neuvostoliiton tuki, mutta muut valtiot eivät koskaan tunnustaneet sitä. Mahabadin tasavallan vuosien jälkeen Pahlavien dynastian jatkaessa vallassa kurdien tilanne vaihteli. Kurdit tukivat aluksi Iranin vallankumouksesta 1978-79, mutta joutuivat pettymään nopeasti, kun uusi islamilainen hallinto keskitti valtaansa ja piti vähemmistöt huonossa asemassa (Entessar 2018, 401–2). Vuonna 2013 Hassan Rouhanin tultua Iranin presidentiksi kurdit odottivat parannuksia myös vähemmistöjen asemaan. Vaikka Rouhani onkin korostanut Iranin multietnisyyden olevan vahvuus eikä uhka kansalliselle turvallisuudelle, niin siitä huolimatta kurdit ovat joutuneet pettymään odotuksiinsa olojensa parantumisen suhteen, sekä odotuksiinsa laajemmista itsemääräämisoikeuksista (Entessar 2018, 408).

3.2. Syyrian itsenäisyyden ajan historia

Syyria siirtyi osmanien valtakunnan hallinnasta Ranskan siirtomaaksi ensimmäisen maailmansodan jälkeen. Syyria itsenäistyi toisen maailmansodan jälkeen vuonna 1946. Itsenäisyyden alkuvuosina tapahtui useita vallankaappauksia, kunnes vuonna 1963 arabimaissa voimakkaana toiminut sosialistinen Baath-puolue kaappasi vallan (Knapp et al. 2016, 20). Vuonna 1970 valtaan nousi puolueesta Hafez al-Assad, joka hallitsi maata seuraavat 30 vuotta. Hafezin jälkeensä valtaan astui hänen poika Bashar al-Assad vuonna 2000. Bashar al-Assadista odotettiin uudistajaa, mutta näissä odotuksissa jouduttiin pettymään (Encyclopedia Britannica 2019)

Syyrian väestö koostuu muun muassa arabeista, alaviiteista ja kurdeista. Syyriassa kurdeja asuu eniten maan pohjoisosassa. Knapp et al. (2016,1) mukaan noin 3 miljoonaa kurdia asuu Rojavan alueella. Damaskoksessa ja Aleppossa on molemmissa asunut aiemmin yli puoli miljoonaa kurdia, mutta sodan takia määrä on pudonnut alueilla vain noin 60 000 henkeen. Maan johto on pitänyt Syyriaa arabivaltiona, ja kurdivähemmistöä on pidetty uhkana. Baath-hallinto on pyrkinyt arabisoimaan Pohjois-Syyrian alueita ja heikentämään kurdien asemaa. Kurdimaanomistajien maita on otettu haltuun, ja arabeja on pakotettu muuttamaan alueelle. Monet kurdit ovatkin

assimiloituneet ja kadottaneet kielensä ja kulttuurisen perinnön. Syyrian valtiossa sadoillatuhansilla kurdeilla ei ole ollut kansalaisuutta. Vuonna 1962 Syyriassa hallinto toteutti päätöksiä, joiden seurauksena tuhansilta ihmisiltä evättiin kansalaisuus. Kurdeista tuli joko ulkomaalaisia tai piilossa olevia henkilöitä, ja tämä status periytyi heidän lapsilleen. Tämä esti heiltä muun muassa virallisen rekisteröitymisen, henkilöpapereiden hankkimisen, työskentelyn julkisella sektorilla ja terveyspalveluiden saamisen. Vuonna 2004 alueella oli noin 200 000 ulkomaalaisena pidettyä ja 80 000–100 000 piilossa olevaa henkilöä. (Knapp et al. 2016, 19-20.)

Protestien sarja, jota kutsuttiin arabikevääksi, alkoi Syyriassa Egyptin ja Tunisian jälkeen vuonna 2011 Bashar al-Assadin oltua vallassa kymmenen vuotta. Ihmiset kokoontuivat osoittamaan mieltä demokratian puolesta, mutta hallitus vastasi näihin protesteihin voimalla. EU ja Yhdysvallat olivat kriittisiä al-Assadin toimia kohtaan, mutta Syyrian pitkäaikaiset liittolaiset Iran ja Venäjä tukivat al-Assadin toimia. (Encyclopedia Britannica 2019.)

Protestien aikana al-Assadin hallintoa vastustanut liike alkoi järjestäytymään, jolloin Syyriaan perustettiin Syyrian vapaa armeija, FSA. Vuonna 2012 Syyrian hallituksen joukot olivatkin jo sodassa kapinallisia vastaan. FSA siirtyi nopeasti islamistiseen suuntaan, koska muslimiveljeskunta vaikutti voimakkaasti sen sisällä. Vuonna 2013 islamilaisesta valtiosta ISIS:stä tuli myös yksi sodan osapuoli. Turkki, Saudi-Arabia ja Qatar tukivat kapinallisten joukkoja, Yhdysvallat tukivat joitakin kapinajoukkoja, kun taas Iran ja Hizbollah jatkoivat Syyrian tukemista. (Encyclopedia Britannica 2019.) Sodassa on eri lähteiden mukaan kuollut noin 380 000 -580 000 ja yli 12 miljoona syyrialaista on joutunut lähtemään pakoon. Yli 6 miljoonaa ihmistä on paennut muihin maihin ja yli 6 miljoona on maan sisäisinä pakolaisina. (Syrian Refugee Crisis 2019.)

3.2.1. Rojavan tapahtumat AANES:n perustamiseen asti

1980-luvulla monet kurdiaktivistit olivat paenneet Turkista Syyriaan. Syyria salli PKK:n toiminnan tuolloin, koska näki sen auttavan taistelussa vihollistaan Turkia vastaan (Knapp et al. 2016, 36) Tilanne muuttui kuitenkin vuosina 1990–2000 Turkin painostuksesta. Tällöin PKK:n toiminta hankaloitui alueella. (Knapp et al 2016, 38.) Vuonna 2003 perustettiin demokraattinen unioni puolue, PYD, joka on PKK:n kanssa jäsenpuolue Kurdistanin yhteisöjen unionissa KCK:ssä (Knapp et al. 2016,84). PYD on ollut keskeinen tekijä AANES:n hallinnon perustamisessa (Allsopp&Wilgenburg 2019, 14). Vuonna 2011 Syyrian protestien alettua kurdit tukivat niiden

demokraattisia pyrkimyksiä, mutta eivät liittyneet FSA:han sen islamistisuuden takia (Knapp et al. 2016, 50). Kurdit perustivat tuolloin omat itsepuolustusjoukot YXG:n, jota myöhemmin kutsutaan YPG-joukoiksi (Knapp et al 2016, 50-51).

Ennen Rojavan vallankumousta 2012, PYD oli tehnyt ruohonjuuritason vaikuttamistyötä ja luonut kaupunkeihin, kuten Aleppoon, Cizîrêen, Kobanîin ja Afrîniin, naapurustoneuvostoja (Knapp et al. 2016, 84–5). Neuvostoja ei ollut kaikkialla, muun muassa ei-kurdien asuttamilla alueilla, ja alueilla jossa kurdit kannattivat Syyrian kurdien kansallista neuvostoa ENKS:iä. Kuitenkin niitä oli riittävästi, jotta ne voitiin katsoa valtion kanssa rinnakkaisiksi järjestelmiksi. Vuonna 2011 perustettiin neuvostojen yhteiseksi elimeksi Länsi-Kurdistanin kansojen neuvosto, MGRK (Knapp et al. 84–5). Syyrian alkavan konfliktin aikana myös toiset kurdipuolueet liittyivät yhteen, Syyrian Kurdistanin demokraattinen puolue, KDP-S, ja Syyrian Kurdistanin isäinmaallinen liitto, PUK-S, luoden *ENKS*:n. Näiden puolueiden taustalla ovat Irakin Kurdissanissa valtaa pitävät puolueet KDP ja PUK. *ENKS* ja *MGRK* tapasivat heinäkuun alussa 2012 ja sopivat Irakin Kurdistanissa presidentti Masoud Barzanîn isännöimässä kokouksessa yhteistyöstä. Knapp et al. (2016, 53) mukaan, että *MGRK*:lla ja *ENKS*:llä ei ole paljon yhteistä, mutta molemmilla on omat intressinsä, joiden takia ne tekevät yhteistyötä.

Rojavan vallankumoukseksi kutsutut tapahtumat alkoivat 18–19.7.2012 Kobanîssa (Knapp et al. 2016, 54). YPG ja *MGRK*:ta tukevat ihmiset ottivat haltuunsa al-Assadin Baath-hallinnolta Kobanîn kaupungin valtaamalla kaupunkiin johtavat tiet ja julkisen hallinnon instituutiot, jotka olivat oleellisia heille. Aamulla kaupungin lipputankoihin oli nostettu *MGRK*:n liput (Knapp et al. 2016, 54–5). Tämän päivän jälkeen vallankumous levisi muihin lähistöllä sijaitseviin kaupunkeihin ja kyliin. Vallankumous levisi myös Afriniin ja Cizireen. Qamişlossa vallankumous vapautti vain lähiöitä, mutta ei kaupungin keskustaa. Joillakin alueilla jäätiin toimimaan vielä rinnakkain Syyrian hallinnon kanssa. (Knapp et al. 2016, 54–6.)

Uudelle hallinnolle oli tärkeää saada suurin osa väestöstä tukemaan sitä. Vuonna 2013 edelleen monet ei-kurdit ja myös *ENKS*:iin liittyneet kurdipuolueet eivät kannattaneet uutta hallintoa. *MGRK*:n johto kävi vuoropuhelua muiden ryhmien kanssa. Tammikuussa 2014 kokoontui yhteen 50 alueella toimivaa ryhmittymää, muun muassa arabeja, syriakkeja ja muita kurdipuolueita, jotka lähtivät *ENKS*:stä liittyen mukaan *MGRK*:n. Kokouksen päätteeksi laadittiin yhteiskuntasopimus alueelle, joka alkaa monimuotoisuuden toteutamisella. (Knapp et al. 2016, 112.) Sopimuksessa ei puhuta enää Rojavasta vaan kolmen autonomisen alueen Afrinin, Jaziran ja Kobanen yhteisöstä:

”Me, ihmiset Jasiran, Afrinin ja Kobanen demokraattisesta federaatiosta; kurdien, arabien, assyryrialaisen, kaldealaisten, aramealaisten, turkmeenien, armenialaisten ja tsetseenien konfедераatiosta, vapaasti ja arvokkaasti julistamme ja vahvistamme tämän perustamisasiakirjan, joka on laadittu demokraattisen autonomian periaatteiden mukaisesti”
(Charter of the Social Contract, 2014)

Yhteisessä perustuskirjassa todetaan, että alue torjuu keskitetyn valtion, mutta pyrkii elämään rinnakkaiselossa valtion kanssa. He tavoittelevat sukupuolten tasa-arvoa, demokratiaa, ympäristöstä huolehtimista, nuoriin panostamista ja sosiaalisia oikeuksia (Knapp et al. 2016,112).

Samanaikaisesti perustuskirjan kanssa jokainen kolmesta piirikunnasta perusti siirtymäkauden hallinnon, Demokraattisen autonomian hallinnon, DAA:n, joka vastaa enemmän perinteistä hallintoa ministereineen. MGRK ja DAA tekevät yhteistyötä ja jakavat vastuun yhteisten asioiden hoidosta. ENKS ei ole mukana näissä ryhmissä ja jatkoi MGRK:n vastustamista. (Knapp et al 2016, 114–5.)

Vuonna 2015 perustettiin näiden kolmen alueen yhteinen armeija Syyrian demokraattinen armeija *SDF* ja sen yhteyteen Syyrian demokraattinen neuvosto, *MDS*, jonka tarkoitus on tehdä työtä vapautetuilla alueilla konfедераatiojärjestelmän aikaan saamiseksi. Vuonna 2016 perustettiin vielä parempaa koordinoitua varten Pohjois-Syyrian federaalijärjestelmä *FRNS*, joka pitää itseään Syyrian osana mutta itsenäisenä (Knapp et al. 2016, 116–7).

3.2.2.AANES:n ideologia

AANES:n ideologian taustalla on Abdullah Öcalanin luoma käsite *demokraattinen konfederalismi* (Allsopp&Wilgenburg 2019, 13; Koivunen 2016). Öcalan ja hänen johtamansa PKK toimi aiemmin marxilais-leninistisen perinteen mukaan, mutta kun Öcalan pidätettiin vuonna 1998, hän alkoi vankilatuomionsa aikana muuttamaan ajatteluaan liberalistiseen suuntaan (Malik 2019). Öcalan on julkaissut useita kirjoja yli 20 vuotta kestäneen vankeutensa aikana.

Öcalan on saanut vaikutteita ajatteluunsa yhdysvaltalaiselta poliittiselta filosofilta Murray Bookchinilta. Öcalan yhdistää Bookchinin yhteiskuntaekologian käsitteen Lähi-Idän ympäristöön ja historiaan (Ayboga & Knapp, 2017). Öcalanin uuden vision mukaan kurdit eivät tavoittele omaa

itsenäistä valtiota, vaan pyrkivät suoraan demokratiaan ilman valtiota. Keskeistä on myös naisten nostaminen keskiöön päätöksen teossa (Malik 2019).

Öcalanin demokraattisen konfederalismin ideassa hän esittelee useita käsitteitä kuten demokraattinen autonomia, demokraattinen tasavalta ja demokraattinen modernius (Knapp et al. 2016, 43-4). Hänen mukaansa demokraattinen konfederalismi voidaan nähdä eräänlaisena itsehallintona, joka voi toimia rinnakkain valtion kanssa (Öcalan 2017, 45–46). Sen tarkoitus on saavuttaa yhteiskunnan itsehallinto pienten autonomisten hajautettujen yksiköiden kautta. Valtiolla tai sen territorion rajoilla ei ole merkitystä, sillä itsehallinnollinen yhteiskunta tekee valtiosta tarpeettoman. Konfederalismi eroaa myös federalismista, joka edellyttää valtion olemassaolon (Knapp et al. 2016, 44).

Demokraattinen autonomia tarkoittaa paikallisyhteisön (*commune*) autonomiaa. Siinä valta on hajautettua näille yhteiskunnan pienille yksiköille ja ne käyttävät valtaa alhaalta ylöspäin. (Knapp et al. 2016, 43). AANES:ssa keskeisiä yhteiskunnan yksiköitä ovat nämä paikallisyhteisöt ja niiden paikallisneuvostot, joiden tarkoitus on koota ihmiset yhteen ratkaisemaan asuinalueidensa asioita. Tarvittaessa paikallisneuvostot vievät asioita eteenpäin toisille hallintotasoille, naapurustoneuvostoon, alueneuvostoon TEV-DEM:iin tai ylimmälle tasolle MGRK:hon. Tällä tavalla on etäiset juuret perinteisen yhteiskunnan vanhimpien kokoukseen (Knapp et al. 2016, 95). Knapp et al. (2016, 42) kirjoittavat myös Hannah Arendtin todenneen, että neuvostojärjestelmä on vallankumousten unohtunut aarre. Demokraattinen tasavalta tarkoittaa yksikköä, jonka tarkoitus on mahdollistaa demokraattinen autonomia ja demokraattinen konfederalismi. Demokraattisella moderniudella Öcalan tarkoittaa vaihtoehtoa kapitalistiselle moderniudelle. Kapitalistinen modernius on yhteiskunnan muoto, joka vie vallan ihmisiltä ja muokkaa heidät kuluttajayhteiskunnaksi. Öcalanille vaihtoehto on ruohonjuuritason autonominen, moraalinen ja poliittinen yhteiskunta. (Knapp et al 2016, 44.)

4. Teoria

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys perustuu anarkistiseen maantieteeseen, joka on yksi kriittisen poliittisen maantieteen suuntaus. Anarkistisen maantieteen avulla on mahdollista paremmin ymmärtää Pohjois- ja Itä-Syyrian autonomista hallintoa, AANES:a. AANES poikkeaa valtiollisesta tavasta muodostaa yhteiskunta, ja anarkistisen maantieteen lähtökohtana on valtion kritisointi.

Tämän teoriakappaleen alussa selitetään muutamia termejä, ja taustoituksena anarkismiin käydään läpi sen historiaa lähinnä Euroopassa 1800-1900-luvuilla. Toisessa osassa käydään läpi valtiollisuuden ja anarkismin tilallisia ulottuvuuksia. Anarkistista ymmärrystä laajennetaan myös eri näkökulmien avulla, kuten post-kolonialismin, ekologian ja feminismin avulla.

4.1. Termien määrittelyä

Tässä kappaleessa tarkastellaan anarkismi termin taustaa, sekä erilaisten anarkismien eroja.

4.1.1. Anarkismi

Kreikankielinen sana *anarchos* tarkoittaa *ilman hallitsijaa* ja anarkismissa keskeistä auktoriteetin ja hallinnan vastustaminen. On olemassa monia anarkismeja, mutta anarkisteja yhdistää antiautoritaariset vaatimukset ja epätasa-arvon vastustaminen (Blunt & Wills 2000, 1; Cojocaru 2013, 26). Sam Mbah ja I.E. Igariway (1997) kirjoittavat, että anarkismin perusta on pakottamisen vastustamisessa ja uskossa ihmisten vapauteen ja tasa-arvoon korkeimpana tavoitteena (Mbah&Igariway 1997, 16).

Auktoriteeteiksi on nähty erityisesti valtiot ja niiden instituutiot, sillä ne harjoittavat järjestäytynyttä pakottamista ja väkivaltaa, sekä kapitalismi, joka nähdään yksilöiden taloudellisen hallinnan järjestelmänä (Mbah&Igariway 1997, 16). Valtiot ja kapitalismi ovat yhteen kietoutuneita; kapitalismi tarvitsee valtioita suojelemaan yksityisomaisuutta (An Anarchist FAQ; Stirner 2009 [1845], 72). Kapitalismi on abstrakti hallinnan järjestelmä, joka perustuu hierarkiselle yhteiskuntajärjestykselle, edistää etuoikeuksia, haavoittuvuutta ja köyhyyttä ja on näin uhkana

ihmisten vapaudelle (Springer 2016, 31; Clare&Habermehl 2016, 107). Anarkismi on kriittinen myös kaikkia muita hallinnanmuotoja ja hierarkioihin perustuvia järjestelmiä kohtaan, kuten naisten alistamista ja rasismia kohtaan. Anarkistisia tavoitteita on edistää vapaata yhdistymistä, vapaaehtoista yhteistyötä ja vastavuoroista apua (Mbah&Igariway 1997, 16). Anarkistisen näkökulman mukaan politiikan pitäisi toimia horisontaalisesti.

4.1.2. Erilaisia anarkismin muotoja

Monissa kielissä sanaa libertarismi käytetään anarkismin synonyymina (Souza 2016, 20). Ranskaksi termi tarkoittaa paljolti samaa kuin anarkismi, mutta Yhdysvalloissa libertarismi on liitetty vahvasti uusliberalistiseen talouteen. Yhdysvalloissa joudutaan tekemään tarkentava selvitys vasemmisto- ja oikeistoliberalismin välillä. Alun perin termi kuitenkin liittyy vasemmistoliberalismiin, ja näin sitä käyttävät muun muassa Bookchin ja libertaari sosialisti Noam Chomsky. Marzelo Lopez de Souza käyttää termiä (vasemmisto) libertarismi kattamaan laajemman kirjon politiikanfilosofian suuntauksia kuin itse tiukka anarkismin määritelmä. Hän kuvailee sanan merkitystä sellaisiksi suuntauksiksi, jotka taistelevat kahdella rintamalla, toisaalta kapitalismia ja toisaalta autoritaarista sosialismia vastaan, erityisesti marxilaista valtiollisuutta ja vallan keskittämistä vastaan. (Souza 2016, 20–3.)

Bookchin [1995] sanoo, että on olemassa olennainen jako sosiaalisen ja individualistisen anarkismin välillä. Hänen mukaan sosiaalinen on aitoa anarkismia ja individualistinen on alistamisen muoto. (Franks 2013, 388; [Bookchin 1995].) Individualistisena anarkismina voi pitää esimerkiksi anarko-kapitalismia, jonka mukaan valtio tulisi poistaa, mutta omistusoikeus tulisi säilyttää ihmisten luonnollisena oikeutena (Wikipedia. Anarkokapitalismi, 2019).

Anarkososialismin tai libertaarisosialismin mukaan instituutiot, jotka nojaavat omistusoikeuteen, ovat valtasuhteiden tuotteita ja tuottavat niitä uudelleen (Franks 2013, 390). Tämän takia valtio ja omistusoikeus pitäisi purkaa.

Syndikalismi on vallankumouksellinen ammattiliittomuoto, joka pyrkii korvaamaan kapitalismin ammattiliitto järjestelmällä. Anarkosyndikalismi on syndikalismin muoto, joka tähtää anarkistiseen yhteiskuntaan, missä ammattiliitot ovat keskeinen osa tällaiseen yhteiskuntaan pyrkimisessä (Gradin & Raekstad 2020, 5). Anarkosyndikalismissa pyritään kollektivismiin, missä jokainen

työläinen tai kollektiivi saa palkan tai hyvityksen heidän tekemän työajan mukaan (Franks 2013, 395). Yksi tunnettu anarkisti ja anarko-syndikalististi on yhdysvaltalainen Lucy Parsons.

Anarkokommunismi vastustaa yksityisomistusta, kapitalismia ja valtiota (Rothbard 2008). Anarkokommunismin periaatetta, jossa annetaan työtä jokaiselle kykyjen mukaan ja hyödykkeitä tarpeiden mukaan, voi verrata anarkosyndikalismiin kanssa, jossa yksilöä tai yhteisö hyvitetään heidän tekemänsä työn mukaan (Franks 2013, 395). Tunnettuja anarkokommunisteja ovat olleet muun muassa Errico Malatesta ja Peter Kropotkin (Franks 2013,394).

4.2. Anarkismin historiaa ja tunnettuja anarkisteja

Tässä kappaleessa esitellään anarkismia liikkeenä, joka on toiminut erityisesti 1800- ja 1900-luvun aikana. Lähteinä tässä kappaleessa ovat erityisesti Robert Grahamin kolmen kirjan kirjasarjan anarkismin historiasta (2004, 2007, 2012) ja Bookchinin kirjaan *Espanjan Anarkistit* (2017), joka on ensimmäisen kerran julkaistu englanniksi vuonna 1977.

Anarkisteilla ja anarkistisilla periaatteilla on ollut paljon vaikutusta länsimaiseen historiaan ja ajatteluun (Graham 2004, xiii). Anarkistit vaikuttivat 1800-1900-lukujen vallankumouksellisena liikkeenä muun muassa Venäjällä, Espanjassa ja Italiassa. Myös useiden siirtomaiden itsenäisyystaisteluissa anarkistisilla ajatuksilla on ollut vaikutusta (Andersson 2007). Anarkistit ja heidän edeltäjänsä olivat ensimmäisiä, jotka kritisoivat kapitalistista työvoiman ja tuotannon järjestystä (Graham 2004, xiii). Anarkisteilla on ollut mielipiteitä koulutuksesta, taiteesta, ilmaisun vapaudesta, laista, moraalista, seksuaalisesta vapaudesta, joilla on vaikutusta tänäkin päivänä. (Graham 2004, xiii-xiv) Anarkistit saivat nimensä 1800-luvulla Euroopassa, kun he erottautuivat marxilaisuudesta.

Grahamin mukaan anarkia, eli yhteiskunta ilman hallintoa, on ollut olemassa jo muinaisista ajoista lähtien, mutta anarkismi oppina on paljon uudempi ilmiö. Hänen mukaan muinaiset yhteiskunnat elivät anarkiassa, ilman hallintaa ennen kuin hierarkioihin perustuvat yhteiskuntamuodot ottivat vallan. (Graham 2004, xi) Varhaisimpina anarkistisina teksteinä Graham ja Bookchin pitävät Kiinassa ennen ajanlaskun alkua kirjoitettuja taolaisten ajattelijoiden, kuten Bao Jiangyan, tekstejä sekä antiikin ajattelijoiden tekstejä, joissa viljellään ajatuksia vapaudesta (Graham 2004,1;

Bookchin 2017, 27). Keskiajalla Euroopassakin oli joitakin anarkistisia liikkeitä, jopa kirkon piirissä, kuten oikeat tasa-arvotaistelijat Englannissa tai erilaiset hedonistiset liikkeet, joita kirkko ja valtaapitävät vainosivat. Keskiajan loppupuolelle nämä liikkeet vahvistuivat talonpoikien liikkeiksi, jossa vaadittiin muun muassa yhteismaiden säilyttämistä. (Graham 2004, 7; Bookchin 2017, 27.) Ensimmäisen kerran sanaa anarkisti käytettiin, kun puhuttiin Pariisin katupuhujista Ranskan vallankumouksen aikaan 1700-luvulla (Bookchin 2017,28).

Anarkismiliike on syntynyt 1800-luvulla tuon ajan suuremmasta sosialistisesta liikehdinnästä (Blunt&Wills 2000,1). Yksi varhaisimpia anarkistiksi itseään kutsuneista kirjoittajista oli ranskalainen Pierre-Joseph Proudhon (1809-1865), jonka merkittävimpiä teoksia on muun muassa teos omaisuuden kritiikistä *What is Property?* vuodelta 1840. Proudhon puhui teksteissään vastavuoroisuudesta, jossa työläiset sopivat keskenään täyttääkseen tarpeensa ja vaihtaakseen tuotteitaan ilman kilpailua, ja jossa työntekijät saavat pitää työnsä hedelmät. Bookchinin mukaan 1800-luvun ajattelussa Proudhon oli erityisesti vastuussa federalistisesta ajattelusta, eli missä kylät tai yhteisöt järjestäytyvät ja luovuttavat vain vähän tai ei lainkaan valtaa ulkopuolelle. (Bookchin 2017, 29-30.)

Vuotta 1848 kutsutaan Euroopan hulluksi vuodeksi, jolloin kapinoitiin muun muassa Ranskassa, Italiassa ja Saksassa. Tuolloin anarkismi liikkeenä haki muotoaan. Vallankumousten epäonnistumisen jälkeen osa politiikkaan pettyneistä henkilöistä omaksui anarkistien nimen. Yksi moniin kapinoihin osallistuneista henkilöistä oli venäläinen Mikhail Bakunin (1814-1876). Hän asui Pariisissa, Prahassa, Dresdenissä, Lontoossa, Italiassa. Bookchinin mukaan Bakunin oli 1860-luvulle asti vallankumousaktivisti matkustaen kapinasta toiseen. Myöhemmin Italiassa ja Lontoossa asumisensa aikana hän alkoi kehittämään anarkistisia ideoitaan, joista on tullut merkittäviä anarkistiliikkeelle. Bakuninin anarkismin päämääränä on ihmisen vapaus, jossa ainoat rajat ovat luonnonlait. Nämä lait eivät johda individualismiin vaan täyttymiseen, mikä tapahtuu ihmisyhteisöissä. Hän uskoi, että jos omaisuus, riisto ja auktoriteetti eivät vääristä näitä yhteisöjä, ne kulkisivat kohti yhteistyökykyistä ja humanistista tasapainoa yhteisen edun vuoksi. (Bookchin 2017, 34–5.) Bakuninin kritiikki kapitalismia kohtaan on pitkälti Marxin kirjoituksista.

Vasta 1870-luvulla anarkistit alkoivat selkeästi erottaa itsensä marxilaisista. Heidän ja marxilaisten erimielisyydet liittyivät erityisesti valtaan, johtajuuteen ja tavoitteisiin siitä, miten yhteiskunnallinen muutos saavutettaisiin. (Blunt&Wills 2000 1–2.) Marxismin ja anarkismin ero tuolloin kulminoitui kysymykseen valtiosta. Marx näki valtion olevan välttämätön työläisten vallankumouksessa, ja että

valta piti anastaa eliitiltä ja vaihtaa se keskusjohtoiseen työläisten diktatuuriin. Bakunin ei hyväksynyt näitä Marxin ajatuksia, vaan näki valtion aina riistäjänä. Hänen mukaan keskeinen ongelma on, jos valta siirretään pois yksilöiltä. Bakuninille ihmiset eivät saa olla välineitä mihinkään, vaan he ovat itse päämääriä ja heidän valtaa omaan elämäänsä pitää kasvattaa. (Bookchin 2017, 36) Bakuninin tavoite ei ole vallan anastaminen vaan sen hajauttaminen. Hänen mukaan vallankumouksen olisi tuhottava heti valtiokoneisto eli poliisi, armeija ja byrokratia. (Bookchin 2017, 37.) Bakunin vastusti myös Marxin halua luoda internationaalista keskusjohtoinen. Lopulta erimielisyyksien takia Marx erotti Bakuninin internationaalista vuonna 1872 syyttäen tätä erillisen ryhmän organisoimisesta (Blunt&Wills 2000,15). Avoimesti anarkistinen liike syntyi näin ensimmäisen internationaalisen antiautoritaarisista osista (Graham 2004, xii).

Anarkismi sai kannatusta ihmisiltä, joita uhkasi vallan keskittäminen, kuten artesaaneja, talonpoikia ja köyhiä, jotka olivat menettämässä elinkeinonsa. Heitä oli paljon 1800-luvulla muun muassa Ranskassa, Sveitsin Juralla, Italiassa, Espanjassa ja Venäjällä. Marxilaisuutta kannatettiin taas alueilla, missä oli jo tapahtunut teollistumista, kuten Britanniassa, Saksassa ja Itävallassa. (Blunt&Wills 2000, 19; [Woodstock 1962]).

Ranskassa sosialistisen vallankumouksen hengessä perustettiin useita kommuuneja eri puolilla maata. Keväällä 1871 perustettiin kuuluisa Pariisin kommuuni. Kumoukselliset kaatoivat valtion hallinnon ja perustivat omat kommuunin elimet. Kommuunissa luotiin uusi sosiaalinen järjestys ja kommuuniin osallistuneet ottivat uusia rooleja yhteisössä ja puolustivat kaupunkia (Blunt&Wills 2000, 5). Ranskan hallinto kävi kuitenkin pian taisteluun saadakseen hallinnan taas Pariisista. Taisteluissa kuoli 25 000 kumouksellista ja monet tulivat pidätetyksi kunnes Pariisin kommuuni 73 päivän toimintansa jälkeen loppui. (Blunt&Wills 2000,5) Maantieteilijä Élisée Reclus (1830-1905) yhdistetään ensimmäiseen internationaaliin ja Pariisin kommuuniin. Pariisin kommuunin aikana hän osallistui kommuuniin ja hänen ajattelunsa muuttui radikaalimmaksi. Toinen Pariisin kommuunissa vaikuttanut tunnettu anarkisti ja vallankumouksellinen sosialisti oli Louise Michel (1830-1905). Pariisin kommuunissa hän perusti naiset puolustuksessa -unionin ja haavoittuneiden hoito -osaston, ja hän toimi sotilaana ja ambulanssissa (Graham 2004, 105).

Toinen 1800 luvun maantieteilijä anarkisti oli Peter Kropotkin, joka on tunnettu anarkokommunismista (1842-1921). Bookchin kutsuu proudhonilaisia ajatuksia vastavuoroisuus periaatteiksi, Bakuninin teorioita kollektiiviseksi anarkismiksi ja Kropotkinin kommunistiseksi anarkismiksi (Bookchin 2017, 40). Kropotkinin ideanaan anarkokommunismissa oli, että

yhteisöissä yksilön saamien hyödykkeiden ei olisi tarpeellista olla sidottuna tehtyyn työhön vaan yhteisöjen olisi noudatettava kommunistista periaatetta ”jokaiselle kykyjen mukaan, jokaiselle tarpeidensa mukaan” (Bookchin 151-152). Kropotkin oli uudemman ajan anarkisti kuin Bakunin, ja heidän ajatuksensa erosivat muun muassa mielipiteissä propagandasta. Kropotkinin mukaan massojen kouluttamiseksi tarvittiin propagandaa tekojen kautta, mikä alun perin tarkoitti pieniä paikallisia kapinoita, mutta käytännössä monesti pommi-iskut olivat tällaista toimintaa.

Anarkismin nimissä on käytetty myös väkivaltaa. Anarkismiin ei Bookchinin (2017,150) mukaan olennaisesti liity väkivalta, mutta on olemassa anarkisteja, jotka käyttivät väkivaltaa. Erityisesti propagandaa tekojen kautta -ajatus oikeutti pommi-iskut 1800-luvun loppupuolella. Surmatuiksi tulivat tuolloin muun muassa Venäjän tsaari, Italian kuningas, Ranskan presidentti, Itävallan keisarinna ja Portugalin kuningas (Anderson 2005, 3). Pommi-iskut ja murhat ovat värittäneet kuvaa anarkismista. Monet anarkistit sanovat kuitenkin, että anarkismi itse vastustaa väkivaltaa, epäjärjestyä, kaaosta ja terrorismia, ja uskovat, että nämä katoaisivat anarkistisessa yhteiskunnassa (Rothbard 2008).

Anarkistiset ajatukset levisivät myös latinalaisessa Amerikassa, Kiinassa, Japanissa ja Koreassa. 1900-luvun alussa vallankumouksia tapahtui Meksikossa, Venäjällä ja Espanjassa. Meksikossa valta vaihtui 1910-luvulla useasti ja sen taustalla olivat sosialistiset vaatimukset. Samaan aikaan myös totalitarismi nousi Euroopassa monissa maissa.

Anarkisteilla oli suuri merkitys Espanjan vallankumouksessa. Espanjan vallankumoukseksi kutsutaan sisällissodan aikaisia 1936-1939 kollektiiveja, joissa tehtiin yhteiskunnallisia uudistuksia erityisesti Kataloniassa, Andalusiassa ja Aragoniassa sekä osassa Levantea. Sisällissota alkoi vallankaappauksen yrityksestä 1936, kun demokraattisilla vaaleilla valitulta vasemmistohallitukselta yritettiin viedä valta Francisco Francon johdolla. Kansallismieliset Francon joukot aloittivat kaappauksen Espanjan Marokosta, ja siirtyivät sitten taistelemaan emämaan puolelle. Tasavaltalaiset ja anarkistit taistelivat heitä vastaan, mutta lopulta Francon joukot voittivat sodan kolmen verisen vuoden jälkeen. Sisällissodan aikaan Espanjan anarkosyndikalistiseen kansalliseen työväenliittoon CNT:hen kuului miljoona espanjalaista. Barcelona oli CNT:n ydinaluetta ja sinne perustettiin enklaavi, jossa vallattiin tehtaat, työkalut, kuljetusvälineet ja tukut työläisille ja työläisten komiteat pitivät valtaa (Bookchin 2017,5). Bookchin kirjoittaa, että Espanjassa 1870–1930 anarkistisen liikkeen kehittyminen oli kansanliike, joka heijasteli tavallisten

köyhien ihmisten unelmia ja ihanteita. Tämä aika oli perustana sille, että sisällissodan aikana pystyttiin luomaan kollektiiveja ympäri maata. (Bookchin 2017,6–7)

Mujeres libres oli naisten ryhmä, joka oli vahvasti osa Espanjan anarkosyndikalistista vallankumousta. Se perustettiin Madridissa ja Barcelonassa 1936, ja sen tarkoitus oli vapauttaa naiset yhteiskunnassa. *Mujeres Libres* mobilisoi toiminta-aikanaan yli 20 000 naista ja kehitti laajan aktiviteettien verkoston, joka voimautti naisia ja rakensi yhteisöllisyyttä (Ackelsberg 1991,1). *Mujeres libres* järjestön yksi perustajista on Lucia Sanchez Saornil (1895-1970), joka on tunnettu hahmo Espanjan vallankumouksesta. Hän oli aktiivinen CNT:ssä, mutta kritisoi kuitenkin voimakkaasti sen patriarkalisuutta (Graham 2004, 460).

Edellisessä osassa on käyty läpi 1800-1900-lukujen klassista anarkismi, mikä on lähinnä eurooppalaista ja yhdysvaltalaisista. Klassisen anarkismin ajan sanotaan päättyvän vuoteen 1939, kun Espanjassa Franco voitti tasavaltalaiset. Tämän jälkeen tulevan anarkismin voi sanoa olevan modernia anarkismia (Graham 2004). 1960-luvun opiskelijaradikalismien myötä anarkistiset ajatukset osoittivat jälleen anarkismin ja radikaalien kansanliikkeiden voiman (Graham 2007, xvi). Bookchin (2017) näki, että 1960-luvun radikaaleilla liikkeillä oli paljon yhteistä muun muassa Espanjan anarkistien kanssa, vaikka monet ulkonaiset seikat olivatkin erilaisia (Bookchin 2017,10).

4.3. Anarkistinen maantiede

1960-luvulla maantieteessä alkoi uusi suuntaus *radikaali poliittinen maantiede*, joka kritisoi perinteistä maantiedettä, sen abstraktia spatialismia ja empirismää (Haarni et al. 1997, 12). Tuolloin perustettiin lehti *Antipode: A Radical Journal of Geography*. Tuon aikaisessa radikaalin poliittisen maantieteen suuntauksessa vaikuttivat anarkismin lisäksi marxilaisuus (Blunt & Wills 2000, xi). Keskeisiä marxilaisia tutkimuskysymyksiä olivat pääoman kiertoon, tuotantosuhteisiin ja tuotantotapaan liittyvät kysymykset (Haarni et al. 1997, 12). Myöhemmin mukaan nousivat feministinen ja post-kolonialistinen tutkimus ja anarkistisen tutkimus jäi vähemmälle huomiolle (Blunt & Wills 2000, xi). Vuonna 2000 maantieteilijät Alison Blunt ja Jane Wills (2000, 2) kirjoittavat kirjassaan *Dissident Geographies*, että maantieteessä on vain vähän anarkistista kehitystä, niin teorioita kuin tutkimusta. Nyt kuitenkin anarkistista maantieteen tutkimusta löytyy enemmän.

Tässä tutkielmassa tutustutaan anarkistisen maantieteen alaan erityisesti kahden kirjan kautta, joita ovat Simon Springerin (2016) *Anarchist Roots of Geography – Towards Spatial Emancipation* -kirja ja Marcelo de Lopez de Souza, Richard Whiten ja Springerin (2016) toimittama *Theories of Resistance – Anarchism, Geography and the Spirit of Revolt* -laitos.

Springerin (2015) mukaan anarkistinen maantiede on kaleidoskooppinen tila, joka sallii monien ei-hierarkkisten autonomisten kokonaisuuksien olemassaolon samanaikaisesti. (Springer 2015, 212; 2012, 1607) Tällaisella katsantotavalla on mahdollista ymmärtää paremmin ei-valtiollisia ja antikapitalistisia yhteiskunnallisia pyrkimyksiä. Viimeisten vuosikymmenten aikana tällaisia liikkeitä ovat olleet muun muassa occupy-mielenosoitukset, naapurustoyhteisöt Argentiinassa ja zapatistiliike Keski-Amerikassa. Geronimo Barrera de la Torren ja Anthony Incen (2016) mukaan anarkistinen traditio tutkimuksessa on jatkuva hallinnan rakenteita purkava diskurssi, jolla edistetään autonomiaa, egalitaarisia sosiaalisia suhteita, kestäväää tuotantoa ja uusintamista (*reproduction*) (Torre&Ince 2016, 64.)

4.3.1. 1800-luvun maantieteilijäänarkistit

Springer (2016) kirjoittaa, että maantieteessä on ollut radikaali suuntaus jo kauan ennen 1960-lukua, sillä 1800-luvun tunnetut anarkistit Peter Kropotkin ja Èlisée Reclus olivat myös maantieteilijöitä (Springer 2016, 1-2). Souza et al. (2016) kirjoittavat, että nämä kaksi ajattelijaa ovat kiehtovia esimerkkejä siitä, miten soveltaa anarkistista tietoa maantieteessä (Souza et al. 2016, 7). Springer (2016) kirjoittaa, että voisimme päästä valtiollisuudesta, kapitalismista, rasismista, seksismistä ja imperialismista ottamalla käyttöön Kropotkinin ja Reclusin ajatuksia (Springer 2016,4). Reclus puhui aikanaan hajautetun vallan puolesta, missä päätöksentekoa ohjaisi vapaaehtoinen yhteistyö ja radikaali demokratia ennemmin kuin eliitin pakkovalta tai tyhjä ja apoliittinen äänestämisen (Springer 2016,6). Kropotkin uskoi, että parempi yhteiskunta syntyy pienistä yhteisöistä, jotka liittyvät ja vaikuttavat toisiinsa ilman keskushallintoa (Inkinen, 1999). Kropotkin kannatti anarkismia ja oli täysin eri mieltä toisen aikalaisen maantieteilijän, Halford Mackinderin, imperialimin kanssa (Kearns 2004, 337).

Kropotkinin, Reclusin ja muiden klassisten anarkistien on kritisoitu myös olevan aikansa lapsia, koska heidän töissään vaikuttaa vahvasti positivismi, tieteisusko sekä usko teknologiaan ja kehitykseen (Souza et al. 2016, 8-10). Erin Araujo (2016) kirjoittaa, että koko varhainen anarkismi oli modernistinen projekti, missä uskottiin tieteen vapauttavaan voimaan. Tämän hän näkee muun muassa juurikin Kropotkinin teksteissä. Tuon ajan tutkijat uskoivat, että tiede toisi ratkaisut yhteiskunnan ongelmiin. Tänä päivänä tieteen ja vallan suhdetta on pyritty purkamaan, mikä on myös anarkismin tavoite. (Araujo 2016, 80.)

Souzan et al. (2016) mukaan nykyanarkismilla on kuitenkin sama henki kuin klassisilla anarkisteilla. Heidän mukaansa klassinen anarkismi ja nykyanarkismi puhuvat samaa kieltä, vaikkakin hieman eri tavoin, kun puhutaan itsehallinnosta, horisontaalisuudesta, hajauttamisesta ja erityisesti antiautoritarismista sekä antivaltiolisuudesta. (Souza et al. 2016, 8-10.) Myös Myrna Breitbart [2009] pitää maantieteilijöiden tehtävää edelleen samana kuin muun muassa Kropotkin aikanaan. Hänen mukaansa maantieteilijöiden tehtävä on elvyttää aktiivisesti paikallisten ympäristöjen tutkimista keinona edistää kriittisempää sosiaalista analyysiä, kehittää tehokkaampia vastarinnan verkostoja ja vauhdittaa vaihtoehtoisten tilojen kehittämistä todellisten tarpeiden ja saavuttamattomien kaipausten täyttämiseksi. (Springer 2016, 41; [Breitbart 2009, 115].)

Élisée Reclus (1830-1905): Universaali maantiede

Élisée Reclusin perintöä ovat libertaristiset ajatukset, joita hän toi esiin laajoissa maantieteellisissä teoksissaan *La Nouvelle Géographie Universelle, La Terre et les Hommes* (1876-1894) ja *L'Homme et la Terre* (1905-1908). Reclus näki, että ihmiset toteuttavat itseään parhaiten pienten rakastavien ja viisaiden yhteisöjen kautta, jotka lopulta muuttuvat suureksi veljelliseksi yhteiskunnaksi *universaalissa maantieteessä* (Springer 2016,7). Reclus luo tarinan maailmasta, joka on kokonaisuus ja mihin kaikki ihmiset ovat osallisia (Reclus et al. 2013, 1,5). Tämä maailma on dualististen jakojen sijasta dialektinen maailma, missä kaikki ovat keskinäisissä suhteissa, luonto ja ihmiset. Souza et al. (2016) mukaan Reclusin ajatuksia voisi kutsua nykytermeillä kriittiseksi ja dialektiseksi konservatismiksi (Souza et al. 2016, 6). Globalisaatio tulee Reclusin mukaan alhaalta käsin, mikä luo vaihtoehtoisen tavan markkinatalouden ja valtioiden maailmoille (Reclus et al. 2013, 2). Reclus luo kuvan maailmasta hyvin selkeästi anarkistisella näkökulmalla, missä on tarkoitus tuhota hallinnan systeemi (Reclus et al. 2013, 2). Hänen tarinassaan ei päähenkilönä ole länsimainen ihminen, vaan luontoon juurtunut globaali ihmisyyys kokonaisuudessaan, joka toteuttaa loppumatonta luovaa projektia itsensä toteuttamisessa. (Reclus et al. 2013, 2.)

Reclus näki ihmiskunnassa piirteitä, joita hän nimesi säännöiksi. Näitä ovat luokkataistelu, tasapainon etsintä ja yksilön vapaat valinnat. Luokkataistelu merkitsee hänelle alistetun luovaa ja itseilmaisevaa toimintaa. Tasapainon etsinnällä hän tarkoittaa ihmisyyden luovaa voimaa, joka näkyy kautta historian ihmisten tarpeella tehdä yhteistyötä, toimia keskinäisen avun mukaan ja kehittää omia kulttuurisia itseilmaisun tapoja. Yksilön vapautta hän pitää tärkeänä, sillä yksilö on hänelle kaiken yhteistyön luovuuden lähde. (Reclus et al. 2013, 5-6)

Reclus käyttää tilan jakajana monitulkintaista maisemakonseptia ennemmin kuin käsitettä territorio tai valtio. Torre ja Ince (2016) sanovat, että tämä tapa voi auttaa sosiaaliseen emansipaatioon, koska siinä tieto on paikkaan sidottua (Torre & Ince 2016, 72). Reclus antaa yhtäläisen arvon kaikkien yhteisöjen omalle itsensä toteuttamiselle ja heidän luomalleen tiedolle, laittamatta mitään maailmankuvaa toisen ylitse.

Peter Kropotkin (1842-1921): Vastavuoroinen apu

Kropotkin teoksessaan *Mutual Aid: A Factor of Evolution* (1902) osoittaa, että kautta historian ihminen on tarvinnut yhteistyötä selviytyäkseen ja yhteistyö määrittää ihmisten keskinäistä käyttäytymistä enemmän kuin kilpailu. Tämä teoria vastavuoroisesta avusta syntyi kritiikkinä Charles Darwinin evoluutioteoriaan, jossa ihmisten kehitystä kuvaavat taistelu selviytymisestä ja vahvin selviytyy -periaatteet (Springer 2016, 31). Kropotkinin mukaan niin eläimet kuin ihmisetkin luonnostaan käyttäytyvät yhteistyössä, ja tämän periaatteen hän näki yhtenä luonnon periaatteista. Keskinäisen avun hän näki luontaiseksi vaistoksi, joka lisäsi sosiaalisten eläinten selviytymismahdollisuuksia luonnossa, kun lauma yhdessä vältti vaarat ja suojeli toisiaan (Souza et al. 2016, 21; Graham 2004, 184). Kropotkin kirjoittaa (1902), että se ei ole rakkautta lähimmäistä kohtaan, että juoksee sammuttamaan tulipaloa, jos näkee hänen talonsa palavan. Hänen mukaansa ihmisissä on paljon laajempi, epämääräisempi solidaarisuuden ja sosiaalisuuden tunne tai vaisto, mikä laittaa ihmisen liikkeelle. (Graham 2004, 184; Kropotkin 1902.) Kropotkin vastusti myös vahvasti sitä, että Darwinin evoluutioteoriaa käytettiin oikeuttamaan kapitalistinen talousjärjestys (Springer 2016, 31). Hänen mukaansa kapitalismi ja valtion pakkovalta ovat vähentäneet ihmisen luonnollista toimintaa toistensa auttamisessa. Ne ovat tehneet ihmiset uskollisiksi valtiolle ja vähentävät ihmisten lojaaliutta toisiaan kohtaan. (Blunt & Wills, 2000, 8.)

Keskustelu vastavuoroisen avun ja Darwinin evoluutioteorian välillä tuo esiin erilaisen käsityksen ihmisestä. Siinä ovat vastakkain hobbesilainen käsitys ja anarkistien, kuten Kropotkinin ja Bakuninin, ajatukset. Thomas Hobbes ajatteli, että kaikkien sodassa kaikkia vastaan ihminen tarvitsee kontrollia, koska hän on vain itsekäs olento. Tämä on vastakkainen anarkistien kuten Kropotkinin, Leo Tolstoin ja Bakuninin ajatuksille, jotka uskoivat, että ihmisten väliset suhteet lisäävät heidän vapauttaan. Bakunin [1871] kirjoitti, että ihmisten ei kuulu nähdä toisen ihmisen vapautta rajoituksena itselle vaan vahvistuksena omasta vapaudesta. (Torre & Ince 2016, 56; [Bakunin 1871; 1971, 262].)

4.3.2. Tila sosiaalisena konstruktiona

Teoriani pohjana on ymmärrys tilasta sosiaalisena konstruktiona. Tila ei ole vain sijainti, missä yhteiskunnalliset ilmiöt tapahtuvat, vaan ihmiset ja yhteiskunta muokkaavat tilaa. Erilaiset ideologiat luovat erilaisia tiloja. Anarkistisessa tilassa keskeisiä ajatuksia ovat radikaalin

demokratian toteuttaminen, julkisen tilan käsite, jossa erilaiset mielipiteet ja tavoitteet ovat sallittuja, valtiollisuuden ja kapitalismin vastainen vastarinta sekä yhteisomistajuuden tavoittelu.

Tutkimuksessa tila ymmärretään sosiaalisesti rakennettuna, jolloin vallitsevat valtasuhteet vaikuttavat siihen. 1960-luvulla alkanut kriittinen maantiede otti myös tilaan uudenlaista näkökulmaa. Huomattiin, että aikaisemmat mallit eivät vastanneet yhteiskunnallisiin haasteisiin. (Haarni et al. 1997, 13.) Maantieteessä ymmärrettiin, että alueellisen ja tilallisen järjestäytymisen taustalla eivät vaikuta vain kliininen spatiaalisuus ja luontoon liittyvät syyt, vaan merkittäviä tekijöitä olivat erityisesti poliittiset ja taloudelliset muuttujat. Tähän maantieteilijät hakivat apua marxilaisesta yhteiskuntateoriasta (Haarni et al. 1997, 12), jonka pohjalta luotiin muun muassa teorioita vallan ja tilan suhteista, territoriaalisuudesta, vallan geometriasta ja tila-aika puristuksesta (Guldi 2009). Maantieteilijä Doreen Massey kirjoittaa, että marxilaisen maantieteen yksi tärkeimpiä viestejä oli ymmärrys tilan yhteiskunnallisesta ja poliittis-taloudellisesta luonteesta (Haarni et al. 1997, 13; [Massey 1985, 11]). Myös muissa yhteiskuntatieteissä käsiteltiin tilan ja vallan vaikutuksia toisiinsa. Merkittäviä aihetta käsitteleviä kirjoittajia ovat olleet muun muassa Michael Foucault ja marxilainen filosofi ja sosiologi Henri Lefebvre (Guldi 2009).

Massey (1994) pitää tilaa enemmän sosiaalisena kuin fyysisenä ilmiönä. Esimerkiksi alueellista muutosta tutkittaessa on nähtävissä, että se mitä tutkitaan, on itse asiassa enemmän taloudellisia päätöksiä ja sosiaalisia suhteita kuin fyysisiä asioita. Sosiaaliset-, taloudelliset- ja valtasuhteet ottavat tilallisen ulottuvuuden ja näitä erilaisia suhteita tutkitaan myös maantieteessä. (Massey 1994, 21-22; 2013.) Tila on taloudellisten ja sosiaalisten ulottuvuuksien myötä myös poliittisesti latautunut (Massey 2013). David Harvey [1973] pitää tilaa yhteiskunnallisesti tuotettuna, hänen mukaansa sosiaalinen prosessi ja tilallinen muoto ovat saman asian eri puolet (Haarni et al. 1997, 92; [Harvey 1973, 26-7]). Myös Lefebvre (1991) toteaa, ettei tilaa pidä nähdä vain neutraalina sijaintina. Tila ei myöskään ole vain kuviteltu, vaan tiloja luodaan ja muokataan fyysisen toiminnan kautta (Hesketh 2017, 22). Sosiaalinen tila on kokoelma ihmisten välisiä suhteita, jotka syntyvät ihmisten toiminnan kautta (Hesketh 2017,22; [Lefebvre 1991]). Tällöin tilan voi nähdä sosiaalisten suhteiden ilmentymäksi, kun sosiaaliset suhteet heijastuvat tilaan ja tulevat kaiverretuksi sinne. Tässä prosessissa sosiaaliset suhteet tuottavat tilan. (Hesketh 2017, 22; [Lefebvre 1991, 129].)

Lefebvren (1991) mukaan kaikilla tuotantomuodoilla on oma ominainen tilallinen muoto. Kaikki yhteiskunnat tai tuotannontavat tuottavat oman tilan. (Hesketh 2017, 23; [Lefebvre 1991,51].)

Marxilaisten mukaan kapitalistisen tilan tuotantoa on se, kun vahvat taloudelliset voimat muuttavat maan kauppatavaraksi, jonka joku omistaa ja rajoittaa sen käyttöä (Agnew 2011, 321). Lefebvren mukaan tilan sosiaaliseen tuottamiseen vaikuttaa myös hallitseva luokka. Vallassa oleva luokka luo tilaa, joka uusintaa heidän valtaansa. (Wikipedia. Lefebvre 2020.) Lefebvren (1991) mukaan poliittiset liikkeet jäävät turhiksi, jos ne eivät luo omaa tilaa. Hän kirjoittaa ”*Muuta elämää! Muuta yhteiskuntaa! Nämä ajatukset menettävät täysin merkityksensä, jos ne eivät luo tarvittavaa tilaa.*” (Lefebvre 1991,59). Kun tila siis muodostuu sosiaalisista suhteista, tarkoittaa se myös sitä, että tutkimalla tilaa saadaan tietoa valtasuhteista (Hesketh 2017,22).

Massey [2005] ei halua tehdä selkeää erotusta tilasta vain joko merkityksellisenä tai toisaalta abstraktina säiliönä. Hän on kutsunut tilaa tarinoiden samanaikaisuudeksi ja paikkaa näiden tarinoiden kokoelmaksi. (Springer 2016, 185; [Massey 2005,6].) Massey kuvaa tilaa neulatyynyksi, jossa saman aikaisesti on monia erillisiä tarinoita. Tällä tavalla ajateltuna tilaa voi sanoa lisääntyväksi tilaksi, kun ihmiset tuovat siihen jatkuvasti uusia tarinoita.

4.3.3. Valtiollinen tila

Valtiollisuus on edelleen tapa, jolla maailma yleisimmin ymmärretään. Valtioita pidetään ontologisina ja ajattomina totuuksina, neutraaleina vallasta. Maantieteessäkin kapitalistiset ymmärrystavat, kuten valtio, kauppatavaramuoto, omaisuus ja vaihtoarvo, ovat edelleen keskeisiä ja niiden toistaminen uudelleen tuottaa kapitalismia. (Torre & Ince 2016, 54, 69; Clare&Habermehl 2016, 108; [Reyes&Kaufman 2011].) Poliitikankin nähdään toimivan lähinnä valtioiden kautta. John Agnew (1994) puhuu tästä ilmiöstä termillä valtiollinen ansa (Jeffrey 2015 61; [Agnew 1994]). Tässä tutkimuksessa pidetään valtiojärjestelmää tietyn ideologian ilmentymänä. Myös Alex Jeffrey kirjoittaa, että valtio on ideologinen projekti ja sosiaalisten suhteiden ilmentymä (Jeffrey 2015,61; [Abrams 1988]). Eurooppalaisen imperialismi kautta valtiollisuus levisi kaikkialle maailmaan. Eurooppa kolonisoivat suuren osan maailmaa, ja vaikka siirtomaat itsenäistyivät eurooppalaisista siirtomaaisännistä, valtiollinen tapa jatkui. Springer (2015) kirjoittaakin, ettei valtiolla ja siirtomaahallinnolla ole merkittävää eroa (Springer 2015, 211: [2012,1607]).

Nykyistä modernia valtiota pidetään 1800-luvun ilmiönä (Jeffrey 2015, 64; [Tesche 2003]) ja suuri joukko tutkijoita pitää sen syntymisessä merkittävänä tekijänä kapitalismin nousua (Jeffrey 2015, 64; [Harvey 1976; Giddens 1985; Jessop 1990]). Kapitalismin mahdollisti maan yksityistäminen, ja

valtiot syntyivät muun muassa suojelemaan tätä yksityistä omaisuutta (Springer 2016,7;[Marx 1976 [1867]]). Jeffrey (2015) kirjoittaa, että tästä näkökulmasta valtiojärjestelmä on olemassa, jotta se mahdollistaa ja uudistaa luokkaeroja ja etuja (Jeffrey 2015, 64). Hän jatkaa sanomalla, että valtion rooli on normalisoida ja uusintaa kapitalistisia suhteita (Jeffrey 2015, 65) ja ideologian avulla tämä järjestelmä legitimoii väkivallan ja luo konsensuksen luokkien ja muiden yhteiskunnan jakojen välille (Jeffrey 2015, 65; [Poulanzas 1978,28]). Viren ja Vähämäki (2020) kirjoittavat myös, että nykyvaltionkin tehtävä on järjestää sosiaalihuolto, joka tarjoaa ihmisiä työvoimaksi, ylläpitää poliisivoimia, jotka rajoittavat ihmisten liian itsenäistä yrittämistä, ylläpitää rahajärjestelmää ja koulutuslaitosta, joka tuottaa oikeanlaisia subjekteja työvoimaksi (Viren&Vähämäki 2020, 88–9). Heidän mukaansa kapitalismissa keskeistä on ehkäistä työvoiman pako, mikä tehdään muun muassa maan yksityisomistuksella, mikä estää ihmisiä hankkimasta elantoa itsenäisesti (Viren&Vähämäki 2020, 30–1). Kapitalismin idea on pääoman arvon kasvu, mikä on mahdollista tuotannollisen työn ja uusintavan työn erottamisella sekä uusintavan työn jättämisellä ilman rahallista korvausta (Viren &Vähämäki 2020, 31; [Federici 2004]).

Valtio voidaan ymmärtää joukkona sosio-teknisiä toimintoja. Käytännössä valtiollisuutta ylläpidetään monin toimin. Valtiollisuutta voidaan luoda esimerkiksi valtion hallinnollisilla yksiköillä (Torre&Ince 2016, 72). Anderson [2006] selittää kuinka väestönlaskennat, kartat ja museot ovat olleet osa valtion muodostusta, jolla on pyritty yksinkertaistamaan todellisuutta yhdenmukaistamalla tietoa ja tällä tavoin hallitsemaan näitä alueita (Torre&Ince 2016, 72; [Anderson 2006, 53]). Valtioiden tapa kerätä tilastotietoa luo tietojärjestelmän, joka on sidottu valtion rajoihin ja kansalaisuuden laillisiin kategorioihin. Näin se luo yhteiskunnan, joka on määritelty valtion territoriossa (Torre&Ince 2016, 72; [Häkli 2001, 411]). Andersonin [2006] mukaan ajan kuluessa näitä hallinnollisia yksiköitä voidaan alkaa pitämään isäinmaina (Torre&Ince 2016, 72; [Anderson 2006, 53]). Feministisessä maantieteessä on keskusteltu valtion vaikutuksesta arkipäiväisessä elämässä (Jeffrey 2015, 66). Anna Secor [2007] on tehnyt tutkimusta mikrotilanteista, joita ovat esimerkiksi tilanteet virkavallan kohtaamisessa kadulla tai sairaaloissa. Hänen mukaansa Turkin valtio pysyy kasassa luoden paikkojen, toimijoiden, toimintatapojen ja tekniikoiden yhteissoinnin, joka on diskursiivisesti tuotettu ihmisten liikkumisen ja pidätysten, asiakirjojen, informaation, rahan ja vaikutusvallan kautta. (Jeffrey 2015, 67;[Secor 2007, 49].) Foucaultin konseptia hallinnollisuudesta, eli hallinnan käytäntöjen ja hallinnallisen ajattelun yhteenliittymästä, on tullut käytetty konsepti. Sillä voidaan ymmärtää monia poliittisia toimintatapoja ja niiden tekniikoita, joilla ihmiset, asiat ja prosessit tuodaan hallinnoitaviksi. Valtio

muokkaa ihmisten käyttäytymistä erilaisten taktiikoiden ja teknologioiden avulla kontrolloidakseen heitä. (Jeffrey 2015, 66; [Painter 2002,116; Butler 2004; Jeffrey 2013].)

Ajatusta valtiosta sosio-teknisten toimintojen kokonaisuutena voidaan hyvin soveltaa valtion alueeseen eli sen territorioon. Kun valtio harjoittaa suvereenia kontrollia rajasta, se luo kansallisen kokonaisuuden (Painter 2010,1095–6;[Mitchell 1991,94]). Valtiollisuudessa yhdistyy suvereeni valta ja tila eli territorio (Jeffrey 2015,61). Territorio-käsitteellä viitataan yleensä alueeseen, joka on joko yksittäisen henkilön, ryhmän, instituution tai useimmiten valtion miehittämä (Paasi 2003, 109; [Agnew 2000]). Erityisesti englanninkielisessä tutkimuksessa termi territorio liitetään yleensä juuri valtion territorioon (Del Biaggio 2015, 35). Valtion rajojen korostaminen viime vuosina on seurausta valtion merkityksen vähenemisestä. Kun valtion kontrolli moniin asioihin on vähentynyt, ne pyrkivät performoimaan heidän yksityisoikeuttaan territorioon (Jeffrey 2015, 69). Viime vuosina poliittisessa keskustelussa puhutaan muureista ja niitä on rakennettukin. Niiden jämäkkyydellä ja pysyvyydellä pyritään tuottamaan kuvaa valtioista pysyvinä totuuksina ja puolustamaan territoriaalisuutta. Wendy Brownin [2010] mukaan tämä on kuitenkin lähempänä palliatiivista tekoa kuin osoitus valtioiden vallan vahvuudesta (Jeffrey 2015, 69; [Brown 2010]).

Lefebvre puhuu kahdenlaisesta tilasta; on jokapäiväinen ihmisten elämä tila ja toisaalta on kapitalistinen suunniteltu tila. Hän pitää tätä kapitalismin suunniteltua tilaa abstraktina tilana. (Fuchs 2019,136–7; [Lefebvre 1991].) Tällä abstraktilla tilalla tarkoitetaan sitä, että tilaa hallinnoidaan ja suunnitellaan ylhäältä käsin. Abstrakti tila kolonisoii jokapäiväisen elämän sekä tilallisten käytäntöjen, kuten kaupallistamisen ja byrokratian, että tilan esittämisen, kuten suunnittelun ja valvonnan diskurssien, avulla (Agnew 2011, 324). Tämä tila luodaan abstraktin työvoiman, rahan, kulutustavaroiden ja pääoman kautta. (Fuchs 2019,137; [Lefebvre 1991, 248].) Ihmisten jokapäiväinen elämä tuhoutuu, kun tilan dominoiva muoto pyrkii muokkaamaan kaiken tilan. Kansallisvaltio institutionalisoi tämän abstraktin tilan. (Fuchs 2019, 137). Chantal Mouffen [2004] mukaan, silloin kun ihmisillä ei ole mahdollisuutta itseilmaisuuksiin, syntyy vihamielisiä tiloja, missä on kansallisia, etnisiä ja uskonnollisia vihamielisyyksiä. Nämä tilat voi nähdä abstraktin tilan kautta luoduiksi identiteeteiksi ja tiloiksi, joista Lefebvre kirjoittaa. (Springer 2016, 126; [Mouffe 2004]; Fuchs 2019; 137.)

Torre ja Ince (2016) ehdottavat, että valtiollisuus ymmärretään läpitunkevana, mutta historiallisesti satunnaisena järjestämisen logiikkana, joka normalisoi ja antaa arvoa järjestämisen tavoille ja

sosiaalisille suhteille, jotka toistavat tätä valtiotapaa (Torre & Ince 2016, 52). Valtiollisuus ei tarkoita vain valtioita vaan se on tiedon muodostuksen tapa (Torre & Ince 2016, 54). Se on järjestämisen logiikka, jonka avulla maailma alistetaan tiedettävään, rajattuun muotoon, historiattomaksi objektiksi (Torre & Ince 2016, 73–4). Valtiollinen tapa pitää ensisijaisina vertikaalisia, hierarkkisia, pakottavia, suvereenia ja laillisia ominaisuuksia yhteiskunnan hallinnoimisen ja johtamisen keskeisinä periaatteina, sekä valtion sisällä että valtion yli menevässä tilassa. Valtiollisuus hallitsee suurimmassa osassa yhteiskunnallisia rakenteita, mikä tarkoittaa sitä, että sitä uudelleen tuotetaan jatkuvasti. Vaikka valtiot ja muut instituutiot muuttuvat ajassa, valtiollisuus pysyy johdonmukaisena logiikkana ruokkien ja vahvistaen järjestyksiä, jotka heijastavat tai imitoivat itseään. (Torre & Ince 2016, 52.) Valtiollisuus perustuu modernismiin ja valistuksen ideologiaan, missä ihmisen päämääränä on tulla maailman hallitsijaksi alistamalla luonto ja toiset alaisuuteensa, ja missä valta nähdään laajentumishaluisena ja dominoivana. Tämä ideologia on myös universaali ja totalitaarinen, eikä näe mahdollisuuksia toisenlaisiin maailmankuviin. (Torre & Ince 2016, 55–6, 66.)

Muun muassa Bookchin (1974) kirjoittaa, että luonnon tuhoutuminen on merkki siitä, että tämä järjestelmä ei enää toimi. Kapitalismi ja valtiollinen tapa järjestää maailmaa on tullut liian voimakkaaksi ja tuhoaa elinmahdollisuudet. (Graham 2012, 167; Bookchin 1974.) Myös ajatus siitä, että kapitalismi toisi kaikille hyvää olisi jo hylättävä, sillä runsauden sijaan kapitalismi aiheuttaa kurjuutta (Viren & Vähämäki 2020, 20).

4.3.4. Anarkistinen vaihtoehto

Tässä osassa teoriaa käydään läpi anarkistisen maantieteen piirteitä. Springer (2016) kaipaajaa järjestäytymisen, solidaarisuuksien, yhteisöjen, affiniteettien ja mahdollisuuksien maantiedettä (Springer 2016, 95). Millaista tilaa anarkismi luo? Keskeistä anarkismin ideassa on auktoriteettien ja hierarkioiden vastustaminen sekä ihmisten vapaus. Tavoiteltavia asioita ovat radikaali demokratia, vapaa yhdistyminen, vapaaehtoinen yhteistyö ja vastavuoroisen apu (Springer 2016, 104). Ihmisten yhteisöjen olisi järjestäydyttävä tasavertaisesti, horisontaalisesti ja valta tulisi hajauttaa (Springer 2016, 160). Horisontaalista politiikkaa on se, että kaikkien elämät tulevat hyväksytyiksi moninaisessa maailmankuvassa (Springer 2016, 173). Koska vallitsevana tapana jakaa maailmaa on edelleen kapitalismin muovaama valtiollisuus, anarkistinen tila on protestien ja vastarinnan tilaa (Springer 2016, 127). Anarkistisen maailmankuvan maanomistusoloissa keskeistä on yksityisomaisuuden purkaminen, ja commons-ajattelu eli yhteisomistajuus (Clare & Habermehl

2016). Springer (2016) myös puhuu siitä, että anarkistit eivät odota, että taistelua käydään kunnes vallankumous on saavutettu, vaan hän puhuu siitä, että toiminta täytyy nähdä keinona ilman loppua. (Springer 2016, 90) Tämä kulkee käsikkäin tilan ymmärryksen kanssa, missä tila nähdään suhteellisena, prosessuaalisena, aina muokkautuvana tilana (Springer 2016, 127). Kokonaisuudessaan ajatellaan, että koko valtiollinen tapa järjestää maailmaa pitää asettaa pois keskiöstä ja valtiollisuus tulisi nähdä vain yhtenä mahdollisena tapana monien maailmankuvien joukossa (Torre&Ince 2016).

4.3.4.1. *Radikaali demokratia ja julkinen tila*

Springer (2016) nostaa yhdeksi keskeiseksi asiaksi anarkistisen yhteiskunnan rakentamisessa radikaalin demokratian ja julkisen tilan. Demokratia-käsitteen sanotaan olevan kriisissä, sillä sitä käytetään oikeuttamaan monia ristiriitaisia asioita esimerkiksi terroria, konsensusta, vallankumousta tai keskinkertaisuutta (Springer 2016,101). Radikaalilla demokratialla on kuitenkin suuri ero moniin muihin järjestelmiin, jotka sanovat olevansa demokraattisia. Radikaali demokratia perustuu ristiriitaiselle moninaisuudelle, missä tiedostetaan hierarkkinen yhteiskunta ja sallitaan mahdollisuus erilaisuuteen ja erimielisyyteen. (Springer 2016, 102.) Radikaalin demokratian ei ole tarkoitus julkisessa tilassa tuottaa konsensusta, vaan purkaa vihamielisyys sallimalla erimielisyys (Springer 2016, 102; [Mouffe 2004]). Radikaalissa mielessä demokratia ei tarkoita hallintojärjestelmää vaan tietynlaista vallanmuotoa. Neuvotteleva (*deliberative*) demokratia on antipoliittista, sillä se vahvistaa vallitsevan taloudellisen järjestelmän hegemoniaa estämällä ihmisiä tarjoamasta vaihtoehtoja yhteiskunnan järjestämiselle. (Springer 2016, 102.)

Radikaalin demokratian voi nähdä lisääntyvänä tilana Massey'n (2013) ajatusta mukaillen, kun ihmiset voivat kuvitella uusia tiloja ja solidaarisuuksia (Springer 2016, 106; [Mouffe 2004, 131]). Radikaalissa demokratiassa tilaa syntyy lisää, kun hallitsevan vallan alistamat ihmiset vaativat, että heidät on laskettava mukaan tilassa (Springer 2016, 105).

Springerin (2016) mukaan radikaalin demokratian ja tilan suhde on keskeinen, sillä demokratia tarvitsee tilan, missä keskustellaan asioista ja paikkaa, missä ideat voivat kamppailla (Springer 2016, 107). Julkinen tila on ideaalina kamppailujen tila, missä kaikki voivat tuoda vaatimuksensa esiin (Springer 2016, 99). Julkinen tila on mahdollisuus radikaalille demokratialle saavuttaa emansipatoriset tavoitteet, jotka tähtäävät väkivaltaisen kapitalismin tilan muuttamiseen (Springer

2016, 100). Demokraattinen yhteiskunta pitää tärkeänä julkista tilaa foorumina kaikille sosiaalisille ryhmille. Siinä ei ole rakenteellisia esteitä estämässä ihmisiä osallistumasta julkisiin asioihin, vaan siinä kaikilla on mahdollisuus olla olemassa, toisin kuin ulossulkevassa tilassa. (Springer 2016, 107.) Julkinen tila on materiaalista, fyysistä. Arendtin [1958] mukaan julkisen tilan täytyy olla esiintymisen tila (*space of appearance*), jossa ihmisen tulee tulla nähdyksi. Toiminta ja puhe täytyy olla näkyvää, toisin kuin näkymättömässä äänestyksessä. (Springer 2016, 107; [Arendt 1958].) Julkista tilaa täytyy pitää kirjaimellisesti materiaalisena, koska se tarjoaa näkyvyyden, esiintymisen (Springer 2016,107; [Ferrell 2001; Mitchell 2003]). Kuten myös Lefebvre (1991) on todennut, kaikki ideat, jotka eivät tuota mitään tilaa, menettävät ytimensä ja muuttuvat ennemminkin fantasioiksi (Springer 2016,111; [Lefebvre 1991,416–7])

Springer (2016) määrittelee kaksi tapaa pyrkiä käyttää julkista tilaa: toisaalta on anarkistinen ennalta valmistamaton tapa ja toisaalta kapitalistinen järjestetty (*ordered*) tapa (Springer 2016,104). Tässä Springerin kuvaama anarkistinen tapa on sama kuin Lefebvren (1991) jokapäiväinen elämä, ja Springerin kuvaama kapitalistinen tapa on sama kuin Lefebvren abstrakti tila. Springer (2016) pitää kapitalismin tapaa muokata julkista tilaa sellaisena, joka vähentää sen demokraattisuutta kontrolloimalla tilaa ja luomalla tiloja, jotka perustuvat turvallisuuden kaipuulle enemmän kuin kanssakäymiselle ja viihteelle demokraattisen politiikan sijaan (Springer 2016,115;[Goss 1996]). Lefebvre puhuu myös *tilan esityksestä* esiintymisen tilan sijasta. Tilan esitys on juuri tätä suunnittelijoiden ylhäältäpäin toteuttamaa hallinnointia. (Springer 2016, 108.) Springerin mukaan kaikki toimet kohti radikaalia demokratiaa pyritään hiljentämään, sillä radikaali demokratia vähentää vallassa olevien, joko diktatuuristen tai demokraattisten, institutionaalista ja hegemonista otetta (Springer 2016, 126).

4.3.4.2. *Kamppailu tilasta*

Lefebvren [1974] mukaan yhteiskunnalliset ristiriidat tulevat esiin tilassa. Hänen mukaansa sosio-poliittiset ristiriitaisuudet toteutuvat tilallisesti, kun eri sosiaaliset ryhmät antavat tilalle erilaisia merkityksiä, käyttötapoja ja arvoja. Erot merkityksissä voivat nostaa esiin erilaisia jännityksiä ja konflikteja yhteiskunnassa tilan käytöstä. Ristiriitaisuudet tilassa tekevät nämä ristiriidat operatiivisiksi. Tilalliset ristiriidat siis ilmaisevat sosio-poliittisten intressien ja voimien välisiä konflikteja, koska ainoastaan tilassa konfliktit tulevat todellisesti esiin. (Routledge 1997, 70; [Lefebvre 1974, 365].) Yhteentörmäykset julkisessa tilassa eivät ole välttämättä suuria taisteluita vaan ne voivat olla arkipäiväisiä ja rutinoituja tapoja toimia. Lefebvre [1991] kirjoittaa kuinka valta

uudistaa itseään jokapäiväisen elämän käytännöissä ja samoin tämä jokapäiväinen elämä on paikka missä tätä valtaa voidaan haastaa (Springer 2016, 116; [Cohen & Taylor 1992; Lefebvre 1991])

Anarkistinen tila on vastarinnan tilaa. Vallitsevien sortavien ilmiöiden vastustaminen on vastarintaa ja vastarinta myös ottaa tilallisen muodon (Routledge 1997, 70). Chris Heskethin (2017) mukaan vastarinta on tilallisen erilaisuuden tärkein edellytys ja ensisijainen voima (Hesketh 2017, 21). Demokratian on tarkoitus olla inklusiivista ja siksi julkisilla paikoilla ja tiloilla on tärkeä merkitys (Springer 2016, 107). Julkinen tila on ideaalisti tilaa, missä ihmiset voivat olla paikalla fyysisesti, ja jos taas julkista tilaa ei ole, ihmiset eivät voi olla paikalla siinä (Springer 2016, 119). Taistelu julkisesta tilasta tapahtuu, kun alistetut ihmisten pyrkivät tuomaan äänensä kuuluville tilaan ja tässä prosessissa saattaa tapahtua myös väkivaltaa (Springer 2016, 99–100). Arendtin [1958] mukaan tilaan tulemisessa täytyy käyttää väkivaltaa (Springer 2016, 119–20; [Arendt 1958]).

Lefebvre [2009 [1979]] viittaa vastarintaan sanalla *autogestion*. Heskethin (2017) mukaan se on antivaltioillista kollektiivista kamppailua muokata sosiaalista ympäristöä alistetun luokan toimesta, joka yrittää voittaa kapitalismin vieraannuttaman olemassaolon olosuhteet (Hesketh 2017, 21). Autogestionia ilmenee aina, kun yhteisö ei hyväksy passiivisesti olosuhteita, jotka sille tarjotaan (Hesketh 2017, 22; [Lefebvre 2009, 1979, 135]). Autogestionin on tarkoitus luoda aidosti erilainen tila, mikä on antagonistinen ja tuhoisa kapitalismille (Hesketh 2017, 22; [Lefebvre 2003, 98]).

Yksi tapa kuvata tätä ihmisten tilaa, jossa he eivät saa ääntään kuuluviin on termi *subaltern territorio* tai *subaltern space* eli alistettujen territorio tai alistettujen tila. Clare ja Habermehl (2016, 112) kertovat esimerkkinä tapauksen Argentiinasta, missä lähiön asukkaat ovat ottaneet alueensa haltuun luoden muun muassa omia yhteisomisteisia yrityksiä ja muita toimintoja. Erään tämän alueen ryhmän jäsenet keskustelevat käsitteestä alistettujen territorio, joka on vastakohta kapitalistiselle tilan ymmärtämiselle (Stratta & Barrera 2009). Ryhmän jäsenet kertovat, että tällä käsitteellä on heille paljon merkitystä, kun he rakentavat *autogestionia*. He haluavat taistella uusliberalistista territoriota vastaan, joka on heidän mukaansa kontrolloitu tietynlaisella vallalla ja se tyrkyttää tietynlaista maailmankuvaa. Heille territoriaaliset kiistat ovat sellaisia asioita kuten työttömyys, asuminen, ympäristökysymykset, terveys, sosiaaliset suhteet ja arvot. (Clare & Habermehl 2016, 113; [Clare 2015]) Lyhyesti alistettujen tila -tutkimus (*subaltern space*) Daniel Claytonin (2011) mukaan käsittelee asioita kuten alistamista ja sortoa sekä niiden suhdetta kysymyksiin äänestä, agentuurista (*agency*), edustuksesta (*representation*), paikkaan sidotusta tiedosta ja yhteisöstä. *Subaltern* termillä tarkoitetaan yhteiskunnan heikommassa asemassa olevia ja

äänettäviä osia ja se on keskeinen myös post-kolonialismi tutkimuksessa, kun mietitään sitä, kenellä on mahdollisuus olla äänessä. (Clayton 2011, 246–8.)

4.3.4.3. *Maanomistusolot ja territorio*

Anarkistisessa maailmankuvassa maanomistusolot ovat myös keskeinen asia. Maa on useimmiten jonkun omaisuutta, mutta anarkistisen näkökulman mukaan olisi parempi siirtyä kommonisoinnin kautta yhteisomistukseen.

Commonseista puhutaan, kun puhutaan vaihtoehdosta yksityisomistukselle. Commons-termillä tarkoitetaan perinteisesti yhteismaita ennen kapitalismia (Toivainen 2009). Kapitalismin levittyä nämä perinteiset yhteismaat muutettiin yksityisomaisuudeksi prosessissa, jota sanotaan aitaamiseksi (*enclosure*). Suomessa ja Ruotsissa tätä prosessia kutsutaan isojaoksi, kun 1700-1800-luvuilla, ja joskus jopa vielä 1900-luvulla, kylien sarkajako muutettiin yksityiseksi omaisuudeksi. Isojako kasvatti tuotantoa, mutta hajotti kyläyhteisöt, jotka olivat yhteiskunnan sosiaalisen järjestyksen perusta (Earle 1986; Pred 1986). Muutoksen myötä monet muuttivat maaseudulta kaupunkeihin työvoimaksi (Toivainen 2009). Commonseilla ei kuitenkaan nykyään tarkoiteta vain yhteismaita vaan laajasti muitakin asioita. Antonio Negri ja Michael Hardt (2009, ix) kirjoittavat, että ensisijaisesti he tarkoittavat yhteishyvällä (*common wealth*) luonnon antimia, ilmaa ja vettä, mutta myös esimerkiksi sosiaalisia tuotannon tuloksia kuten tietoa, kieltä ja koodeja (Negri&Hardt 2009, viii).

Negrin ja Hardin (2009) mukaan käsitys commonseista on hämärtynyt voimakkaan yksityistämisen johdosta ja omaisuudesta on tullut vallitseva konsepti (Negri&Hardt 2009). Muiden asioiden ohella myös maa on jaettu pitkälti joko yksityiseksi tai julkiseksi omaisuudeksi, jossa nämä territorion palaset nähdään kauppatavarana ja hyödykkeinä (Clare&Habermehl 2016, 108; [Soja 1971, 9]; Negri&Hardt 2009, viii-ix). Vaihtoehtoa yksityisomistamiselle etsiessä on tärkeää ymmärtää kaksi erilaista tapaa käyttää asioita: käyttöoikeus ja omistaminen. Jo Proudhon [1865] kirjoitti erosta omistamisen ja käyttämisen välillä. Hänen mukaansa omistaminen liittyy roomalaiseen lakiin, jossa tietyt asiat voitiin alistaa omaisuudeksi. Proudhon pitää kuitenkin käsitystä omistamisesta varkauteina commonseja vastaan. (Springer 2016, 9; [Proudhon 2011 [1865] .)

Kommunisointi-teoria on laaja kenttä erilaisia suuntauksia, joissa keskustellaan yhteisomistuksesta. Nick Clare ja Victoria Habermehl (2016, 102) erittelevät kommunisointi-teorioiden kaksi pääsuuntausta, jotka ovat perinteinen kommunisaatio-teoria ja prefiguratiivinen suuntaus. Perinteinen suuntaus on lähtöisin 1970-luvulta Ranskasta Troploin ja Théorie Communiste-ryhmien keskusteluista muun muassa luokasta ja vallankumouksen toteutuksesta. Prefiguratiivisella kommunisaatiolla tarkoitetaan sitä, ettei kaavailla koko yhteiskunnan muutosta hetkessä, vaan kommunisaatio tapahtuu tässä ja nyt kapitalismin sisällä. (Clare&Habermehl 2016, 103–5.) Clare ja Habermehl (2016) haluavat tuoda kommunisointi-teorioihin mukaan myös tilallisuuden, koska ovat huomanneet, että kommunisointi ei ole ottanut tilaa tarpeeksi huomioon (Clare&Habermehl 2016,107). He ehdottavat uutta termiä kommonisaatio (*commonization*) käytettäväksi, kun kommunisaatiossa otetaan huomioon tilallisuus. Tässä maan näkemistä omaisuutena tai hyödykkeenä purettaisiin ja samalla luotaisiin uusia erilaisia tiloja ja territorioita. (Clare&Habermehl 2016,112)

Clare ja Habermehl (2016) ehdottavat myös territorio-käsitteelle uutta sisältöä. Tavallisesti territoriona pidetään jonkun, useimmiten valtion, hallinnassa olevaa aluetta. Heidän mukaansa tila voidaan kuitenkin rakentaa toisin, alhaalta ylöspäin vastakohtana hierarkkiselle ja vertikaaliselle tilan rakentamiselle. Territorio voidaan nähdä tilana, missä ihmiset itse rakentavat uutta sosiaalista järjestystä yhteisöllisesti. Siinä uudet subjektit ottavat muotonsa sekä materiaalisesti ja symbolisesti ottavat tilan haltuun. (Clare&Habermehl 2016, 108; [Zibechi 2012, 18-19].) Kapitalismia ja valtiota sekä niiden ylhäältä tulevaa tilan määrittystä voidaan vastustaa niin, että luodaan monia territoriaalisuuksia päällekkäin niin paljon, että valtion on vaikea hallita aluetta. Ei ole tärkeää omistaa territoriota vaan tärkeää on lisätä yhteisöjen tiheyttä niin paljon, että voidaan sanoa että olemme territorio. (Clare&Habermehl 2016, 110-1; [Invisible Committee 2009].)

4.3.4.4. *Anarkismi ja antikolonialismi*

Postkolonialistiset näkökulmat ovat osa tutkielman teoriaa, koska itse asiassa valtiolla ja siirtomaahallinnolla ei ole paljonkaan eroa. Springerin (2015) mukaan valtiolla ja siirtomaahallinnoilla ei ole oleellista eroa, muuta kuin skaalassa. Molemmissa pieni osa hallitsee toisia ja niissä väkivalloin tuotetaan identiteettejä. (Springer 2015, 211: [2012,1607].) Vanessa Sloan Morgan (2016) kirjoittaa, että anarkismi ja antikolonialismi risteävät keskenään taistelussaan väkivaltaisista auktoriteetteja vastaan (Morgan 2016, 179).

Nigerialainen anarkisti Sam Mbah ja aktivisti I. E. Igariwey (1997) kirjassaan *Anarchism in Africa* kirjoittavat, että anarkismi liikkeenä ei ole Afrikassa kovin tunnettu, mutta pre-kolonialistiset yhteiskunnat omaavat monia anarkistisia piirteitä. Heidän mukaansa monet perinteiset afrikkalaiset yhteiskunnat olivat kommunistisia. Ne perustuivat tasa-arvoon yhteisön jäsenten välillä eikä johtajuus ollut auktoriteettiasema vaan johtajan olemassaolo oli yhteisön intressi. Päätökset tehtiin konsensukseen perustuen äänestämisen sijaan. Näitä valtiottomia yhteisöjä on kutsuttu heimoiksi ilman hallitsijaa ja niitä voidaan pitää eräänlaisena anarkismin muotona. Jotkin näistä yhteisöistä ovat osittain säilyttäneet tähänkin päivään asti yhteiskuntamuotonsa. (Mbah&Igariwey 1997,27–36.) Mbahin ja Igariwayn (1997) mukaan kolonialismi on kuitenkin jättänyt mittavat tuhot Afrikan perinteisille yhteiskunnille, kuten alikehityksen, velkariippuvaiset taloudet suurine varallisuuseroineen ja väkivaltaisista etnisiä vastakkainasetteluja, joilla on tahallisesti asetettu eri etniset ryhmät toisiaan vastaan. Lisäksi eurooppalaiset toivat mantereelle keinotekoiset kansallisvaltioiden rajat ja eurooppalaistyyllisen hallinnon, oikeusjärjestelmän, koululaitoksen ja armeijan, mitkä kaikki ovat melko sopimattomia afrikkalaisiin yhteiskuntiin. (Mbah& Igariwey, i.) Heidän mukaansa afrikkalaisia valtiottomia yhteisöjä ei ole osattu arvostaa, vaan niitä on pidetty takapajuisuuden ja kyvyttömyyden merkinä (Mbah&Igariwey 1997,34-5).

Siirtomaiden itsenäistyessä anarkisteilla oli vaikutusta muun muassa Kuubassa ja Filippiineillä. 1800-luvun anarkisteilla oli enemmän kontakteja Euroopan ulkopuolisiin tapahtumiin kuin marxisteilla. (Anderson 2005, 2.) Myös esimerkiksi Intian itsenäisyystaisteluiden johtohahmon, Mohandas Gandhin, filosofiassa oli anarkistisia piirteitä. Hänen filosofiansa, sarvodaya, on sosialistinen, ja se perustuu vapauteen ja tasa-arvoon (Rathi 2020). Gandhin jälkeen Vinoba Bhave ja Jayaprakash Narayan kehittivät tätä filosofiaa puhumalla vallan hajauttamisesta, egalitaarisista kommunistista kyläyhteisöistä ja yksityisomistuksen lakkautuksesta (Graham 2007, x; Rathi 2020). Araujo (2016) kirjoittaa kuitenkin, että tavallisesti siirtomaiden itsenäistyttyä siirtomaaissäännistä ja uusia valtioita perustettaessa ei kiinnitetty huomiota siihen, että valta jaettaisiin kaikille, vaan se siirtyi taloudelliselle ja poliittiselle eliitille. Niinpä vaikka siirtomaat itsenäistyivät, sama tapa jatkui ja valta pysyi eliitillä. Esimerkkinä Araujo mainitsee muun muassa Yhdysvallat, jossa äänioikeutta ei annettu kaikille, vaikka Yhdysvallat vapautui Englannin alta (Araujo 2016, 86).

Kolonialismi on myös tämän päivän ilmiö, eikä se loppunut siirtomaiden itsenäistymiseen. Asuttajakolonialismi on käsite, joka liittyy erityisesti alkuperäiskansojen kamppailuun

olemassaolostaan. Asuttajakolonialismi tarkoittaa prosessia ja struktuuria, jossa alkuperäiskansojen maat anastetaan uudisasukkaille ja alkuperäisväestö pyritään eliminoimaan (Lewis 2017, 478; [Wolfe 2006,8]). Asuttajakolonialismi on rakenne, joka on tehnyt tietä kapitalismin nousulle ja valtiolle (Lewis 2017, 477). Alkuperäiskansojen maiden anastus ja niiden muuttaminen omaisuudeksi oikeutettiin omaisuus-käsitteellä ja eurooppalaisella valistuksen ideologialla (Morgan 2016, 181). Keskustelua asuttajakolonialismista käydään ehkä eniten Pohjois-Amerikassa, missä eurooppalaiset uudisasukkaat ovat vallanneet alkuperäiskansojen maat ja tuoneet mukanaan omat instituutiot, joille nykyinenkin hallinto perustuu. Mutta myös Suomessa on asuttajakolonialismia, kun saamelaiset on alistettu Suomen valtion alle käyttämällä avuksi muun muassa lainsäädäntöä, kirkkoa ja koululaitosta rajoittamaan saamelaisten oikeuksia, mahdollistamaan uudisasutus ja häivyttämään saamelaista identiteettiä (Kuokkanen 2017; Humalajoki 2017). Adam Gary Lewis (2017) kirjoittaa, että kaikki vastarintaliikkeet olisi asetettava asuttajakolonialismi -kontekstiin, erityisesti Yhdysvalloissa, sillä ei ole kestävää rakentaa uutta yhteiskuntaa alkuperäiskansoilta anastetuille maille ottamatta tätä huomioon (Lewis 2017, 474). Hänen mukaansa on rakennettava yhteyttä ensimmäisten kansojen (*first nation*) kanssa ja tutustuttava myös asuttajakolonialismi tutkimukseen (Lewis 2017, 476).

Paikan merkitys nousee tärkeäksi alkuperäiskansojen taistelussa asuttajakolonialismia vastaan. Aragorn!-nimimerkillä (Aragon! 2009) julkaistussa tekstissä alkuperäiskansojen anarkismissa puhutaan muun muassa siitä, kuinka on vaikeaa elää omaa kulttuuria maalla, joka on anastettu ja missä ihmiset on siirretty ei-minnekään vieraantuneessa modernissa maailmassa.

Alkuperäiskansojen elämää voisi juurikin kutsua elämäksi, joka tapahtuu tietyssä paikassa tai on sitoutuneena johonkin paikkaan. Alkuperäiskansojen ja uudisasukkaiden eroa voi kuvata juuri sillä, että heidän elämänsä on ollut sitoutuneena paikkaan, toisin kuin uudisasukkaiden, jotka ovat tulleet Euroopasta ja muista imperiumien keskuksista. (Lewis 2017, 478; [Alfred & Corntassel 2005].) Maa ja paikka ovatkin keskeisiä alkuperäiskansojen elpymisessä. Kysymys maasta ei ole vain materiaallinen, vaan maa tulisi nähdä kokonaisvaltaisena maailmankuvana, joka kertoo vastavuoroisten suhteiden ja velvollisuuksien järjestelmästä, joka voi opettaa meitä elämään ilman hallintaa ja hyväksikäyttöä (Lewis 2017, 487–8; [Coulthard 2014,61]). Glen Coulthardin [2010] mukaan paikka on tietämisen, kokemisen ja maailmaan yhteydessä olemisen tapa (Lewis 2017, 489; [Coulthard 2010, 79]). Paikan merkitystä on tutkittu myös maantieteessä. Paikalla ja ihmisellä on kytkös toisiinsa ja paikan käsittäminen on alkukantainen osa ihmisen ymmärrystä (Kärnä 2020, 27; [Cresswell 2004,23]). Paikasta on puhuttu muun muassa paikkakokemuksena, joka pohjautuu Yi Fu

Tuanin käsitteeseen paikan tunnusta (*sense of place*). Se on subjektiivinen ja emotionaalinen käsite ja muuttumaton osa ihmisen olemassaoloa. (Saari 2018;[Tuan 1974]).

Alkuperäiskansojen kamppailussa maan ja kulttuurinsa puolesta zapatistiliike on yksi positiivinen saavutus. AANES:a verrataan monesti Chiapasin maakunnassa olevaan zapatistien itsehallintoon, sillä molemmissa pyritään erilaisen yhteiskuntamuotoon valtion sisällä. Zapatistit ovat näyttäneet, että dekoloniaalisessa työssä on muitakin vaihtoehtoja kuin kopioida valtio-malli tai muu uusliberalistinen toimintamuoto (Reyes& Kaufman 2011, 521). Zapatistien itsehallintoalue on perustettu 1.1.1994 Meksikossa. Vallankumouksen taustalla oli Pohjois-Amerikan vapaakauppasopimuksen NAFTA:n hyväksyminen Meksikossa. Zapatistit pitivät sopimusta kuoleman iskuna alkuperäiskansoille, sillä sopimuksen myötä Meksikon perustuslakia maanomistussuhteiden kohdalla oltiin muuttamassa niin, että yhteisomistuksessa olevat valtion maat voitaisiin yksityistää (Reyes&Kaufman 2011, 518). Zapatistit julistivat sodan valtiolle ja valtasivat San Cristobal de Casan kaupungin oman armeijansa EZLN:n avulla. Valtauksen aikana vallattiin liikkeelle suurilta maanomistajilta 500 000–700 000 hehtaaria maata, mikä on noin 12 prosenttia Chiapasin alueesta (Reyes&Kaufman 2011, 518). Kapinan alettu tulitauko sovittiin muutamassa viikossa, mutta tämän jälkeen sodankäynti Chiapasissa on jatkunut jäätyneenä konfliktina. Sodankäynnistä huolimatta zapatistit toteuttavat omanlaistaan yhteiskuntaa. Heidän luomaansa yhteiskuntaa kuvataan dekoloniaaliseksi, antikapitalistiseksi vastarinnan elämäksi, missä harjoitetaan keskinäistä avunantoa ja autonomiaa. Heidän toimintaansa ohjaavat alkuperäiskansan perinteet sekä horisontaalinen hallinto. He ovat luoneet oman terveystajajärjestelmän, opetusjärjestelmän ja itsenäisen ruokatalouden. (Zapatismo 2020) Zapatistit itse sanovat, että heidän tavoitteensa on, että kaikki voivat osallistua ja järjestäytyä käyttämään valtaa (Graham 2012, 364; [Flood 2001]).

4.3.4.5. Anarkismi ja ympäristö

Ympäristöteema on ollut merkittävä piirre jo 1800-luvulla anarkistisille ajattelijoille kuten Reclusille ja Kropotkinille (Franks 2013, 397). Filosofi Elisa Aaltolan (2010) mukaan radikaali ympäristödiskurssi sisältää usein anarkistisia elementtejä (Aaltola 2010, 161). Esimerkkejä näistä yhteyksistä on muun muassa se, että molemmissa ymmärretään kansallisvaltion rajojen keinotekoisuus, ihminen nähdään molemmissa osana luontoa ja kapitalismin jatkuvan kasvun tavoittelu nähdään ongelmallisena (Franks 2013,397). Kapitalismin keskiössä on käsitys luonnosta

omaisuutena, mikä mahdollistaa luonnon pitämisen hyödykkeenä, millä ei ole itsenäistä arvoa ja merkitystä (Aaltola 2010, 163–4). Lisäksi ympäristöajattelun ymmärrys yhteisöistä orgaanisina verkostoina sopii hyvin yhteen anarkismin kanssa, joka tähtää sujuvaan ei-keskitettyyn sosiaaliseen organisaatioon (Franks 2013, 398).

Benjamin Franksin (2013) mukaan on kolme anarkistista ympäristöliikettä, jotka ovat syväekologia, primitivismi ja yhteiskuntaekologia. Kaikki nämä vihreän anarkismin muodot jakavat muutamia yhteisiä piirteitä. Ne eivät hyväksy kapitalismia, ja niiden periaatteena on kaikkien lajien ja ekosysteemien itseisarvo, jota ei voi typistää vaihtoarvoksi. Syväekologia ja primitivismi laittavat biosfäärin etusijalle ja sijoittavat ihmisten tarpeet pois keskiöstä. Syvä ekologia ja primitivismi kritisoivat tieteellistä valistusta. (Franks 2013, 398; 2010; Aaltola 173–4.) Syväekologia on ympäristöfilosofia, jossa halutaan radikaalisti muuttaa sitä tapaa, miten ihmiset asettavat itsensä suhteeseen ei-ihmisluontoon. Keskeinen teema syväekologiassa on biosfäärinen egalitarianismi, missä kaikki luonnossa olevat asiat ja olennot sekä luonnon kokonaisuudet ovat kietoutuneita toisiinsa, ja ne täytyy ottaa tasa-arvoisesti huomioon. (Aaltola 2010, 161) Pääsyllisinä ympäristöongelmiin pidetään maanviljelyä, teollistumista ja kapitalismia. Myös Primitivismin mukaan nykyisen sivilisaation keskeiset elementit ovat syypäänä nykyisiin sosiaalisiin ja ympäristöllisiin ongelmiin. Primitivistien mukaan kaikista hedelmällisin vaihtoehto löytyisi paleoliittiselta ajalta. (Aaltola 2010, 164.) John Zercanin [2002], keskeisen primitivismin kannattajan, mukaan kesyttäminen ja välineellistäminen on vähentänyt ihmisten ja ei-ihmisluonnon kokonaisuuksiin, joilla ei ole enää itseisarvoa tai toimijuutta ja joita nyt voidaan hyödyntää erilaisten voimien toimesta kuten kapitalismin (Aaltola 165; [Zerzan, 2002]). Välineet kuten kieli, numerot, aika ja taide ovat myös tulosta arvon menetyksestä. Ne korvaavat sen, mikä on todellista ja läsnäolevaa sillä, mikä on rakennettua, abstraktia ja irrallista sekä siten vieraannuttaa ihmisen itsestään ja ympäristöstä (Aaltola 2010, 164–5). Primitivismin mukaan pre-maatalouskulttuuri ei tuntenut järjestelmällistä väkivaltaa, seksuaalista alistamista, työtä irrallisena toimintana, yksityisomistusta tai symbolista kulttuuria, vaan niiden sijaan elämä oli vapaa-aikaa, sukupuolten tasa-arvoa, egalitaarisuutta ja jakamista (Aaltola 2010; [Zerzan 2005, 9]).

Kritiikkinä molempiin edellisiin, syväekologiaan ja primitivismiin, on se, että niistä puuttuu normatiiviset ja poliittiset ulottuvuudet. Viimeisenä ympäristöanarkismin muotona on yhteiskuntaekologia, joka antaa tarkempia vastauksia siihen, miten ihmisyhteisöissä muutos tulisi tapahtua (Franks 2013, 398). Keskeinen yhteiskuntaekologiaa kehittänyt henkilö on Murray Bookchin. Hän on kirjoittanut yhteiskuntaekologiasta ja kritisoinut syväekologiaa ja primitivismiä

niiden olemattomasta luokkatietoisuudesta ja voimakkaasta henkisestä suuntauksesta (Salleh 2000). Bookchin (1988) mukaan primitivismiin tai syväekologian filosofit eivät kirjoita lainkaan vallan hajauttamisesta, hierarkittomasta yhteiskunnasta, demokratiasta, pienistä yhteisöistä, paikallisesta autonomiasta, vastavuoroisesta avusta, kommunalismista tai suvaitsevaisuudesta (Bookchin 1988, 6). Nämä taas ovat keskeisiä yhteiskuntaekologiassa. Yhteiskuntaekologiassa Bookchin yhdistää anarkismia, libertaarista sosialismia ja ympäristöajattelua. Bookchinin on sanottu saaneen vaikutteita kommunalistisiin ajatuksiin Kropotkinin anarkokommunismista (Graham 2, 272) ja ympäristönäkökulmiinsa Reclusilta (Springer 2016, 33).

Yhteiskuntaekologian mukaan ympäristöongelmat nähdään alistavien ihmisten välisten suhteiden tuotteena (Franks 2013, 398; Springer 2016, 33). Bookchin pitää tämän päivän ekologista kriisiä todistuksena siitä, että hierarkkisen yhteiskunnan ja kapitalismin kehittämä järjestelmä on tullut liian voimakkaaksi (Graham 2012,167; Bookchin 1974). Hänen mukaansa ihmiset käyttävät toisia ihmisiä hyväkseen ja he käyttävät samoin luontoa hyväkseen. Yhteiskunnassa on omaksuttu hierarkkisen mentaliteetin ja se järjestää kaikkien kokemusta havaita ja toimia. Bookchin (1974) uskoo, että prehistorialliset ihmisyhteisöt elivät tarpeidensa mukaan ilman hierarkioita. Tämä järjestys muuttui, kun uusi hierarkiaan perustuva järjestys tuli käyttöön. (Graham 2012,161–2; [Bookchin 1974]) Bookchinin mukaan on mahdollista selvitä ympäristökatastrofista muodostamalla yhteiskunta anarkististen periaatteiden mukaan (Graham 2007, 272;[Bookchin 1965]). Jos yhteisöt haluavat harmonisoida suhteensa luontoon, se tarkoittaa sitä, että niiden tulee myös muuttaa ihmisten väliset suhteet (Graham 2012,167; Bookchin 1974). Bookchinin [1995] mukaan ihmisten on mahdollista hallita luontoa, mutta hän kritisoi sitä, että luonto nähdään ihmisten omaisuutena ja hyödykkeenä. (Aaltola 175; [Bookchin 1995])

Bookchinin luomaa yhteiskuntamallia kutsutaan libertaariseksi kunnallisuudeksi (*libertarian municipalism*). Siinä vaikuttaa kommunalismi, jonka periaatteiden mukaan autonomiset paikalliset yhteisöt liittyvät löyhästi yhteen federaatioksi (Bookchin 2006). Bookchinin mallissa yhteiskunnan perusyksikkö olisi kuntatasolla, ja näitä yksiköitä voisivat olla esimerkiksi kaupunki tai kylä, joissa ihmiset eläisivät vuorovaikutuksessa keskenään. Kunnat taas eläisivät konfederalismissa toistensa kanssa. Libertaarinen kunta -idea on hänen mukaansa se, missä yhteiskuntaekologia toimii. Bookchin ei uskonut syndikalismiin, sillä hänen mukaansa se yksityistää talouden kollektiiveihin ja muuttaisi nämä siten taas perinteiseksi omaisuudeksi, vaikka ne olisivatkin yhteisesti omistettuja. Hänen mukaansa koko talous pitää politisoida ja siirtää siviilialueelle. (Graham 2012, 289; [Bookchin 1986].)

4.3.4.6. *Feminismi ja intersektionaalisuus*

Anarchafeminismiksi voidaan kutsua feministiset kysymykset huomioivaa anarkismia. Sitä kuvataan antiautoritaariseksi, antikapitalistiseksi, antisortavaksi filosofiaksi, jonka päämääränä on luoda tasa-arvoinen yhteiskunta kaikille sukupuolille (Wikipedia. Anarchafeminism, 2020). Monet 1800- ja 1900-lukujen anarkistit puuttuivat sukupuolten epätasa-arvoon ja muun muassa naisten alistamiseen (Franks 2013, 396). Varhaiset anarkistit vastustivat muun muassa laillista perhettä ja vaativat naisille täyttä vapautta (Wikipedia. Anarchafeminism, 2020). Tuon tässä kappaleessa esiin feminismin kritiikkiä dualistisiin jakoihin ja intersektionaalisuuden käsitettä liittyen erilaisiin hierarkioihin.

Feministisessä maantieteessä on tutkittu tilan sukupuolittuneisuutta (Rose 1993, 113). Tilan poliittisesta latautuneisuudesta kertoo muun muassa se, miten eri ihmisiä kohdellaan tilassa ja ketkä tilaan ovat hyväksytyjä. Tilaa on jaettu esimerkiksi niin, että julkinen tila on nähty miesten tilaksi ja yksityinen tila naisen alueeksi (Massey 2013). Tilassa ihmisten kehot tulevat eri tavoin määritellyiksi, ja esimerkiksi maskuliinisessa tilassa naiskeho tulee toiseutetuksi. Tiloja voi kutsua myös alistaviksi tiloiksi, kun tietynlainen keho tulee toiseutetuksi (Rose 1993, 143–6). Kehotkin voidaan nähdä tiloina, joissa muutoksia voidaan tehdä ja missä kamppailuja käydään (Rose 1993, 29). Kehojen poliittisuudesta kertoo muun muassa se, että ei ole merkityksetöntä, miten keho on peitetty tai esitetty (Johnston&Longhurst 2010,2; [Nast&Pile 1998,3]).

Feministinen tutkimus on myös kyseenalaistanut erilaisia jakoja, kuten jakoa yksityiseen ja julkiseen. Rose (1993) kirjoittaa, että pitäisi päästä eroon dualistisesta jaosta miehiin ja naisiin, sillä kun kehot jaetaan erilaisiksi se myös mahdollistaa monen muun jaon (Rose 1993, 29–30). Koko länsimainen maailmankuva perustuu kuitenkin paljolti dualistisuuteen, missä luodaan vastakkainasetteluja ja muun muassa ihminen ja luonto erotetaan toisistaan (Aaltola 2020b). Myös jakoa ulkoiseen ja sisäiseen voidaan pyrkiä purkamaan ottamalla tutkimuksessa huomioon kehon ja ihmisen sisäiset tapahtumat kuten kokemukset ja ihmisten tilalle luomat merkitykset. (Rose 1993, 32–3, 146.) Ihmiselle keskeisiä tietämisen tapoja ovat intuitiot, arvot ja empatia, ja nämä olisi hyvä ottaa tutkimuksessa myös esille. Kehollisten tietämisen tapojen kautta näemme, kuinka ihmiset toimivat vuorovaikutteisesti ja ovat suhteissa toisiinsa. Tämän he tekevät, koska ovat laumaeläimiä. Aaltola (2010) siteeraa Merleau-Pontya [2002], joka kirjoittaa, että juuri keho havaitsee toisen kehon ja löytää siinä jatkumon omille aikomuksilleen, tutun tavan käsitellä maailmaa. (Aaltola 2010, 181; [Merleau-Ponty 2002, 412].) Tämä liittyy myös Kropotkinin (1902) vastavuoroisen avun-

käsitteeseen, missä ihminen tiedostamattomasti tietää, että oma onnellisuus on riippuvainen toisista ihmisistä (Graham 2004, 184–5; Kropotkin 1902).

Feministisen tutkimuksen kautta on nostettu esiin intersektionaalisuuden käsite. Kapitalistisessa yhteiskunnassa on monia hierarkioita, jotka alistavat ihmisiä. Naisten alistaminen on yksi hierarkioiden muoto, ja parhaiten yhteiskuntaa voi muuttaa, kun otetaan huomioon kaikki hierarkkiset järjestelmät, eikä vain yhtä. Eri alistamisen järjestelmät liittyvä myös toisiinsa. Derik Shannon, C. B. Daring, J. Rogue ja Abbey Volcano (2013) toteavat, että vapautuminen heteropatriarkaatista on läheisesti sidottu taisteluun rasismiin, kapitalismiin ja autoritaarisen valtion hajottamisessa. On tarpeellista ymmärtää, miten alistamisen järjestelmät – kapitalismi, heteropatriarkaatti ja valkoinen ylivalta – risteävät ja uusintavat toinen toisiaan. Sosiaalinen liike, joka priorisoi yhden alistamisen toisen ylitse, epäonnistuu huomioimasta hegemonian valtaa ja sitä, miten etuoikeus ja alistaminen ilmentyvät olemassa olevissa instituutioissa ja identiteeteissä. (Shannon et al. 2013, 137.) Myös Franz Fanon on kritisoinut marxilaista analyysiä sen yksipuolisuudesta. Hänen mukaansa marxilainen luokkajako-ymmärrys ei ota huomioon rasismia ja sitä, että pelkän luokkajako-ymmärrys ei vastaa todellisuuden monimutkaisia ongelmia (Fanon et al 2005, 5).

4.3.4.7. *Anarkistiset keinot*

Simon Springerin teksteissä esiintyy usein anarkistiset tavat toimia. Kuvaillessaan anarkistisia toimintatapoja hän käyttää usein käsitteitä kuten prefiguratiivinen politiikka, suora toiminta, keinot ilman loppua ja praxis. Toisin kuin marxilaisessa ideologiassa ja neoliberalismissa, joissa pyritään status quo tilaan, anarkismin tehtävän voi ymmärtää jatkuvan kamppailun tilana (Springer 2016 90; [Critchley 2007]). Jatkuvan kamppailun on tapahduttava tässä ja nyt, sillä se on ainoa mahdollisuus. Anarkistit eivät odota vain vallankumousta, jossa ihanteet toteutuvat. Keinot ilman loppua viittaa tähän kamppailuun, joka tapahtuu jatkuvasti eikä sille odoteta myöskään päätöstä (Agamben 2000). Springer (2016, 90) tiivistää eron muun muassa marxismiin niin, että "vallankumouksellinen imperatiivi on keino, jolla on loppu ja kapinallinen imperatiivi on keino ilman loppua". Praxisella tarkoitetaan teorian ja käytännön yhdistämistä, keinojen ja päämäärien liittoa (Torre& Ince 2016, 56).

Prefiguratiivinen politiikka

Prefiguratiivinen politiikka on yksi tapa, miten anarkistit pyrkivät saavuttamaan toivotun yhteiskunnan. Prefiguratiivinen politiikka voi olla synonyymi myös suoralle toiminnalle. Englannista suomeksi käännettynä prefiguratiivinen tarkoittaa ”olla aikainen versio”, ”olla osoitus jostakin” tai ”kuvitella etukäteen” (MOT Pro Englanti; englanti-suom; MOT Oxford Dictionary of English). Tässä tutkimuksessa termistä käytetään vain englannista tulevaa sanaa prefiguratiivinen. Prefiguratiivista politiikkaa kuvataan usein toiminnaksi, jossa rakennetaan uusi maailman vanhojen kuorien sisälle ja missä jokainen teko sisältää tulevan maailman siemenen (Torre&Ince 2016,56). Sofa Gradin ja Paul Raekstad (2020) ovat kirjoittaneet kirjan *Prefigurative politics: Building tomorrow today*, jossa he määrittelevät prefiguratiivisen politiikan toivottujen tulevaisuuden sosiaalisten suhteiden ja käytäntöjen tarkoitukselliseksi implementoinniksi *tässä ja nyt* -hetkessä. (Gradin &Raekstad 2020,12). Termin prefiguratiivinen politiikka on ottanut käyttöön Carl Boggs. Hän määritteli käsitteen hyvin avarasti organisaatioksi tai liikkeeksi, joka ilmentää sosiaalisten suhteiden, päätöksenteon, kulttuurin ja ihmiskokemuksen muotoja, jotka ovat niiden lopullisia päämääriä (Gradin &Raekstad 2020,12; [Boggs 1977, 100]). Eroa marxismiin on se, että vallankumous ei ole päämäärä tai historian loppu. Prefiguratiivista politiikan toteuttaminen ei kuitenkaan välttämättä tarkoita, ettei vallankumouksen hetkeä odoteta. Aktivistit, jotka toteuttavat tätä mallia uskovat, että on tarpeellista, että mahdollisen vallankumouksen hetkellä on jo olemassa jotain, minkä mukaan halutaan elää. (Torre & Ince 2016, 57)

Gradin ja Raekstad (2020) kirjoittavat, että itse käytäntö on varmastikin yhtä vanha kuin itse politiikka (Gradin & Raekstad 2020, 4). Myös Kropotkinilla oli sama ajatus siitä, että uusi yhteiskunta on nähtävä olevan olemassa jo keskellä kapitalismin materialismia (Springer 2015,208).

Raekstad (2018) kirjoittaa, että prefiguratiivinen politiikka on hyödyllinen kaikessa vallankumouksellisessa ja aktivistien toiminnassa (Raekstad 2018,369). Se vaatii yhteiskunnan muutosta toivovilta toimintaa jo tänä päivänä ja käytännön ideoita, miten muutosta voidaan alkaa tekemään. Gradin ja Raekstad myös huomauttavat, että yhteiskuntamme ei tarvitse erityisesti vastarintaa vaan se tarvitsee sen uudelleen rakentamista (Gradin& Raekstad, 2020,2).

Kaipa

”Minä kaipaen ja toivon muille samaa kuin toivon itselleni; vapautta toimia, rakastaa ja ajatella. Se tarkoittaa, että toivon anarkiaa koko ihmiskunnalle”, kirjoittaa argentiinalainen anarkisti América Scarfo vuonna 1928 (Scarfó 1928). Ihmisten kaipausten kohteet ovat usein nykyisessä yhteiskunnassa romanttisia ja yksityisiä, mutta kaipauksesta voi myös ajatella toisin. Kaipauksen kohteet voisivat olla yhteisöllisiä, kuten millaisen yhteiskunnan ihmiset haluaisivat nähdä. Chaia Heller (1999), kirjoittaa, että ihmisten tulee uudelleen analysoida kaipauksiaan ajattelemalla ne enemmän sosiaalisina kuin individualistisina ja romanttisina. Hän jatkaa, että yhteiskunta ylistää kapitalismia, jossa ahneus ja seksuaalinen hallinta syrjäyttävät mahdollisuuden viljellä kaipausta uusintamaan ihmisten keskinäisiä ja ekologisia suhteita. (Graham 2012, 176; Heller 1999) Myös Bookchin (1967) kirjoittaa, ettei kukaan oikeastaan ole oppinut Pariisin kommuunin kommunardisteilta, minkä tuloksena on se, että kaipaus ja vallankumous ovat kasvaneet erilleen toisistaan ja molemmilta on tässä erotuksessa riistetty niiden inhimillinen sisältö. Bookchin (1967) kirjoittaa, että kaipaus haihtuu hämärään subjektivismiin ja on kaukana kaikista sosiaalisista kysymyksistä. Vallankumouksen uskontunnustus taas on kovennettu tiheään objektivismiin ja on melkein kokonaan imeytynyt sosiaalisen manipulaation tekniikoihin. Bookchinin mukaan aikamme pakottavimpia tehtäviä onkin palauttaa kaipaukseen vallankumous ja vallankumoukseen kaipaus. (Bookchin 1967, 5.)

Ihmisten kaipaukset voidaan siis nähdä poliittisina. Jos ihmiset muuttavat kaipausten kohteitaan, tällä on poliittisia ja tilallisia seurauksia. Nicholas Entrikin [2002] kirjoittaa, että kun ihmiset luovat paikkoja he pyrkivät siihen, että ne vastaisivat heidän projekteihinsa ja ideaaleihinsa, niin yksityisiin kuin kollektiivisiin (Springer 106–7; [Entrikin 2002, 107– 8]). Bookchinille (1967) vallankumouksellisten kaipausten kohteena on saavuttaa porvarillisen maailman tuhoutuminen, kuten omaisuuden, luokan, hierarkian, vapaan yrittäjyyden, työmoraalin, patriarkaatin ja ydinperheen (Bookchin 1967, 7). Heller (1999) taas puhuu erityisesti ekologisen yhteiskunnan kaipauksesta. Hän kirjoittaa, että jos ihmisten mielestä tämä turruttava maailma ei ole toivottava, sitten heidän on tehtävä enemmän kuin protestoitava. Heidän on luotava maailma, jota kaivataan (Graham 2012, 177, 179; Heller 1999). Entrikin (2002) kirjoittaa, että radikaalissa demokratiassa kaipaus on rakentaa paikkoja, jotka edistävät sosiaalista oikeudenmukaisuutta, toleranssia ja voidaan reflektoida yhteisiä yhteisön arvoja. Hän kirjoittaa, että kun demokratia nähdään elämän muotona ja prosessina, se sisältää tilan/paikan tekemisen, purkamisen ja uudelleen tekemisen. (Springer 106-7; [Entrikin 2002, 107– 8].)

4.3.4.8. Valtiollisuus epistemologian kyseenalaistaminen

Valtiollisuus on muokannut maantieteen epistemologiaa pitkään. Torren ja Incen (2016) mukaan valtiollisuuden pohja pitää purkaa ja nähdä toisenlaiset mahdollisuudet. He haluavat asettaa valtiollisuuden oikeisiin mittasuhteisiin eli laittaa sen yhdeksi vaihtoehdoksi muiden epistemologioiden joukkoon, ei ainoaksi vaihtoehdoksi, vaan aikaan ja paikkaan sidotuksi ilmiöksi.

Dekolonisaatio voi olla myös työkalu valtioiden ja valtiollisuuden purkamisessa. Torre ja Ince (2016) ehdottavat, että dekolonisaatiota olisi käytettävä myös maantieteessä. Jotta valtiollisuutta voitaisiin poistaa tieteen lähtökohtana, eurooppalainen modernismi olisi laitettava pois keskiöstä. Dekolonisaation avulla tarkoitus ei ole vain tuoda esiin toisia ääniä, vaan lisäksi vallitseva maailmankuva pitäisi toiseuttaa asettamalla se erilaisten maailmankuvien joukkoon. (Torre&Ince 2016, 69.) Tieteessä voitaisiin ottaa mallia muun muassa zapatistojen maailmankuvasta, jossa samaan maailmaan mahtuu monia maailmoja, *Un Mundo Donde Quepan Muchos Mundos* (Zapatismo 2020). Jos näin ei taas tehdä ja läntistä tiedettä pidetään kaiken viittauskohtana, sitä voidaan pitää tämän päivän kolonialismina (Torre&Ince 2016,63; [Jara Cifuentes 2014, 41]). Torre ja Ince (2016) tuovat esiin pluriversaliteetti (*pluriversity*) ja konkreettinen universaalius -käsitteet, jolla valtiollisuudesta ja jopa länsimaisen tieteen auktoriteettiasemasta voisi päästä eroon. Pluriversaliteetti-käsitteellä tarkoitetaan, että hyväksytään epistemologioiden ja maailmankuvien monimuotoisuus ja moninaisuus samanaikaisesti (Torre & Ince 2016,63). Toinen saman tyyppinen käsite on Bolívar Echeverría'n käyttämä konkreettinen universaalius, jolla halutaan kannustaa ymmärtämään erilaisia todellisuuksia (Torre&ince 2016,67;[Echeverría 2010]). Echeverría [2010] kuvaa tätä konkreettista universaaliutta sanoen "yritetään päästä lähemmäs kosmosta, joka voidaan avata toisella koodilla, toisella maailmankuvalla" (Torre&Ince 2016,67;[Echeverría 2010])

Torre ja Ince (2016) haluavat valtio-epistemologian ohella laittaa kriittisen tarkkailun alle myös lineaarisen kuvan prosessista/kehityksestä. Valtioajattelussa historiallista prosessia pidetään lineaarisena, ja valtiota sivilisaation lopputuloksena. Heidän mukaansa maantieteessä tulisi omaksua proudhonilainen käsitys prosessista, mikä ei ole lineaarinen vaan monimuotoinen ja tähän he suosittelevat esimerkiksi prefiguratiivisen politiikan käyttöä. (Torre&Ince 2016, 70)

5. Analyysi

Tutkielman analyysi on deduktiivinen eli teorialähtöinen. Deduktiivisen ja induktiivisen analyysin ero ei aina ole selkeä (Vaarala 2017), mutta tämän tutkimuksen lähtökohtana on anarkistisen maantieteen teoria. Analyysissa ensisijaisesti pyritään löytämään aineistosta teoriakappaleessa käytyjä aiheita. Aineisto vaikuttaa myös analyysiin, joten teoriaa on muokattu analyysin teon aikana. Teoriasta on jätetty pois osioita, joihin ei löytynyt yhtymäkohtia aineistosta.

Analyysin ensimmäinen vaihe sisälsi aineiston läpilukemisen ja mahdollisten teemojen kartoittamisen. Haastatteluaineisto oli hyvin vaihtelevaa, joten ensimmäisessä vaiheessa aineistoa luettaessa löytyi vain muutama teema. Yksi kaikkien haastateltavien esiin nostama aihe oli naisten asema, ja se tulee olemaan osa yhtä lopullista teemaa, joka käsittelee yhteiskunnan hierarkioita. Ensimmäisessä vaiheessa aineistosta löytyi myös toinen teema, joka käsittelee epävirallista toimintaa, eli tässä tapauksessa toimintaa valtion ulkopuolella. Haastateltavat kertoivat muun muassa, miten olivat matkustaneet alueelle, minne on mahdotonta saada viisumia. Tämä haastaa jo itsessään valtiollisuusepistemologiaa, sillä haastateltavat pitivät tätä luonnollisena toimintana vaikka se on vastoin valtion sääntöjä. Osa haastateltavista ei kyseenalaistanut valtioita anarkististen periaatteiden takia, mutta näissäkin haastatteluissa nykyvaltiot kyseenalaistettiin, sillä ne eivät hyväksyneet kurdeja niiden täysivaltaisiksi jäseniksi. Tällaisia valtioita olivat muun muassa Turkki ja Syyria. Myös näiden kahden maan rajaa pidettiin epäoikeutettuna. ”*It [Kurdistan] was like one unit, land that is divided, because of all agreements, like Sykes-Picot*” (haast. 7). Analyysin ensimmäisessä vaiheessa syntyivät alustavat teemat hierarkioista ja valtion kyseenalaistamisesta.

Seuraavassa vaiheessa lähdettiin hahmottamaan teemoja teorian näkökulman kautta. Tässä vaiheessa aiempia teemoja laajennettiin ja muodostettiin uusia teemoja. Tässä vaiheessa teorian avulla aineistosta löytyi sisältöä teemojen muodostamiseksi paremmin kuin ensimmäisessä vaiheessa. Aineisto näyttäytyi yhtenäisemmältä, kun sitä tarkasteltiin anarkistisen maantieteen näkökulman kautta. Vaikka haastateltavien mielipiteet olivat joskus ristiriitaisia, analyysissa oli havaittavissa, että ne käsittelevät kuitenkin samaa aihetta. Analyysissa esiin tuli, että haastateltavilla oli sekä anarkistisen että valtiollisen näkemyksen mukaisia mielipiteitä yhteiskunnan järjestämisestä.

Tässä toisessa vaiheessa teema naisten asemasta yhteiskunnassa laajeni muidenkin hierarkioiden tiedostamiseen ja purkamiseen sekä intersektionaalisuuden ymmärtämiseen. Aineistosta löytyneestä valtion kyseenalaistamisesta löytyi yhtymäkohtia anarkistisen maantieteen teorioihin. Uusia teemoja hahmottui neljä kappaletta. Yksi näistä teemoista oli taistelu tilasta, joka liittyy Henri Lefebvren [1974] ajatukseen yhteiskunnallisten konfliktien ilmenemisestä tilassa (Routledge 1997, 70; [Lefebvre 1974, 365]). Aineistossa aseellinen taistelu tilasta on voimakkaasti esillä lähes kaikissa haastatteluissa, muun muassa siksi, että osa haastateltavista on ollut YPG-joukoissa. Toinen teema on uuden yhteiskunnan luominen, mikä on hieman erilaista kamppailua tilasta kuin aseellinen taistelu. Tähänkin löytyy teoriastani yhtymäkohtia, joilla voi selittää AANES:n tapahtumia. Tilaa vallataan toimimalla siinä tavoitellulla tavalla. Territorio voidaan ottaa haltuun luomalla uutta yhteiskuntaa ja vahvistamalla siinä toimivia yhteisöjä niin, että valtion valta alueella kapenee (Clare&Habermehl 2016,108-11). Aineistosta ja teoriasta löytyy samanlaista toimintaa valtiottoman yhteiskunnan rakentamiseen liittyen. Seuraava teema on Pohjois- ja Itä-Syyrian yhteiskunnan moninaisuus. Yksi haastateltavista määrittelee AANES:n yhteisön monikieliseksi, monikulttuuriseksi ja moniuskonnolliseksi (haast. 6). Tämä yhteisön moninaisuuden hyväksyminen löytyy myös teoriaosuudesta, missä ajatellaan anarkistisen tilan olevan tilaa, jossa kaikki hyväksytään tilaan ja erimielisyydet sallitaan (Springer 2016, 102). Haastateltavien joukosta löytyy myös henkilöitä, jotka eivät usko tämän olevan mahdollista. He tuntevat pitkän vihamielisyyden ja alistamisen historian ryhmien välillä ja kokevat toiset ryhmät uhkana itselleen muun muassa toteamalla, että ”arabit eivät tykkää meistä” (haast. 4). Tähän kappaleeseen liittyy myös PKK:n historia, sillä sitä kautta huomataan myös PKK:n siirtyminen marxilais-leninistisestä ajattelusta anarkistisempaan näkökulmaan tavoitteissaan. Viimeinen teema käsittelee anarkistisia keinoja, joita on muun muassa prefiguraatiivinen politiikka.

Aineiston hyvä tunteminen on tärkeää temaattisessa analyysissä. Tutkielman teon aikana haastattelut litteroitiin ja analyysissä kuhunkin teemaan liittyvät kohdat kerättiin yhteen. Näistä muodostettiin miellekarttoja, joiden pohjalta teemat esitetään tässä kappaleessa.

5.1. Teemat

Teemoja löytyi aineistosta kuusi kappaletta ja ne ovat 1) uuden tilan luominen, 2) konfliktin esiintyminen tilassa, 3) valtion kyseenalaistaminen, 4) alueen moninaisuuden hyväksyminen, 5) erilaisten hierarkioiden tunnistaminen ja purkaminen ja 6) anarkististen keinojen käyttö.

5.1.1. Uuden tilan luominen

Ensimmäinen teema on uuden tilan luominen. AANES:ssa luodaan uutta yhteiskuntaa ja se luo uutta tilaa. Massey (2013) mukaan tilalliset muutokset ovat ennen kaikkea poliittisia ja taloudellisia päätöksiä (Massey 2013). Aineistosta voi nähdä, että post-valtiollinen yhteiskunnan luominen on muokannut tilaa. Tässä kappaleessa tarkastellaan yhteisöjen vahvistamista, julkista tilaa, horisontaalista vallan jakoa ja paikan merkitystä.

5.1.1.1. *Yhteisöjen vahvistaminen luo territorion*

"Kyllä he hyvin intohimoisesti sitä [paikallishallintojärjestelmää] toteuttivat taisteluista huolimatta." (haast. 2)

"Different people can create political parties and big organizations can create their own paramilitary forces based on religion or ethnicity or territory" (haast. 3)

"Education is important to that people would understand, to know the problems of society, how the new relationship people can be. In order to have like free society, not to have hierarchies, oppression, violence." (haast. 3)

"In this ideology class men and women of the police, have to learn the ideas of democratic confederalism. That means that they have to know what they are fighting for, what they are defending,"(haast. 3)

Teoria-osuudessa kävin läpi, että territorio-käsite voidaan ymmärtää toisin kuin valtion hallitsemana alueena. Se voidaan nähdä tilana, missä ihmiset itse rakentavat uutta sosiaalista järjestystä. (Clare&Habermehl 2016, 108; [Zibechi 2012, 18-9]) Kapitalismia ja valtiota ja niiden ylhäältä käsin tehtyä tilan määrittystä voidaan vastustaa niin, että luodaan monia territoriaalisuuksia päällekkäin niin paljon, että valtion on vaikea hallita aluetta (Clare&Habermehl 2016, 110-1; [Invisible Committee 2009]). Ei ole tärkeää omistaa territoriota vaan tärkeää on lisätä yhteisöjen tiheyttä (Clare&Habermehl 2016, 111). Tutkielmassa huomataan, että AANES:a ei luoda territoriota vain puolustamalla sitä aseellisen taistelun kautta, vaan yhteiskunnan luomisessa on keskeistä yhteisöjen vahvistaminen. Tätä tehdään luomalla paikallishallintoja ja erilaisia itsepuolustusryhmiä sekä koulutuksella. Tila otetaan haltuun toimimalla siinä ja muodostamalla yhteisöjä, jotka täyttävät

tilan. Tämän uuden yhteiskunnan keskeinen osa on paikallishallintojärjestelmä, jossa valta hajautetaan paikallisille ihmisille. Paikallishallintojen lisäksi kaikki voivat myös perustaa omia armeijoita. Neuvostot ja itsepuolustusryhmät luovat alueen asukkaista voimakkaampia yhteisöjä, sillä he organisoituvat ja saavat valtaa vaikuttaa elämäänsä. Ihmisten toimijuutta yhteiskunnassa pyritään vahvistamaan koulutuksen avulla, jonka kautta he oppivat, miten he voivat toimia yhteiskunnassa.

"The father of Basir al-Assad that time he decided that Northern Syria would be an area where only wheat would grow. This made worse the ecosystem of Northern Syria ..., because the land was only prepared in order to cultivate wheat and not other stuff. It is not anymore rich soil and this is a problem for Northern Syria right now, because they cannot have the diversity of growing. They are trying however to plant trees in order to make the soil more fertile and also to have more green and to have more clean spaces." (haast. 3)

AANES:ssa ekologian huomioon ottamisen voi ajatella myös liittyvän territorion haltuunottoon. Bookchinin yhteiskuntaekologian mukaan ekologiset ongelmat ovat sidottuja sosiaalsiin ongelmiin ja usein seurausta niistä (Springer 2016, 33). Hänen mukaan ihmiset käyttävät luontoa hyväkseen ja he käyttävät myös toisia ihmisiä hyväkseen (Graham 2012, 167; Bookchin 1974). Kuten Bookchin väittää, hierarkkinen järjestelmä on syynä ympäristöongelmille, myös Pohjois- ja Itä-Syyriassa on ongelmia ympäristö asioissa valtion toiminnan takia. Valtion toiminta on vähentänyt luonnon monimuotoisuutta alueella eikä se näin tarjoa paikallisille hyviä elinolosuhteita, josta he voivat saada elantonsa ja virkistyä. Vertikaalisessa hallinnossa valtion johto on jopa pyrkinyt tekemään alueista riippuvaisia valtiosta. Yksi haastateltava kertoo, että Hafez al-Assadin politiikassa maan pohjoisosat on tarkoituksella käytetty vain vehnän viljelyyn. Jos maa olisi hedelmällistä ja tuottaisi monipuolisesti, paikalliset eivät olisi niin riippuvaisia tuonnista. Jos valta jaetaan horisontaalisesti, ihmiset olisivat mahdollisesti kiinnostuneempia lähiympäristöstään ja yrittäisivät luoda siitä elinkelpoisempaa. Monimuotoinen ympäristö loisi paremmat puitteet ihmisten elää omavaraisesti alueestaan. AANES:ssa on luonnon monimuotoisuuden parantamiseksi muun muassa puita.

5.1.1.2. *Julkinen tila ja radikaali demokratia*

"Komiteoita suomeksi neuvostoja. Nämä ovat tosi tärkeitä. ... Ettei olisi vain joku henkilö tai muutama henkilö jotka päättävät, vaan asiat lähtee ihan ihmisistä, kunnalta. Jokainen on osa. "
(haast. 6)

"Ja niillä [paikallisneuvostoilla] siis on varsin laajat oikeudet päättää sen alueen asioista."
(haast. 2)

"että sen paikanpäällä mukaan, ketkä että asuvat siellä. Sen takia me kutsutaan sitä että demokraattinen, se ei ole siitä että se on lähtenyt pohjoisesta ja ... hallita toisella puolella. Vaan että ihmiset jotka asuvat saman paikan, että he voivat osallistua." (haast. 6)

"So self-government means that people they take decisions regarding the problems that are more affecting them. There is some other people who would call it direct democracy. Which is kind of democracy where decision making starts from the people who come together and form councils, assemblys and other kind of groups." (haast. 3)

Springer (2016) kirjoittaa, että anarkistista tilaa hahmoteltaessa keskeinen käsite on julkinen tila, missä ihmiset voivat tulla kuulluiksi. Arendtin [1958] mukaan julkisen tilan tulee olla näyttäytymisen tilaa. (Springer 2016, 107; [Arendt 1958].) Julkinen tila on siis konkreettista materiaalista. Myös Reclus kirjoittaa siitä, että radikaali demokratia on jotain muuta kuin pelkkä äänestäminen (Springer 2016,7). Aineistosta havaitaan, että AANES:ssa tällaista julkista tilaa on luotu tietoisesti. Paikallisneuvostot ovat kokouksia, joihin naapuruston asukkaat kokoontumaan päättämään alueensa asioista. Niissä ihmiset kokoontuvat fyysisesti yhteen ja päättävät asioista. Nämä neuvostot ovat AANES:n yhteiskunnan perusyksikkö. Näissä paikallisneuvostoissa näkyy selvästi pyrkimys radikaaliin demokratiaan, josta Springer (2016) kirjoittaa (Springer 2016, 94–129). Valtaa on mahdollista harjoittaa eri tavalla kuin valtiossa, missä toimii edustuksellinen demokratia äänestyksineen. AANES:n paikallisneuvostoissa pyritään tuomaan valta paikallisille asukkaille sen sijaan, että valtaa toteutettaisiin ylhäältä käsin. Monien anarkistien mukaan hyvä tapa järjestää yhteiskunta olisi pienten yhteisöjen kautta. Paikallisneuvostojen kautta pyritään vahvistamaan näitä paikallisia yhteisöjä antamalla heille mahdollisuus vaikuttaa elämäänsä.

5.1.1.3. *Horisontaalinen tilan muodostaminen*

"On se pieni neuvosto, se ryhmä, eli ne käsittelevät asiat siellä, ne päättävät, että se joku lähtee ottamaan sen asian sinne toiseen isompaan neuvotteluun [neuvostoon]." (haast. 6)

"And then on the different moment on later some of the same people they will also discuss problem on much more wider territorial level like the region, canton until to the main problem of the whole country, for example whole West Kurdistan, Rojava" (haast. 3)

"The first level is the basic it is the commune. ... the second level which is the neighbourhood and village councils, ... Then there is third level which is called district council ... The last level, fourth, level is MGKA, People's Council of West Kurdistan, means Rojava. ... So all the proposals come from the bottom level, from the base, to the People's Council." (haast. 3)

Paikallisneuvostot ovat myös osa vallan hajauttamis- ja horisontaalisen yhteiskunnan rakentamis -pyrkimyksiä. Tila voidaan rakentaa horisontaalisesti alhaalta ylöspäin vastakohtana hierarkkiselle ja vertikaaliselle tilan rakentamiselle (Clare&Habermehl 2016, 108). AANES:ssa päätöksenteon perustaso on paikallisneuvostoissa (*commune*). Niissä pyritään päättämään kaikki asiat, jotka pystytään. Jos asioiden hoitamiseen tarvitaan laajempaa yhteistyötä, asioita viedään ylemmille tasoille. Ylempien tasojen neuvostot koostuvat alemman tason paikallisneuvostojen henkilöistä. Analyysissä havaittiin, että AANES:ssa toteutetaan horisontaalista vallan jakoa luomalla paikallisneuvostoja, joiden kautta valta päätöksien teosta siirtyy paikallisille. Näihin paikallisneuvostoihin osallistuvat kullakin alueella asuvat ihmiset. Kaikissa neuvostoissa on naiskiintiöt, jotta naiset olisivat mukana päätösten teossa aiempaa enemmän. Myös puheenjohtajuus on jaettu niin, että puheenjohtajina on samanaikaisesti mies ja nainen.

"This new political system and economical system, what goes more towards socialist system rather than capitalist. ... At the same time there is free market system. So there are like shops, who are like selling any kind of products, and, yeah, there is now this kind of mixed closed capitalist system and socialist system of market, of economy" (haast. 3)

"They are trying to avoid having rich people who they own means of production, who they own lands and resources" (haast. 3)

"The economics should be also able to give possibilities to people. And should be economic equality. If people live with big differences, economical and social differences, in gaps, because that is the main reason that lead people to commit crimes." (haast 3)

"Now there is, we can find a system of cooperatives, for example there is a cooperative of bread, cooperatives of clothing, which are like the basic needs of the people. Food and clothes. There, like working place are organizing cooperatives, so like in councils of the workers. Who they come together and they decide, for example how much to produce and also there is a regulation on those prices of the basic needs. ... Then all the cooperatives come together to the council of the all cooperatives, where representatives of cooperatives come to together to decide different kind of stuff and to regulate the production of cooperatives." (haast. 3)

Myös talous on yksi yhteiskunnan osa-alue, jota pyritään AANES:ssa luomaan uudestaan horisontaalisesti. Teoriassani olen maininnut Proudhonin, joka on kirjoittanut, että yksityisomistaminen on rikos yhteisomisteisuutta vastaan (Springer 2016,9), ja kommonisaatio-teorian, jonka avulla yksityisomistusta pyritään purkamaan (Clare&Habermehl 2016). Omaisuutta ei ole kielletty AANES:ssa, mutta silti omistamiseen ja työntekijöiden asioihin on kiinnitetty huomiota. AANES:ssa tarkoitus on luoda talouden saralla järjestelmää, missä valta on enemmän ihmisillä ja muun muassa työntekijöillä. Eräs haastateltava kertoo, että AANES:ssa pyritään sosialistisempaan talousjärjestelmään, mutta tällä hetkellä alueella toimii samanaikaisesti kapitalistinen järjestelmä. AANES:ssa pyritään välttämään sitä, että olisi eliittiä, joka omistaisi tuotantovälineet, maan ja luonnonvarat. Teoriaosuudessa kirjoitin Bookchin yhteiskuntaekologiasta, jonka mukaan myös talous pitää politisoida ja siirtää siviilialueelle (Graham 2012, 289; [Bookchin 1986]). AANES:ssa on luotu osuuskuntia, joissa talouden osalta valtaa on siirretty enemmän työntekijöille. Laajempia asioita päätetään osuuskuntien yhteisissä neuvostoissa, joissa on edustajia osuuskunnista.

5.1.1.4. Paikkaan sidottu ihminen

"And it [paikallisneuvostojärjestelmä] is based on territory so people who live in the city they try to solve the problem of their village or city." (haast. 3)

"Me ei vallattu muut, niin kuin arabivaltio. Se on meidän oma maa. Jos sanotaan kidnapauttu, ja sitten heillä on oikeus tehdä mitä he haluaa meistä. Ollaan heidän orjia." (haast. 4)

"Ja ne ei suostu että lähtee sotimaan joku muu paikka. Ne tietää kyllä että oma paikka, että oma paikka voimme suojella. Ja mutta ei siis muut, ei me mennä, että joku toiselle puolelle taistelemaan." (haast. 6)

Paikan käsitettä on tärkeä maantieteessä sekä myös alkuperäiskansojen liikkeessä. Paikan ja ihmisten välillä on side (Kärnä 2020, 27; [Cresswell 2004,23]). Alkuperäiskansojen liikkeessä ja keskustelussa asuttajakolonialismista on kuvattu alkuperäiskansoja ihmisiksi, jotka elävät suhteessa paikkaan ja uudisasukkaita heiksi, joilla ei ole suhdetta paikkaan vaan heiksi, jotka tuovat omat hallintojärjestelmät mukanaan. (Lewis 2017, 478; [Alfred & Cornthassel 2005].) AANES:ssa paikalla on myös merkitystä. Paikallisneuvostot perustuvat tietyssä paikassa asuvien ihmisten yhteen kokoontumiseen. Myös itsepuolustus perustuu siihen, että suojellaan omaa aluetta eikä vallata aseellisesti muita alueita. Haastatteluissa tulee esiin valtiollinen tapa hallita ja kolonisoida muita alueita. Kurdit ovat joutuneet elämään Syyriassa arabivaltion alla alistetussa asemassa, ja tässä on nähtävissä yhteyttä keskusteluun asuttajakolonialismista.

5.1.2. Konfliktien esiintyminen tilassa

Lefebvren [1974] mukaan ristiriidat tulevat esiin tilassa. Hänen mukaan sosio-poliittiset ristiriitaisuudet toteutuvat tilallisesti. Ihmiset antavat erilaisia merkityksiä tilalle erilaisia käyttötapoja ja arvoja, ja erot näissä tulevat esiin jännitteinä ja konflikteina. (Routledge 1997, 70; [Lefebvre 1974, 365].) Tässä kappaleessa käydään läpi erilaisia tilallisia konflikteja, mitä AANES:n perustaminen on aiheuttanut eri tahojen kanssa.

5.1.2.1. Itsepuolustus

"The security forces should be organized the way that people have actual control of their own security so the self-defence is one important principle." (haast. 3)

"We have on the upper level YPG and YPJ, People's Protection Unit and Women's Protection Units..... This is the paramilitary force which consist the defence of the country and they are

the first force to be deployed in case of any kind of conflict. ... Other example is Syriacs, Christians, they have their own forces." (haast. 3)

"They [YPG ja YPJ] have a big role in the Syrian civil war and in the war against the big state." (haast 3)

Alueella on omia itsepuolustusjoukkoja. AANES:n puolustuksen periaatteena olisi, että se lähtee itsepuolustuksesta. Paikalliset voivat luoda itsepuolustusjoukkoja. Tämän lisäksi on olemassa muun muassa YPG ja YPJ-joukot, jotka puolustavat koko AANES:n aluetta.

5.1.2.2. Syyrian valtio

"On a theoretical level, the Northern Syrian federation recognize itself as part of unified Syria . They don't want, they don't require independence, like many others maybe many countries have requested, main state apparatus." (haast. 3)

"Hallitukset vois tehdä yhteistyötä, mutta ei onnistu, tähän asti se ei onnistu koska se regiimin ei vielä hyväksynyt. Me yritetään, että se koko ajan, ja halutaan neuvotella miten voimme tehdä. Mutta ei, ne ei halua." (haast. 6)

"Rojavan alueella on edelleen alueita, jotka ovat Assadin hallinnon alaisuudessa, et muun muassa Qamislossa on Assadin alue, niillä on omat tiesulut siellä, oma hallinto hoitaa kaikki niillä on oma poliisi jotka hoitaa sitä aluetta. ... Hyvin omituiselta näytti esimerkiksi tuolla Hasakessa, ku siellä on tää kauppa-alue nii siinä menee iso tie ja toisella puolella oon YPG:n alue ja toisella puolella Assadin aluetta. On siinä semmonen vahva jännite koko ajan siellä, mut siellä toimii siviilielämä kuitenkin siitä huolimatta." (haast. 2)

"I was proud when that time they said it is now Rojava is living in freedom. But which kind of freedom? There was like Assad forces also there." (haast. 4)

"Ja mä kuvittin [otin kuvan] ja sitten kun mä kävelin pari metriä sitten yks niistä tulee ja koputti mulle 'hei sä oot ottanut kuvan meistä'. Silloin se oli melkein kello yhdeksän aamulla, kello kahdeksan iltapäivällä, pituutta siellä [pidätettynä 9-20]. Ne vain koko ajan kysy, sä et

tykkää niin ku Bashar Assadin ja meidän. Mä sanoin, että mulla ei oo vihaa, mutta koko huone oli hänen kuvaa ja sitten siellä mun edessä kidutti ihmisiä. Ne ei kiduttanut mua silloin, mutta se tuntui niin pahaksi. Tää oli niin kuin mun kokemus. Eli vaikka meillä on niin ku Rojava oma hallinto, mutta se ei oo virallisesti." (haast. 4)

AANES on perustamisesta alkaen haastanut valtion, sillä se on perustettu Syyrian valtion territoriolle. Aluksi vallattiin valtion virastot Kobanen kaupungissa, jonka jälkeen vallankumous levisi muillekin alueille Rojavassa. Joissakin paikoissa syttyi taisteluja, toisissa Syyrian viranomaiset luopuivat vallasta helposti. Koko Rojavan alue ei ole AANES:n alaisuudessa, vaan osa alueista on al-Assadin alaisuudessa. AANES ja Syyrian valtio eivät ole aktiivisessa sodassa keskenään, ja AANES:n tavoitteena onkin olla osa yhdistynyttä Syyriaa. Tämä on esillä monissa anarkistisissa teksteissä, muun muassa Bookchinin libertaanisessa kunnallisuudessa, missä yhteiskunnan perusyksikkö olisi kunta, joka voisi elää konfederalismissa toisten alueiden kanssa (Graham 2012, 161; Bookchin 1974). Vaikka AANES ei tavoittele omaa valtiota, al-Assadin hallinto ei ole hyväksynyt sitä virallisesti, joten tilanne ei ole vakaa. Tämä epävarmuus, ja se ettei koko Rojavan alue ole AANES:a, vaan osittain muun muassa al-Assadin hallinnon alla, on saanut myös erään haastateltavan pettymään tilanteeseen. Syyrian valtio pyrkii myös osoittamaan mikrokäytännöillä valtaansa (Jeffrey 2015, 67; [Secor 2007, 49]). Eräs haastateltavista oli Syyrian hallinnon poliisin pidätettävänä tunteja valokuvan ottamisen takia, ja tämän voi nähdä valtion tavaksi osoittaa asemansa.

5.1.2.3. Islamismi

"Se [FSA] on käytännössä jihadisteja kaikki. On entisiä ISISin taistelijoita muun muassa, joita on uudelleen koulutettu Turkin alueella. Siellä on niin, kaikista konservatiivisimmat, islamistisimmat järjestöt, mitä on tällä hetkellä löytyy varmaan sieltä" (haast. 2)

"Jos sä meet heidän alueelle, siellä ihmiset aika kärsivät, ne ovat kärsineet siitä. Naisella ei ole oikeus" (haast. 6)

"When they [FSA] came they control, even women couldn't move without man with them. Even in the morning or midday. ... And they have to wear this cover." (haast. 7)

"And then you have to wear scarf. It like became Islamic fundamentalism." (haast. 4)

Erilainen ristiriita tilasta tapahtuu kun islamismi pystyy valtaamaan alueita. ISIS oli aiemmin suuri uhka alueella, mutta nyt sen vaikutus on heikentynyt. Kuitenkin Turkin hallinto tukee ryhmiä, jotka ovat islamistisia. Haastatteluissa käy ilmi, että Syyrian vapaa armeija, FSA (Free Syrian Army FSA), koostuu islamisteista, ja FSAta taas tukee Turkki. Turkki valtasi muun muassa Afrinin ja Serekaniyen FSAn avulla, ja haastateltavien mukaan silloin naiset eivät voineet kulkea vapaasti.. Tila muuttuu, kun islamismi saa valtaa alueella.

5.1.2.4. Turkin imperialismi

"Turkey who doesn't want to see any Kurdish ideology, Kurdish autonomy getting spread in Syria and in the Middle East, especially inside Turkey, because ... there is like biggest Kurdish population living" (haast. 3)

"Ne [Turkki] tahtoo tulevaisuudelle, että osmaani empire, ja sitten sen uskonnon takia vain että oma uskonto ja että nää muutkin ei oo. Jos että kurdit, koska ne tietää, että kurdit on ainoa, jotka ei usko vain yhteen. Tai ne ei ole sellaisia, että vain yksi uskonto ja yksi kulttuuri vaan niillä on monta eri kulttuuria ja uskontoa. ... Ne pelkää, että tää meidän hallituksen, systeemistä, jos että siis kaikki ihmiset, niillä on paikka ja osallistuu hallituksen, siitä se tulee vahva." (haast. 6)

"Ja Turkki on oikeasti yrittänyt hyökätä sairaaloihin, kouluihin, eli niihin mitä hallitus [AANES] koko ajan yrittää korjata ja parantaa, koska niistä ihmiset elää. Koska ihmisten tilanne on niistä kiinni, esimerkiksi jos ei löydy vettä. " (haast. 6)

Turkin päämäärä ei ole vain islamismin levittäminen, vaan kuten haastateltavat kertovat, Turkki ei halua kurdien saavan valtaa. Haastateltava 6 epäilee Turkin tavoittelevan jälleen osmaanivaltakuntaa, missä on vain yksi uskonto ja yksi kansa. He eivät halua, että kurdiliike vahvistuu missään, sillä se on uhka heidän homogeeniselle yhteiskunnalleen. Turkki on tukenut sotilasoperaatioita Rojavassa, ja samoin se on itse ryhtynyt sotaan alueella.

5.1.2.5. **Kurdien poliittinen jakautuneisuus**

"Toinen uhka on sitten ehkä niinku laajemmin kurdien piirissä, niinku mahdollinen poliittinen vastakkainasettelu. Esimerkiksi just, kun mieltii Irakin Kurdistania ni siellä on KDP vallassa, eli tämä näin oikeistokonservatiivinen siipi, joka kattoo PYD:n ideologiseksi viholliseksi." (haast. 2)

"Four different ideologies. Each one are against one an other, and all their conflict were also against aim and our dream. ... Even sometimes yes they sit on the table one table and put the agreement and discuss some points, but [naurua] in reality they didn't" (haast. 7)

"It will never work. In my opinion, because what they did it was a mistake. ... Because when you want your land and suddenly then you want to be democratic party for all those government." (haast. 4)

"Mutta me haluaa kuka se on järjetää valtio tai hallinto. Se on tai käyttää tai laittaa oikea. Koska vain me halutaan oma vapaa, oma kieli ja oma raja." (haast. 1)

"What is my issue with Apo [Abdulah Öcalan] or others? I have a problem with my regime ... they are controlling Kurdish, which is PYD. We have a problem with this" (haast. 7)

AANES:lla on haasteena myös kurdien poliittinen jakautuneisuus. Kurdit eivät ole ideologisesti yhtenäinen joukko, eivätkä kaikki ole Öcalanin ajatusten kannattajia. Kurdistanin alueella on monia puolueita ja erilaisia tavoitteita. Yhteistyötä tehdään, mutta myös jännitteitä on olemassa. AANESin periaatteissa on luovuttu itsenäisen kurdivaltion tavoittelusta, eikä tämä saa ymmärrystä kaikilta haastateltavilta. He kertoivat, että heidän mukaan YPG eikä PYD eivät edusta kaikkia kurdeja alueella.

5.1.2.6. **Muut liittolaiset**

"Yhdysvaltojen ulkopoliitiikkakin tulee vaikuttamaan siihen todella paljon. Et nii, mitkä on minkäkin suurvallan intressit, mitkä on paikallisen vallan intressit. Onko yhteistyömahdollisuuksia, näin pois päin." (haast. 2)

"If US continue supporting PYD so they will control some areas, but not like before. " (haast. 7)

"Yes it [US] is still. Because of the petrol they stay there." (haast. 4)

"Kyllä mediassa puhutaan aika jotakin. Tai siis Turkki vaikuttaa niin paljon siihen politiikkaan, ja ne haluaa että vain puhua vähän pahasti sieltä hallituksesta [AANES:sta], mutta se ei ole totta. " (haast. 6)

"There is also different Western fighters who are like close to this organization. ... Then there is like an other organization IFB, International Freedom Batallion, it is organization including several Turkish communist parties, who decided to participate in the revolution of Rojava and to defend the Northern Syria in the Syrian civil war. " (haast. 3)

"There were different groups especially some political resque groups, anarchist black cross or some leftist red cross that they were like collecting money in order to buy medical first aid kits and send them to Rojava" (haast. 3)

AANES on saanut saanut ulkomailta sekä sotilaallista että muuta tukea. Pohjois- ja Itä-Syyriassa eivät taistele vain paikalliset toimijat, mutta myös suurvalloilla on merkitystä kuten Yhdysvalloilla, EU:lla, Venäjällä ja Iranilla. Tämä on tapahtunut koko Syyrian sisällissodassa, mikä on osaltaan pitkittänyt sitä. AANES on hakenut liittolaisia. Liittolaisilla taas on omia intressejä, eikä ne välttämättä liity AANES:n tukemiseen. Osa haastateltavista sanoo, että Yhdysvaltojen läsnäolon syy on öljy. Koska kansainvälinen tuki on kuitenkin tärkeä, myös median anamalla kuvalla on merkitystä. Taistelua tapahtuu myös siis mediassa siitä, kenen näkökulma pääsee esiin. Ideologisia tukijoitakin löytyy muun muassa länsimaisista anarkisti ja vasemmisto -ryhmistä ja turkkilaisista kommunistiryhmistä

Tilassa tulee siis esiin monenlaiset konfliktit, jotka Pohjois- ja Itä-Syyriassa näyttäytyvät myös fyysisenä sodankäyntinä. AANES:n ideologia käy kamppailua Syyrian ja Turkin valtioiden kanssa, islamismin kanssa, ja toisaalta myös eri kurdipuolueiden ja kurdivaltiohaaveiden kanssa. Valtiollisuuden ja imperialismien vaikutuksia on nähtävillä, kun Turkki ja Syyria haluavat hallita alueella. Myös suurvallat, kuten Yhdysvallat ja Venäjä vaikuttavat alueen tapahtumiin omien

imperialististen tavoitteidensa. Anakistisille tavoitteille tukea löytyy joiltakin tahoilta, erityisesti niiltä, jotka kannattavat samanlaista ideologiaa.

5.1.3. Valtiollisuuden kyseenalaistaminen

Valtion ja valtiollisuuden vastustaminen lähtee siitä, että nähdään mahdolliseksi kyseenalaistaa valtio. Haastateltavani kyseenalaistavat Syyrian valtion ja näkevät toisenlaisia olemisen ja toimimisen tapoja. Alueen valtioiden kyseenalaistaminen on osa dekolonisaatioprosessia, missä pyritään pääsemään irti sekä siirtomaahallitsijoista että heiltä peritystä valtiollisesta yhteiskunnan järjestämistavasta. Pohjois- ja Itä-Syyrian alue on aikanaan ollut Ranskan siirtomaa, ja vaikka Syyria on itsenäistynyt Ranskasta, valtiollisuus on jäänyt ja jatkaa paikallisten ihmisten alistamista. Springer (2015) myös huomauttaa, että valtiolla ja siirtomaavallalla ei ole paljon eroa (Springer 2015). Paikallisille ei välttämättä ole suurta eroa onko hallitsija ollut Ranskan tai Syyrian valtio. Myös Knapp et al. (2016) kirjoittavat, miten Rojavan alue on ollut ennemminkin siirtomaa arabivaltiossa (Knapp et al. 2016, 21). Dekolonisaatio on tavallaan vielä kesken, sillä valtiollisuus on voimassa. AANES on myös osa dekolonisaatiota, sillä he purkavat valtaa, joka tulee ulkopuolelta ja pyrkivät siirtämään vallan paikallisille. Torre ja Ince (2016) kirjoittavat, että valtiollisen epistemologian ylittämiseksi on osattava laittaa valtio marginaaliin ja nähtävä muut mahdollisuudet. Heidän mukaansa on annettava ääni ei-valtiollisille toimijoille (Torre&Ince 2016, 69). He puhuvat pluriversiteetti-käsitteestä, jossa valtiollisuutta pidetään vain yhtenä maailmankuvana muiden joukossa (Torre & Ince 2016,63). AANES on yksi tällainen erilainen ymmärtämisen tapa. Se tuo esiin valtiotavasta erilaisen tavan nähdä yhteiskunta, samalla voidaan toiseuttaa koko valtiollinen tapa.

5.1.3.1. Rajat

"Then there is that illegal crossing, because we don't have, and we cannot never get the paper in order to enter Syria legally. So we had to cross the border like illegally by going with car, and then like walking, avoiding the patrol of Peshmerga forces and crossing the river by boat and finally be in Syria." (haast. 3)

"Se [raja] ei tietenkään estä ihmisiä pääsemästä tai menemästä sinne, vaan sit se tapahtuu salakuljetuksen kautta Irakin puolelta. Eli ylitetään Tigris käytännössä ja päädytään Rojavaan sieltä." (haast. 2)

"The organization is like a bit weird, so there is civilians, military people, they need to cross. So it is always like a big mess, for YPG and YPJ to put in order for the people and have a line." (haast 3)

Valtio-ideologiassa maa-ala on jaettu alueisiin, territorioihin, jotka erottuvat toisista rajoilla.

Virallisesti toisen valtion alueelle kuljettaessa pitää olla tietyt asiakirjat.

Osa haastateltavistani on matkustanut Rojavaan AANES:n hallinnon aikana. Alue on virallisesti osa Syyriaa, mutta Syyria ei myöntäisi viisumeita esimerkiksi YPG-joukoissa taisteleville. Jo alueelle pääseminen vaatii valtion kyseenalaistamisen. Haastateltavat kertovat järjestelmästä, jonka avulla raja voidaan ylittää salakuljetuksen avulla. YPG ja YPJ ovat siis järjestäneet käytännön, miten valtion raja ei vaikuta kovin vahvasti heidän toimintaansa. Yksi haastateltava sanoo, että organisaatio on vähän outo, ja tämä saattaa kuvastaa hyvinkin vastakohtaa valtiolliselle tavalle järjestää, joka on Torren ja Incen (2016) mukaan järjestämisen logiikka, millä maailma alistetaan tiedettävään, rajattuun muotoon (Torre & Ince 2016, 73-4).

5.1.3.2. AANES:n valtiosta poikkeavia toimintatapoja

"So selfgovernment means that people they take decisions regarding the problems that are more affecting them. There is some other people who would call it direct democracy." (haast. 3)

"which cannot be compared with any other police forces in rest of world. You cannot compare neither Finnish police, or American police, or any other European police. It is completely different, because the aim is to defend the population and not to repress the rights of the people." (haast. 3)

"The policy of Northern Syria is to accept all the refugees. ... There is not a strong policy, policy of rejection, or some requirements" (haast. 3)

Torre ja Ince (2016) kirjoittavat, että valtioideologia pitää pakottamista, vertikaalisia hierarkioita ja oikeudellisuutta keskeisinä institutionaalisina perinteinä yhteiskunnan järjestämisessä (Torre&Ince 2016,52). AANES:n toimintatavat ovat erilaiset, sillä valta pyritään jakamaan hierarkittomasti ja vertikaalisesti. Eroa valtiolliseen tapaan on muun muassa päätöksenteossa, poliisivoimissa ja pakolaisasioissa. Pakolaiset voivat saapua alueelle eikä AANES tavoittele pakolaisten kontrolloimista ja ulkopuolelle sulkemista. Poliisi voimat eivät toimi hallitakseen ihmisiä vaan suojellakseen heitä.

5.1.3.3. AANES:n epävirallisuus haasteena

"hallitus on tämmönen epävirallinen. Eli maailman näkökulmasta. Meidän näkökulmasta se on kyllä virallinen. Tai paikan päällä se on virallinen" (haast. 6)

"Ne [muut valtiot ja avustusjärjestöt] hyväksyy ja ne toimii vain ... valtion alueen. ... kaikki tiedä että siellä on kriisi, mutta ei kukaan mene auttamaan, koska ei ole virallinen semmoinen kontakti tai sopimus. ... Mutta ne kyllä regiimin kanssa vaikka ne sanoo että se on huono" (haast. 6)

AANES on kyseenalaistanut valtion, ja sen kannattajat kokevat oman hallinnon olevan aito hallinto alueella. Ristiriitoja kuitenkin syntyy muun muassa kansainvälisissä suhteissa, sillä vain harvat ovat tunnustaneet uuden hallinnon. Haastateltava 6 kertoo ongelmista, joita syntyy siitä, että aluetta ei ole hyväksytty muiden toimijoiden taholta. Alueella on kriisi, ja vaikka ulkomailta löytyy ihmisiä, jotka haluaisivat auttaa, apua on vaikea saada perille. Apua ei onnistuta toimittamaan AANES:n alueelle, sillä muun muassa avustusjärjestöt tekevät yhteistyötä vain virallisten tahojen kanssa, eli tässä tapauksessa Syyrian hallinnon kanssa.

5.1.3.4. Kurdien kamppailu kyseenalaistaa nykyvaltioiden oikeutuksen

"Mutta ei kukaan voi antaa meille [omaa valtiota], koska Sykes-Pikon jälkeen on ollut neljä tai viisi rajaa, Iranin puolella, Irakin, Turkin, Syyrian ja sitten Armenian. Noin 50 miljoona ihmistä heillä ei ole oma maa, oma henkilökortti, oma kieli." (haast. 4)

"Tähän asti mä en pysty sanoo, että mä oon syyrialainen. Mä vihaan tätä sanaa. Mä en ole syyrialainen. Mä olen kurdi ja mun maa on Kurdistan." (haast. 4)

"Mä en halua sanoa Irakin vaan Kurdistanin aluehallinnon KRG" (haast. 6) "Etelä-Kurdistanin" (haast. 5)

"Se [KRG] on, voit sanoa vapaa maa. ... Meillä on oma parlamentti, on oma presidentti. Mutta meillä on melkein, että 75 prosenttia on virallinen, koska heillä on konsuleita siellä. ... Mutta me teemme töitä Irakin hallituksen kanssa koko ajan, koska raha aina tulee sieltä. Mutta me itse hallitsemme tätä aluetta, ja meillä on kaikki paikat ja ministerit." (haast. 5)

"Teillä [KRG:ssa] on omat yliopistot, oma äidinkieli, opiskelijoilla on oma koulutukset, omat sairaalat, nää kaikki, siis heidän hallituksen hallita koko alue. Meillä ei ole sama asia." (haast. 6)

Kurdeilla ei ole valtiota, vaikka kurdilainen valtio on monen kurdin haaveena. Tämä kaipuu ei välttämättä kyseenalaista valtiollisuutta, mutta se kyseenalaistaa ainakin alueen nykyvaltiot. Irakin pohjoisosassa sijaitsee KRG ja se on yksi mahdollinen malli itsehallinnon suhteen AANES:lle. Joissakin suhteissa AANES:n toivotaan saavuttavan samoja itsenäisyyden merkkejä kuin KRG:lla on, mutta toisaalta AANES:n tavoitteissa ei kuitenkaan ole itsenäisen valtion asema. KRG taas pyrki saavuttamaan itsenäisen valtion aseman viimeksi vuonna 2017. KRG:n suurimmat puolueet KDP ja PUK eivät ole poliittisesti samaa puoluetta kuin Pohjois- ja Itä-Syyrian suurin puolue PYD.

5.1.4. Alueen moninaisuuden hyväksyminen

Valtio pyrkii tekemään kansalaisista homogeenisen joukon pakottamalla ihmiset samanlaisiksi, esimerkiksi Syyriassa syrjimällä muuttamaan koko alueen arabialueeksi (Knapp et al 2016, 44). Andersonin [2006] mukaan väestönlaskennat, kartat ja museot ovat olleet osa kolonialistista valtion muodostusta, jolla on pyritty yksinkertaistamaan todellisuutta yhdenmukaistamalla tietoa ja näin hallitsemaan näitä alueita. Julkisessa tilassa ja radikaalin demokratian toiminnassa yhteiskunnan moninaisuus on lähtökohta. Ristiriitaisuudet sallitaan ja vihamielisyyttä vähennetään (Springer 2016, 102; [Mouffe 2004]). Tällainen moninaisuus onkin monen anarkistisen kirjoittajan ymmärryksen mukainen näkemys ihmisten yhteisöistä. AANES tunnustaa alueellaan elävien

ihmisten ja ryhmien moninaisuuden, ja tämä poikkeaa valtion tavasta pitää ihmisiä homogeenisenä ryhmänä. Sen omassa perustamiskirjassa kirjoitetaan, että alue koostuu monista eri ryhmistä, joilla on oikeus ilmaista omaa etnisyyttä, kulttuuriaan, kieltään ja sukupuoltaan.

"We, the people of the Democratic Autonomous Regions of Afrin, Jazira and Kobane, a confederation of Kurds, Arabs, Assyrians, Chaldeans, Arameans, Turkmen, Armenians and Chechens ... we, the people of the Autonomous Regions, unite in the spirit of reconciliation, pluralism and democratic participation so that all may express themselves freely in public life" (Charter 2014, 1)

"Everyone has the right to express their ethnic, cultural, linguistic and gender rights" (Charter, Article 23 a, 2014, 4)

5.1.4.1. Moninaisuus AANES:ssa

"There are the Kurds, Arabs, Syriacs, there are small tribes of Turkmens, groups of Chechenyas. And not everyone is Muslim, there are Christians as well, and then there is also Jesidis.... They have different culture and they practice different religion. In order to make this all people to live together it is important to garanti freedom of all those ethnicities and religions. " (haast. 3)

"Kurdilaiset, kun puhutaan kurdista, se ei tarkoita, että yksi uskontoon. Meillä on kurdilaisia jotka on jesidi, jotka on ollut ermanilaiset. Eli meillä kurdilaisillakin on eri uskontoja." (haast. 6)

"Jos että kurdit, koska ne [Turkki] tietää että kurdit on ainoa jotka ei usko vain yhteen. Tai ne ei ole sellaisia että vain yksi uskonto ja yksi kulttuuri vaan niillä on monta eri kulttuuria ja uskontoa. ... Ne pelkää, että tää meidän hallituksen, systeemistä, jos että siis kaikki ihmiset, niillä on paikka ja osallistuu hallituksen, siitä se tulee vahva." (haast. 6)

Tutkielman aineistossa tuli esiin tämä alueen monimuotoisuus. Aluetta pidetään monietnisenä, monikielisenä ja moniuskontoisena. Turkin valtion harjoittama politiikka on taas hyvin erilaista.

Sen toiminnassa on vahvasti läsnä kontrolli ja sen politiikkaa on kansalaisten homogenisena joukkona pitäminen. Sille uhkana on myös, jos kurdit saavat itsehallintoa lähialueilla.

5.1.4.2. **PKK:n paradigman muutos**

"The idea of PKK is like marxist-leninist party, but then it was decided to change the paradigm of ideology and also to propose new kind of society in Kurdistan. In fact he started to go closer to the anarchist ideas. And ideas of Öcalan are now a days, they can be called so called mix of anarchism and communism, this to say as simple way " (haast. 3)

"Nyt siinä on tämmönen vähän laajempi näkemys, et et koitetaan tavallaan päästä ulos siitä kurdinationalismista. Ja edesauttaa sitä, et se nähtäis niinku laajenpana liikkeenä ku ainoastaan kurdien keskuudessa olevana juttuna, mikä on tietenkin pakollista, koska nyt siellä on niin paljon alueita, jotka on arabienemmistöisiä. Ni eihän kurdinationalismi voi enää toimia siinä vaiheessa." (haast. 2)

"Mä en halua puhua vain Rojavasta, se on vain pienelle ryhmällä ihmisiä. Kun me puhutaan demokraattisesta ja hallituksesta se on oikein, koska se ottaa kaikki ja sisältää kaikki muutkin. Rojava on kurdin kieli, ja se on meille tosi tärkeä, mutta me ei haluta sama malli ... vaan otetaan nää muut ihmisetkin mukaan. " (haast. 6)

"Me olemme kokeneet, kun se on otettu meistä. Mitä sitten jos me otetaan muilta. ... Ei, emme olla sama malli, vaan annetaan kaikille oma, että me voimme asua ja elää yhdessä. ... Samaan aikaan annetaan toisillekin mahdollisuus, eli vähemmistöille." (haast. 6)

AANES:n taustalla vaikuttaa Abdullah Öcalan ja PKK, joka on perustettu 1970-luvulla. Kun Öcalan vangittiin 1998, hän muutti ajatteluaan vankila-aikana, ja jätti pois muun muassa itsenäisen kurdivaltion tavoittelun. PKK:n paradigman muutos näkyy käytännössä parhaiten juuri PYD:n toiminnassa ja AANES:n hallinnossa. PYD on ottanut uudenlaisen suunnan yhteiskunnan järjestämisessä. Teoriani mukaan suurin muutos näyttää olevan juuri tämä valtiollisesta ideologiasta siirtyminen anarkistiseen ideologiaan. Tämän seurauksena yhteiskuntakin järjestetään uudella tavalla.

5.1.4.3. *Pelot ja haasteet*

"No, it will never work. In my opinion, because the what they did it was mistake. Because if we calculate Kurdish people ... it is only four or five million and Arab people doesn't like us, they want to own us, so how can they. ... No matter, they are Arab between us, they will use us, they don't like us. If I say I am Kurd, you don't have identity. " (haast. 4)

"Mun mielestä se pitää kaikki on sieltä pois ja anna vapaa oma [valtio] kurdeille" (haast. 1)

"They didn't serve Kurdish people, so how it come they serve Kurdistan case. ... not Kurdish vision we be fulfilled in this area. " (haast. 7)

Kaikki haastateltavat eivät ole vakuuttuneita PKK:n uuden paradigman toimivuudesta. Valtiollisuus on tapa, jolla suurin osa maailmaa on järjestetty, joten kurdivaltio tuntuu osasta vielä ainoalta mahdolliselta tavalta, jolla kurdit voisivat saada paremmat oikeudet. Myös eri ryhmien väliset vihamielisyydet ovat syntyneet pitkien aikojen kuluessa ja monet ovat kärsineet sorrosta, mikä ei unohdu hetkessä. Moninaisuus on siis haastavaa, ja aiheuttaa myös pelkoja ja epäilyksiä. Voisiko uudenlainen yhteiskunta syntyä ilman pelkoa toisista ryhmistä? Bakuninin [1871] mukaan ihmisten ei tulisi nähdä toisen vapautta oman vapautensa rajoituksen vaan vahvistuksena sille (Torre& Ince 2016, 56; [Bakunin 1871; 1971, 262]).

5.1.5. *Erilaisten hierarkioiden tunnistaminen ja purkaminen*

Tämä teema oli ensimmäinen, joka nousi esille aineistosta. Ensimmäisenä käydään läpi naisten aseman parantumista AANES:issa, ja tämän jälkeen käydään läpi myös muita hierarkioita ja intersektionaalisuuden käsitettä.

5.1.5.1. *Naisten aseman parantuminen*

"Feminism is part of the ideology, they are trying to give more focus on problem of the women and they recognize when woman like is a subject to violence. There is like a structural problem

in the society of so called patriarchal society and patriarchal mentality, which is very strong in the man." (haast. 3)

"Tällaista mallia ei löydy Lähi-idästä ...nainen joka on kielletty olla semmosessa roolissa. Kun meidän kulttuurissa aina puhutaan, että nainen on se toinen asia, jota ei arvosteta, mutta meidän hallinnossa löytyy sellaista nainen" (haast. 6)

"Democratic confederalism, which states that the woman is regognized, like the freedom of woman and autonomy of woman, her right to do or not to do, stuff to wear, wear scarf or like not obey the rules of husband, of partner in the house. " (haast. 3)

"They also do ... training for the women in order to support themselves, to learn their language, to share what ever the issue is in the society. " (haast. 7)

"Every committee has women's councils, so women have separate councils on all this committees. On every level the base, the commune, the neighbourhood, village the district, people's council, the women's councils are constanty present in decision making process. This in order to first to give women the space to discuss women's issues and also to garanti the participation women in decision making process. So there must be 40 per cent of participation of women on each level, in committee." (haast. 3)

"Eli meillä taas että on eroa, kun että siellä [KRG] ei löydy naisia. On naisia parlamentissa, mutta ei ole semmosta systeemiä, että yksi nainen ja yksi mies." (haast. 6)

Muutos naisten asemassa AANES:n ollessa vallassa alueilla Rojavassa oli kaikkien haastateltavien mukaan huomattavaa. Vaikka osa haastateltavista ei tukenut PYD:n aloittamaa hanketta uudesta hallinnosta, he kuitenkin kertoivat, että naisten asemassa oli tapahtui parannuksia. Kun taas vastakkainen ideologia – erityisesti ISIS tai Turkki – valtasi alueita, naisten asema meni kuin "kivikaudelle". Naisten täytyi käyttää huivia, eikä nainen voinut liikkua yksin, ei edes päivällä. Ilmapiiri oli *"sama kuin kivikauden aika"* (haast. 5). Naisten asemaa ei ole nähty AANES:ssa vain sivuasiaksi, vaan se on keskeinen osa sen toimintaa. Kaikissa paikallisneuvostoissa on naiskiintiöt ja johtajuus on jaettu miehelle ja naiselle. AANES:ssa on omia naisten neuvostoja. Tämä panostus naisten asemaan on tuo esiin eroavuuden KRG:n kanssa.

5.1.5.2. Intersektionaalisuus

"In order to make this all people to live together it is important to garanti freedom of all those ethnicities and religions. So everybody has the right preach and to believe in their religion, to speak their own language, language they teach also in their schools. There is absolutely no need to, and actually it is more dangerous to have just one laguage, one culture, one religion, because that is supressive. And what Rojava wants to have is a freedom not oppression, but also autonomy. All the different religions and ethnicities groups they will be able to take the decicion regarding their issues." (haast. 3)

"Kaikki ne osallistuvat samaan aikaan tasa-arvoisesti siellä. Ja ei löydy vain yksi kielellä palvelut. Eli löytyy nää kaikki vähemmistön palvelut " (haast. 6)

" The policy of Northern Syria is to accept all the refugees" (haast. 3)

"There are no people who own big resources of the country or the means of the production." (haast. 3)

Shannonin et al. (2013) mukaan patriarkaatti on vain yksi alistamisen muoto, joka kytkeytyy muihin alistamisen muotoihin (Shannon et al. 2013). Myös Öcalan kirjoittaa, että naisten alistaminen on pohjana kaikelle muulle alsitamiselle, ja että kotiäitiys (*housewifesation*) on ensimmäinen orjuuden muoto (Öcalan 2017, 37–8, 70). Kaikki hierarkiat liittyvät toisiinsa, ja hierarkkinen mielenlaatu uusintaa toisia hierarkioita. Bookchinin mukaan kaikki alistamisen muodot johtuvat siitä, että ihmiset ovat omaksuneet hierarkkisen tavan ymmärtää yhteiskuntaa ja että sitä pidetään normaalina tapana (Graham 2012, 162; Bookchin 1974). AANES:ssa puretaan naisten alistamisen lisäksi muitakin hierarkioita. Haastateltavat kertovat, miten monet vähemmistöt saavat oikeuden toimia omalla kielellään ja harjoittaa omaa uskontoaan. Myöskään alueen ulkopuolelta tulevia ei aseteta huonompaan asemaan, vaan tarkoitus on, että hekin voivat osallistua. Myös taloudelliseen tasa-arvoon pyritään sillä, ettei olisi tahoja, jotka omistavat erityisen paljon.

5.1.5.3. *Keho*

"When they [PYD] control this area, all women in this area Syria Rojava can move freely. They will as they wearing clothes. And they move freely ... No one annoying them [medical campainers young girls and men], no one confuse them. But now it is horrible, they now came after the what it is called oliv branch -operation, this attack by Turkey ... When they came they control, even women couldn't move without man with them. Even in the morning or midday." (haast. 7)

"Eli niitä jos sä meet heidän alueelle siellä ihmiset aika kärsivät, ne ovat kärsineet siitä. Naisella ei ole oikeus." (haast. 6)

"And there is also women fighters. And if we calculate for example Daesh, when they be killed by women, he will never go to heaven. So we are Jin and we are proud to be kurds" (haast. 4)

Tilassa ihmisten kehot saattavat tulla eri tavoin määritellyiksi, ja esimerkiksi maskuliinisessa tilassa naiskeho tulee toiseutetuksi. Tiloja voi kutsua myös alistaviksi tiloiksi, kun tietynlainen keho ei ole sallittu tilassa (Rose 1993, 143–6.). Rojavan alueella naisten liikkumisessa ja sopivassa pukeutumisessa on eroja riippuen siitä, kuka hallitsee alueella. ISISin hallitsemilla alueilla naiset eivät voi kulkea vapaasti, ja heitä saatetaan ahdistella ja pahoinpidellä. AANES:ssa naisten aseman muutos on muokannut tilaa siltä osalta siten, ettei se ole niin patriarkaalista ja alistavaa, ja siellä naiset voivat haastateltavien mukaan liikkua vapaasti.

Kun paikallisneuvostot nähdään tilana, on luotu tilaa, missä naiset ovat mukana päätöksenteossa ja johtajina. AANES:ssa muokataan tilaa toteuttamalla naiskiintiöitä kaikissa neuvostoissa, perustamalla naisten oma armeija ja poliisi ja jakamalla johtajuus miehelle ja naiselle. Rose (1993) kirjoittaa, että pitäisi päästä eroon dualistisesta jaosta miehiin ja naisiin, sillä kun kehot jaetaan erilaisiksi, se myös mahdollistaa myös monen muun jaon (Rose 1993, 29–30). Osa tätä dualismia yhteiskunnassa on, että tilaa on jaettu esimerkiksi niin, että julkinen tila on nähty miesten tilaksi ja yksityinen tila naisen alueeksi (Massey 2013). AANES:n toiminta pyrkii lisäämään naisten toimijuutta julkisessa tilassa ja tätä kautta se vähentää dualistista jakoa yhteiskunnassa.

Rosen (1993) mukaan keho on paikka, missä käydään kamppailuja (Rose 1993, 29). Haastatteluissa kuullaan, miten myös naisten omalla armeijalla on merkitystä. YPJ-joukot on perustettu pian YPG:n

perustamisen jälkeen. Yksi haastateltava kertoo, että ISIS-taistelijoille naistaistelija on kauhistus, mikä lisäsi haastateltavan ylpeyttä naistaistelijoista.

5.1.6. Anarkististen keinojen käyttäminen

Anarkistisia keino yhteiskunnan muuttamisessa on erityisesti prefiguraatiivinen politiikka, missä päämäärät ja keinot ovat yhtä. Tähän vaikuttavat myös ihmisten kaipaukset.

5.1.6.1. Kaipaus

"To have like free society, not to have hierarchies, oppression, violence" (haast. 3)

"Tasa-arvo kaikille, oikeudet ja velvollisuudet ihan samanlaiset" (haast. 5)

"Me halutaan, että olla ja että asua, että se kokonaisuus, että Syyriassa, mutta meillä on oma alue, joka tehä voimme että helposti, että toisen alueen kaa tehä yhteistyötä" (haast. 6)

"Siis ei ole vain arabialaiset tai kurdilaiset, semmosta eroa. ... Mutta tää on semmonen että ihan kaikki voivat olla." (haast. 6)

"Et se mun oma henkilökohtainen toivomus on et nimenomaan se paikallishallintojärjestelmä, jossa niille paikallisen alueen asukkaille annetaan mahdollisuus vaikuttaa niinku oman alueensa tapahtumiin ja toimintatapoihin. Toivon että ... [he] kokisivat, että niillä olisi mahdollista sen sisällä vaikuttaa omaan elämäänsä ..." (haast. 2)

"It [AANES] is teaching us to political organization for anarchist and leftist organisations, that how we should work in capitalistic society in order to stop, abolish capitalism and abolish the state. That capital doesn't need to control our lifes and state control, control our lifes and take decicions. ... Oppressed people should support each other in all parts of the world in order to fight capitalism and states." (haast. 3)

"Me haluamme tämä sama systeemi Suomessakin ja nyt me yritetään kouluttaa. Ja mä olen saanut niitä materiaaleja, ja mä yritän kouluttaa meitä kurdilaisia ja muitakin." (haast. 6)

"It is dream for all the Kurdish people, and who live in this 4 or 5 parts. They dream, they want. It is like a hope, a big dream, to be in one land, in one heart." (haast. 7)

Bookchin (1967) toivoo kaipauksen palauttamista takaisin yhteiskunnallisiin asioihin. Kapitalistisessa yhteiskunnassa kaipaus on yhdistetty lähinnä romanttisiin suhteisiin, mikä vähentää ihmisten yhteiskunnallisia kaipauksia. Tutkielmassa haastateltavat kertovat yhteiskunnallisista toiveistaan. Vastausten joukossa on kaipauksia tasa-arvoisesta ja hierarkittomasta yhteiskunnasta, missä kaikilla on mahdollisuus osallistua. Käytännössä toivotaan, että AANES saisi joitakin samoja itsehallinnolle oleellisia asioita, joita KRG:lla on. Osa haastateltavista toivoo, että sama malli vasemmistolaisesta, libertaristisen yhteiskunnasta toteutuisi myös muualla maailmassa, ja että päästäisiin eroon kapitalismista ja valtiosta. Osa haastateltavista haaveilee kurdivaltiosta ja osa taas toivoo, että AANES voi toimia osana Syyriaa.

"Simply I just decide to get in to the YPG and fight as a soldier in People's Protection unit. Fighting against the Islamic State, that was my contribution in Rojava." (haast 3)

"Mä itse vähän mietin, miksi mä en ole siellä, miksi mä olen täällä. Kun mä näen, että niitä oikeasti. Mä olen halunnut kovin olla heidän kaa, ja yrittää heidän puolustaa. Henkisesti vaikka, jos ei fyysisesti. Mutta henkisesti yritän auttaa ja olla heidän kaa, ja olla siellä." (haast. 6)

Chaia Hellerin (1999) mukaan kaipauksella voi olla vallankumoukselliset seuraukset (Graham 2012, 177; Heller 1999). Useilla haastateltavilla on unelmia yhteiskunnasta, ja näillä unelmilla on ollut todellisia seurauksia. Osa haastateltavista on osallistunut YPG:n toimintaan ja puolustanut aseellisesti AANES:a. Eräs haastateltava on tukenut AANES:a eritavalla muun muassa henkisesti, ja samalla miettii, miten voisi olla mukana vielä enemmän. Tutkimuksessa näkee, että haastateltavat ovat kiinnostuneita puhumastaan aiheesta. He ottavat riskejä nähdäkseen kaipaamansa yhteiskunnallista muutosta.

5.1.6.2. *Prefiguratiivinen politiikka*

”Mä arvostan siellä, eli maa, mikä on ollut pitkään sodassa, ja koko maailma on ollut osallistunut siihen sotaan, se että siellä ihmiset ja hallinto on pystynyt hallitsemaan oman alueen, koko alueen. Pystynyt olla jotain demokraattista, niille ihmisille, joilla ei ollut ollenkaan ääntä Syyriassa.” (haast. 6)

”Kyllä [neuvostot] toimii, ja se on tosi vaikeaa ... Vain että apu tulee ihan heidän ihmisten ja heidän paikasta. ” (haast. 6)

”Kyllä he hyvin intohimoisesti sitä [paikallisneuvostojärjestelmää] toteuttivat taisteluista huolimatta. Että niinko Tabqassa se laitettiin välittömästi pystyyn, kun se kaupunki oli vapautettu. ” (haast. 2)

Prefiguratiivista politiikkaa kuvataan uuden maailman rakentamiseksi vanhojen kuorien sisälle (Torre&Ince 2016, 56). AANES:a voi pitää tällaisena prefiguratiivisena politiikkana. Siinä päämäärät ja keinot ovat yhdessä. Vaikka Syyria on ollut sisällissodassa, AANES:ssa pyritään luomaan uudenlaista yhteiskuntaa. Tutkimuksessa havaitaan, että haastateltavilla on kaipauksia tietynlaisesta yhteiskunnasta, ja se on vaikuttanut heidän tekemiin heidän valintoihin. AANES poikkeaa prefiguratiivisen politiikan takia esimerkiksi marxilaisesta ajatuksesta vallankumouksesta, missä ensin tapahtuu vallankumous ja vasta sen jälkeen voidaan toteuttaa kaivattua yhteiskuntaa. Pohjois- ja Itä-Syyriassa PYD loi paikallisneuvostoja jo ennen vuotta 2012, ja nämä paikallisneuvostot ovat jatkaneet toimintaa vallankumouksen jälkeen (Knapp et al. 2016, 84-85). Sodasta huolimatta paikallisneuvostojärjestelmää pyritään toteuttamaan koko ajan. Prefiguratiivinen politiikka ja kaipaus ovat merkittäviä AANES:ssa.

6. Päätelmät

Analyysissa jaettiin tematisoinnilla tutkimusaineisto kuuteen teemaan, joissa teoria on ollut ohjaava tekijä. Teemat ovat 1) uuden tilan luominen, 2) konfliktin esiintyminen tilassa, 3) valtion kyseenalaistaminen, 4) alueen moninaisuuden hyväksyminen, 5) erilaisten hierarkioiden tunnistaminen ja purkaminen ja 6) anarkististen keinojen käyttö. Teemojen kautta löytyi vastauksia tutkimuskysymykseen – miten luoda yhteiskunta ilman valtiota. Teemoissa käsitellään erilaisia post-valtiollisen yhteiskunnan rakentamisen osia, ja käyn vielä läpi keskeiset löydöt.

1) Uuden tilan luominen

Uusi yhteiskunta lähtee ihmisten uudentlaisesta järjestäytymisestä. Tutkimusaineistossa on havaittavissa anarkistisen näkökulman mukaisia tavoitteita, kuten vallan hajauttaminen, konfederaatiossa eläminen ja radikaalin demokratian harjoittaminen, joita on esitelty analyysin kappaleessa 5.1.1. AANES:ssa valtaa on hajautettu paikallisneuvostoilta, mikä vahvistaa paikallisyhteisöjä. Yhteisöjen vahvistumisen kautta voidaan vallata territorio lisäämällä näiden yhteisöjen tiheyttä ja näin heikentämällä valtion valtaa alueella.

2) Konfliktin esiintyminen tilassa

Tarkastelu konfliktista tilassa perustuu erityisesti Lefebvren [1974] ajatukseen siitä, että yhteiskunnalliset ristiriidat ilmenevät materiaalisesti tilassa. Tässä teemassa tarkasteltiin erityisesti ristiriitoja eri tahojen kanssa Rojavan alueella analyysin kappaleessa 5.1.2. AANES:n aseellinen taistelu tilasta perustuu erityisesti itsepuolustukselle, vaikka he saavat myös tukea ulkopuolelta liittolaisilta, kuten Yhdysvalloilta, ja ideologisilta tukijoilta. Vastassa heillä on Turkki, islamismi ja Syyrian valtio. Ideologista kamppailua tapahtuu myös toisten kurdipuolueiden kanssa. Rojavan alue on jaettu monien toimijoiden vallan alle, ja näiden rajat ovat muuttuneet usein. Tutkimuksessa ei kiinnitetä huomiota siihen, missä kukakin on vallassa, mutta muutamia huomioita tilan muuttumisesta tuodaan. Yksi esimerkki tilan muuttumisesta on se, kenelle se on sallittu. Pohjois- ja Itä-Syyriassa ISISin vallattua alueita, naiset eivät voineet enää liikkua vapaasti.

3) Valtion kyseenalaistaminen

Tässä teemassa tarkasteltiin tapoja kyseenalaistaa valtiota ja valtiollisuutta, ja sitä tarkasteltiin analyysin kappaleessa 5.1.3. Torren ja Incen (2016) mukaan dekolonialismi on väline, jolla voidaan

päästä eroon valtiollisuudesta (Torre&Ince 2016, 69). Heidän mukaan valtiollisuus täytyy asettaa pois keskiöstä ja nähdä muut vaihtoehdot. AANES:a tutkittaessa havaittiin, että haastateltavat eivät pitäneet valtiota tärkeänä auktoriteettina. Haastateltavat ylittivät rajoja ilman valtion lupaa, ja AANES:a toteutettiin valtion tavasta poiketen. Valtiollisesta tavasta poikkeavia yhteiskunnan toimintoja olivat muun muassa se, että paikalliset ratkaisivat elämäänsä liittyviä ongelmia itse, poliisin tarkoitus ei ollut kontrolloida ihmisiä, ja pakolaisten tulolle ei ollut torjumisen sääntöjä. Tutkimuksessa katsotaan myös yhtenäisen Kurdistanin kaipaamista nykyvaltioiden kyseenalaistamisena, vaikka osittain kurdivaltion luominen olisi osa samaa valtiollista maailmankuvaa kuin muutkin valtiot.

4) Alueen moninaisuuden hyväksyminen

AANES:n alue on monietninen, moniuskontoinen ja monikielinen ja tätä teemaa tarkasteltiin tutkielman kappaleessa 5.1.4. Tämä vastaa anarkistisen julkisen tilan ihanteita, missä kaikkien olemassaolo pyritään mahdollistamaan ja ristiriidat hyväksymään. Vain vihamielisyyttä pyritään vähentämään. (Springer 2016, 102.) Aineistosta havaittiin, että erilaiset ryhmät ovat osallistuneet AANES:n hallintoon ja pystyneet toimimaan yhteistyössä. Osalla haastateltavilla oli epäilyksiä tämän järjestelmän toimivuudesta, sillä vihamielisyyttä ja alistamista ryhmien välillä on ollut vuosikymmeniä ellei jopa vuosisatoja. Anarkistisesta näkökulmasta toivoa on, sillä Bakunin [1871] on todennut, että ihmisten tulisi nähdä toistensa vapaus oman vapautensa vahvistuksena (Torre&Ince 2016,56; [Bakunin 1871; 1971,262]). Anarkistinen ymmärrys ihmisestä on erilainen kuin esimerkiksi valtiollisuudessa vaikuttava hobbesilainen näkökulma, ihmisten kontrolloimisen tarpeesta (Springer 2016, 31). Kropotkin (1902) muotoilee ihmisen perusluonteeksi keskinäisen avunannon ja hän haaveilee siitä, että kaikki ihmiset eläisivät veljinä keskenään. Kropotkinin mukaan valtiollisuus on hämärtänyt ihmisten perusluonnetta. (Graham 2004,184; Kropotkin 1902.) Tutkimuksessa on erilaisia mielipiteitä siitä, voiko AANES:n monietninen, moniuskontoinen ja monikielinen yhteiskunta toimia.

5) Erilaisten hierarkioiden tiedostaminen ja poistaminen

Tämän teeman tarkastelussa keskeistä oli ensin naisten aseman parantuminen, ja sitä tarkasteltiin analyysissä kappaleessa 5.1.5. Kaikki haastateltavat totesivat, että naisten aseman parantuminen AANES:n myötä on ollut huomattavaa. Kun tarkastelee tätä ilmiötä teorian valossa ja erityisesti intersektionaalisuuden valossa, huomataan, että naisten aseman parantuminen ei ole irrallinen asia valtion vastustamisessa. Kaikki hierarkiat liittyvät toisiinsa, ja Bookchinin (1974) mukaan hierarkkinen käsitys maailmasta mahdollistaa kaikki jaot (Graham 2012, 162; Bookchin 1974).

Shannon et al. (2013) toteavat, että jos huomioidaan vain yhdenlainen hierarkia, ei ymmärretä koko kuvaa. AANES on pyrkinyt purkamaan naisten alistamisen lisäksi muitakin hierarkioita kuten taloudellisia ja eri etnisten ryhmien välisiä hierarkioita.

Hierarkioita purettaessa on tarpeellista kyseenalaistaa myös länsimaisessa ajattelussa vallitseva dualismi. Dualismi on pohjana erilaisille hierarkioille. Dualismia voidaan purkaa muun muassa kyseenalaistamalla tilan jakamista yksityiseen ja julkiseen tilaan sekä kehon jakamista sisäiseen ja ulkoiseen tilaan. Ulkoisen ja sisäisten tapahtumien rajaa voidaan hälventää tutkimuksessa antamalla enemmän tilaa ihmisten tunteille ja intuitioille. Seuraavassa teemassa tätä otetaankin huomioon, kun käsitellään ihmisten kaipauksia.

6) Anarkististen keinojen käyttö

Kaipauksilla on yhteiskunnallisia merkityksiä, ja tämä teema käytiin läpi tutkimuksen kappaleessa 5.1.6. Bookchin (1967) ja Heller (1999) puhuvat siitä, kuinka yhteiskunnalliset kaipaukset ovat merkittäviä. Niillä voi olla vallankumouksellisia seurauksia. Tämä on nähtävissä haastatteltavien vastauksissa, sillä osa haastateltavista toimii kaipaamansa yhteiskunnallisen muutoksen eteen. Teemassa käsitellään kaipausten lisäksi prefiguratiivista politiikkaa, jota pidetään anarkismissa keskeisenä tapana toimia. Siinä keinot ja päämäärät ovat yhtä, eli yhteiskunnallista muutosta tavoitellaan toimimalla juuri tällä tavoitellulla tavalla. AANES:ssa toteutetaan prefiguratiivista politiikkaa. Tavoitteena on hajautetun vallan yhteiskunta, ja tätä tehdään hajauttamalla valtaa muun muassa paikallisneuvostojen kautta. Tätä toteutetaan heti kun se on mahdollista, eikä jäädä odottamaan, että alue olisi kokonaan AANES:n hallinnassa.

Tutkimuksen päätelmässä voidaan todeta, että anarkistinen maantiede sopii hyvin Pohjois- ja Itä-Syyrian autonomisen hallinnon tutkimiseen. Sen avulla ymmärretään paremmin kaikkia AANES:n osia. Ilman ymmärrystä valtiollisuudesta, sen kritiikistä ja post-valtiollisuudesta, olisi ollut vaikeata tarttua aiheeseen. Analyysin ensimmäisessä vaiheessa, kun aineisto luettiin läpi, aineisto näytti hyvin hajanaiselta. Vasta toisessa vaiheessa, kun aineistoa tarkasteltiin teoreettisen viitekehyksen kautta, se muuttui ymmärrettävämmäksi. Tämä asia osoittaa maantieteessä tarpeen myös anarkististen näkökulmien käyttöön, jotta yhteiskunnallisia ilmiöitä valtion ulkopuolella ymmärretään paremmin. Dialoginen tematisointi toimi myös hyvin tutkimuksessa anarkistisen maantieteen näkökulmien ja aineiston yhteen tuomisessa.

6.1. Tutkimuksen rajoitteet

Tutkimus ei ole kaikenkattava kuvaus Pohjois ja Itä-Syyrian tapahtumista eikä se pyrikään olemaan sellainen. Tutkimuksen aineistona on haastattelut seitsemän henkilön kanssa Euroopassa, eikä kohdealueella. Haastatteluissa kysyttiin useimmilta haastateltavilta, mitä heidän mielestään Rojavaan liittyen pitäisi tutkia. Useat mainitsivat, että pitäisi kysyä paikan päällä, mitä ihmiset haluavat. Erään haastateltavan mukaan tulisi tutkia, miten AANES:n hallinto on vaikuttanut pitkällä aikavälillä paikallisten elämään. Tässä tutkielmassa ei pystytäkään vastaamaan näihin tarpeisiin tehdä tutkimusta paikan päällä tai laajemmalla aineistolla.

Muutamia muita toiveita haastateltavilla oli muun muassa naisten aseman tutkiminen ja kurdien historian tutkiminen. Tässä on muutamia haastateltavien kommentteja heille esitettyyn kysymykseen.

"Tällaista mallia ei löydy Lähi-idästä. Ja samaan aikaan nainen joka on kielletty olla semmosessa roolissa, sitä pitäisi tutkia aika hyvin." (haast. 6)

"I want to add, people all over to the world, Europe, who had come this particular place, they should know Rojava history, Kurdish history. ... So this also it should be studied and people should know that ... they have history, very old history."(haast. 7)

"People who live there, they should decide. ... I cannot decide over them. They live there, and they own the land." (haast. 4)

Haastatteluja tehdessä haastateltavilta luvattiin tarkistuttaa heidän kommenttinsa ennen lopullista versiota pro gradu -tutkielmasta. Kaikkien kohdalla tämä ei kuitenkaan onnistunut tutkielman loppuvaiheessa. Täten muutamat kommentit aineistossa olisivat tarkastuksen jälkeen saattaneet muuttua, jos niissä olisi ollut väärinkäsityksiä tai muita korjaustarpeita. Aineistoa voidaan kuitenkin pitää luotettavana, sillä muut haastateltavista eivät vaatineet korjauksia kommentteihinsa. Tästä syystä voi sanoa, että haastateltavat ja haastattelija ymmärsivät toisiaan.

6.2. Jatkotutkimus

Jatkotutkimusta AANES:n hallinnosta voisi tehdä keräämällä aineistoa paikan päältä Pohjois- ja Itä-Syyriassa. Aineistoa olisi hyödyllistä kerätä pidemmällä aikavälillä, jotta saataisiin tietoa pysyvistä vaikutuksista. AANES:n eri yhteisöjen voimaantumista post-valtiollisessa yhteiskunnassa tulisi seurata, jotta sen periaatteiden toimivuutta käytännössä voitaisiin tarkastella. Tähän vaikuttaa alueen tulevaisuus, erityisesti se, mikä taho alueella tulee olemaan vallassa. Tutkimuskysymyksiä jatkossa voisivat olla esimerkiksi se, miten hajautetun vallan pysyisi paikallisyhteisöillä, ja miten erilaiset uskonnolliset ja etniset yhteisöt pystyvät tekemään yhteistyötä alistamatta toisiaan. Vastaukset näihin kysymyksiin kiinnostavat muitakin kuin vain Lähi-idän tuntijoita, sillä ne vastaavat laajempiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

6.3. Anarkistinen näkökulma maantieteessä

Valtioiden valta maailman politiikassa voi näyttää murentumattomalta. Valtioiden pysyvyyttä on pyritty performoimaan muun muassa rakentamalla muureja ja vahvistamalla rajakontrollia. Brown [2010] aavistelee, että tämä on lähinnä palliatiivinen teko murtuvien valtioiden yrittäessä pitää vielä kiinni vallasta (Jeffrey 2015, 69; [Brown 2010]). Nykyisillä valtioilla ei ole kuitenkaan erityisen pitkä historia. Useat niistä ovat vain muutamien vuosikymmenten ikäisiä, eikä niitä pidä pitää muuttumattomina totuuksina. Tästä syystä on hyödyllistä, että yhteiskuntaa tutkitaan myös post-valtiollisesta näkökulmasta. Tässä tutkimuksessa on havaittu, että anarkistisen maantiede on hyödyllinen näkökulma yhteiskunnallisten ilmiöiden tutkimisessa, erityisesti tarkasteltaessa liikkeitä, joissa on anarkistisia piirteitä. Jotta muuttuvaa maailmaa ja erilaisia poliittisia liikkeitä pystytään ymmärtämään syvällisesti, ei voida rajoittaa ajattelua vain valtioihin ja valtiolliseen tapaan. Torre ja Ince (2016) ovat ehdottaneet, että valtiollisuudesta eteenpäin pääsemiseksi valtiollinen epistemologia täytyy laittaa pois ajattelun keskiöstä vain yhdeksi mahdollisuudeksi maailmankuvaksi monien muiden joukkoon pluriversaalissa maailmassa (Torre & Ince 2016). Tämä tutkimus on pyrkinyt tuomaan esiin yhden esimerkin post-valtiollisesta yhteiskunnan rakentamisesta AANES:n kautta.

Kiitokset

Haluan kiittää erityisesti kaikkia haastatteluihin osallistuneita henkilöitä. He ovat mahdollistaneet tutkimuksen antamalla aikaansa ja kertomalla kokemuksistaan ja näkemyksistään. Haluan kiittää ohjaajaani Sami Moisiota sekä Kristiina Koivusta ja Helin Kontulaista avusta ja neuvoista tutkielmani kanssa. Haluan kiittää myös San Masseon veljeskuntaa, joka tarjosi minulle mahdollisuuden kirjoittaa työtäni rauhallisessa ympäristössä. Kiitän myös kumppaniani, perhettäni, sukulaisiani ja ystäviäni, jotka ovat tukeneet ja auttaneet työni kanssa. Kiitos myös kaikille muille tahoille, jotka ovat mahdollistaneet pro gradu -tutkielmani valmistumisen.

Lähdeluettelo

Aaltola, E. (2010). *Green Anarchy: Deep Ecology and Primitivism*. In Franks, Benjamin & Wilson Mathew (ed), *Anarchism and Moral Philosophy*. Palgrave MacMillan.

Aaltola, E. (2020) 7. osa: Mene metsään! Luontokokemusten psykologiaa ja filosofiaa.
<https://hermithounds.com/valoja-podcast/>

Ackelsberg, M. A. (1991). *Free Women of Spain: Anarchism and the Struggle for the Emancipation of Women*. Indiana: Indiana University Press.

Agamben, G. (2000). *Means without End: Notes on Politics*. Minnesota: University of Minnesota press

Agnew, J. (2011). in J. Agnew and D. Livingstone (eds.) *Handbook of Geographical Knowledge*. [Online] Available at. <https://geog.ucla.edu/sites/default/files/users/jagnew/416.pdf> [Accessed on 18.09.2020]

Allsopp, H.& W. V. Willgenburg (2019) *The Kurds of Northern Syria: governance, diversity and conflict*. London: Tauris.

An Anarchist FAQ.G.6 *What are the ideas of Max Stirner?* 1.1.2018 [Online]. Available at: <https://web.archive.org/web/20101123154932/http://www.infoshop.org/page/AnarchistFAQSectionG6> [Accessed 06.09.2020].

Anderson, B. (2005). *Under three Flags*. London: Verso

Aragon! (2009). *Locating an Indigenous Anarchism*. "Green Anarchy", Issue #19 [Online]. Available at <https://theanarchistlibrary.org/library/aragorn-locating-an-indigenous-anarchism> [Accessed 06.11.2020].

Ayboga, E. & M. Knapp. (2017). *Democratic Confederalism – Co-Operatives in Rojava julkaisussa Stir to action*, Winter 2017, Issue 16

BBC. (29.10.2017) *Iraqi Kurdish leader Massoud Barzani to step down*. [Online]. Available at: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-41794083> [Accessed on 12.08.2020].

Bookchin, M. (1967). *Desire and Need*. [Online]. Available at: <https://theanarchistlibrary.org/library/murray-bookchin-desire-and-need.pdf> [Accessed on 22.10.2020]

Bookchin, M. (1974). *Toward an ecological society*. In Graham, R. (2012). *Anarchism: a documentary history of libertarian ideas* (Vol. 3). Black Rose Books Ltd.

Bookchin, M. (1988). *Social Ecology versus Deep Ecology: A Challenge for the Ecology Movement*. *Socialist Review* July-Sept 1988, Vol.18(3), p.9(21)

Bookchin, Murray (2006). What is Communalism? The Democratic Dimension of Anarchism [Online] available at: http://dwardmac.pitzer.edu/anarchist_archives/bookchin/cmmnl2.mcw.html [Accessed on 11.10.2020]

Bookchin, M. (2017). *Espanjan anarkistit. Savukeidas*. (Ensimmäisen kerran julkaistu (1977), The Spanish Anarchists: The Heroic Years (1868-1936)

Charter of the Social Contract. (2014). [Online] Available at: <https://www.peaceinkurdistancampaign.com/charter-of-the-social-contract/> [Accessed on 10.11.2020]

Clayton, D. (2011). Subaltern space. *The SAGE handbook of geographical knowledge*, 246e261. In Agnew, J. A., & Livingstone, D. N. (eds.) *The Sage handbook of geographical knowledge*. Sage Publications.

Clare, N., & Habermehl, V. (2016). Towards a Theory of ‘Commonization’. *Theories of resistance: anarchism, geography, and the spirit of revolt*/edited by Marcelo, 101. In Lopes de Souza, M., Springer, S. & White, R. J. (eds.) *Theories of resistance: Anarchism, geography, and the spirit of revolt*. London: Rowman & Littlefield International.

COUNCIL DECISION (CFSP) 2019/1341 (2019) [online] available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019D1341&from=en> [accessed on 27.09.2020]

Del Biaggio, C. (2015). Territory beyond the Anglophone tradition. In *The Wiley Blackwell Companion to Political Geography* (pp. 35-47). Wiley-Blackwell.

Earle, C. (1987). Place, Practice and Structure: Social and Spatial Transformation in Southern Sweden, 1750–1850. *Economic Geography*, 63(3), pp. 273-274. doi:10.2307/143954

Encyclopedia Britannica. Syrian Civil War (2019) [Online] Available at: <https://www.britannica.com/event/Syrian-Civil-War> [Accessed on 17.10.2020]

Entessar, N. (2018). Iran and the Kurds. In *Routledge Handbook on the Kurds* (pp. 399-409).

Eskola J & Suoranta, J (2001) *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Jyväskylä. Vastapaino. 266p.

Fanon, F. (2005). The Wretched of the Earth, trans. *Richard Philcox* (New York: Grove, 2004), 160.

Franks, Benjamin (2013). *Anarchism*. In Michael Freeden and Marc Stears (eds.) *The Oxford Handbook of Political Ideologies*. Online publication

Fuchs, C. (2019). Henri Lefebvre’s theory of the production of space and the critical theory of communication. *Communication Theory*, 29(2), 129-150.

Graham, R. (2004). *Anarchism: a documentary history of libertarian ideas* (Vol. 1). Black Rose Books Ltd.

Graham, R. (2007). *Anarchism: a documentary history of libertarian ideas* (Vol. 2). Black Rose Books Ltd.

Graham, R. (2012). *Anarchism: a documentary history of libertarian ideas* (Vol. 3). Black Rose Books Ltd.

Guldi, J. (2009). What is Spatial Turn? [Online] Available at: <http://spatial.scholarslab.org/spatial-turn/what-is-the-spatial-turn/> [Accessed on 17.09.2020]

Hardt, M., & A. Negri, (2009). *Commonwealth*. Harvard University Press.

Heller, C. (1999). *Ecology of everyday life: Rethinking the desire for nature*. Black Rose Books Limited.

Hesketh, C. (2017). *Spaces of capital/spaces of resistance: Mexico and the global political economy* (Vol. 37). University of Georgia Press.

Humalajoki, Reetta (2017) Alkuperäiskansat, kulttuurinen omiminen ja asuttajakolonialismi. Antropologi. 14.11.2017. [Online] Available at: <https://antroblogi.fi/2017/11/alkuperaiskansat-ja-asuttajakolonialismi/> [Accessed on 21.10.2020]

Inkinen, Kari (1999) ANARKISTIPRINSSI haastoi darwinismin. Pellervo, Uusi osuustoiminta-liite [Online] Available at: https://www.pellervo.fi/otlehti/ot2_08/sankareita_kropotki.htm [Accessed on 21.10.2020]

Jeffrey, A (2015) *The State*. 61-72. In *The Wiley Blackwell Companion to Political Geography* (pp. 35-47). Wiley-Blackwell.

Johnston, L& R. Longhurst, (2010) *Space, Place, and Sex: Geographies of Sexualities*.

Kontulainen, H. (2019). *Parallel Nation-ness: Invocation (s) and Performance (s) of Kurdish Nation-ness among Kurdish Immigrants in Finland*. Master's thesis. University of Helsinki.

Kearns, Gerry. (2004) "The Political Pivot of Geography." *The Geographical Journal* 170, no. 4: 337– 46.

Kirmanj, S. (2013). Kurdistan region: A country profile. *Journal of International Studies (JIS)*, 9, 1-14.

Knapp, M., Flach, A., Ayboğa, E., Abdullah, A., & Biehl, J. (2016). *Revolution in Rojava: Democratic Autonomy and Women's Liberation in Syrian Kurdistan*. London: Pluto Press.

Koski, L (2020). *Teksteistä teemoiksi – dialoginen tematisointi*. 157-172 In Puusa, Anu & Juuti, Pauli (eds.) (2020) *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät*. Gaudeamus

Kropotkin, P. (1902). Mutual aid: A factor of evolution. In Graham, R. (2004). *Anarchism: a documentary history of libertarian ideas* (Vol. 1). Black Rose Books Ltd.

Koivunen, K (2016). *Abdullah Öcalan tarjoaa demokraattista konfederaralismia kurdiongelman ratkaisuksi*. Yle. 4.2.2016 [Online] Available at: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2016/02/04/abdullah-ocalan-tarjoaa-demokraattista-konfederaralismia-kurdiongelman> [Accessed on 09.10.2020]

Kuokkanen, R. (2017). Syntymäpäivälahja Suomelle 12.10.2017. Poliitikasta. [Online] Available at: <https://politiikasta.fi/syntymapaivalahja-suomelle/> [Accessed on 09.10.2020]

Kärnä, Jane (2020). *Koti, kumppani, unelma, estradi – paikkojen merkityksiä musikaaleissa*. Master's thesis. University of Helsinki.

Lawyers on Trial: Abusive Prosecutions and Erosion of Fair Trial Rights in Turkey (2019) *Human Right Watch*. [Online] Available at: <https://www.hrw.org/report/2019/04/10/lawyers-trial/abusive-prosecutions-and-erosion-fair-trial-rights-turkey> [Accessed on 09.10.2020]

Lefebvre, H (1991). *The production of space*. Blackwell: Oxford.

Lewis, A. G. (2017). Imagining autonomy on stolen land: settler colonialism, anarchism and the possibilities of decolonization?. *Settler Colonial Studies*, 7(4), 474-495.

Malik, K. (2019). Syria's Kurds dreamt of a 'Rojava revolution'. Assad will snuff this out. *The Guardian*. 27.10.2019. [Online] Available at: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/oct/27/syria-kurds-dreamt-of-rojava-revolution-assad-will-snuff-this-out> [Accessed on 09.09.2020]

Massey, D. (1994). *Space, Place, and Gender*. University of Minnesota Press.

Massey, D (2013) Doreen Massey on Space Social Science Bites. Interview in Sage Publishing youtube-kanavalla. Accessed: 19.3.2020 [Online] Available <https://www.youtube.com/watch?v=Quj4tjbTPxw> [Accessed on 21.10.2020]

Mbah, S., & Igariwey, I. E. (1997). *African Anarchism: The history of a movement* (Tucson, AZ.

Morgan, V. (2016). Swimming against the current: Towards an anti-colonial anarchism in British Columbia, Canada. *Theories of Resistance: Anarchism, Geography and the Spirit of Revolt*.

Paasi, A. (2003). *Territory*. In Agnew, J, Mitchell & Toal, G (Ed). *A Companion to Political Geography*. Blackwell, Oxford, 109-122.

Painter, J. (2010). *Rethinking Territory*. *Antipode*, 42(5), 1090–1118.

Pred, A. (1986). *Place, practice and structure: social and spatial transformation in southern Sweden: 1750-1850*. Cambridge: Polity Press.

Raekstad, P. (2018). *Revolutionary practice and prefigurative politics: A clarification and defense*. *Constellations*, 25(3), 359-372.

Raekstad, P. & S. Gradin (2020). *Prefigurative politics: Building tomorrow today*. Cambridge, UK: Polity Press.

Rathi, S. Gandhian Philosophy of Sarvodaya & Its Principles. Katsottu 16.4.2020 www.mkgandhi.org/articles/gandhi_sarvodaya.html

- Reclus, E., Clark, J. P. & Martin, C. (2013). *Anarchy, geography, modernity*. Selected writings of Elisée Reclus. Oakland, California: PM Press.
- Reyes, A & Kaufman, M (2011). *Sovereignty, Indigeneity, Territory. Zapatista Autonomy and the New Practices of Decolonization*. South Atlantic Quarterly 110: 505-25.
- Romano, D. (2018). The Oil Imperative in the KRG. In Gunter, M (ed.) Routledge *Handbook on Kurds*. Routledge. London.
- Rose, G. (1993). *Feminism and geography. The limits of geographical knowledge*. Cambridge: Polity.
- Rothbard, M. (2008). 'Are libertarians "Anarchists"?' Murray Rothbard Archives, [Online] Available at: <http://www.lewrockwell.com/rothbard/rothbard167.html> [Accessed on 01.10.2020]
- Routledge, P (1997). *A Spatiality of Resistance. Theory and Practice in Nepal's Revolution 1990*. In Keith, M. & Pile, S. (ed.) *Geographies of resistance*. London: Routledge.
- Saari, E. (2018). Paikkaan kiintyminen osana aktiivista ikääntymistä kaupungissa. Pro gradu - tutkielma. Master's thesis. University of Helsinki.
- Salleh, A. (2000). Kirja-arvostelu: The Murray Bookchin Reader; Social Ecology after Bookchin Organization & Environment; Thousand Oaks Vol. 13, Iss. 3, (Sep 2000): 367-369.
- Scarfó, A. (1928). *Letter to Émile Armand*. [Online] Available at <http://theanarchistlibrary.org/library/america-scarfo-emile-armand-letter-of-america-scarfo-to-emile-armandSheppard>
- Shannon, D., Rogue, J., Daring, C. B., & Volcano, A. (2013). *Queering Anarchism: Essays on Gender, Power and Desire*. AK Press.
- Souza, M. L., White, R. J., & Springer, S. (Eds.). (2016). *Theories of resistance: Anarchism, geography, and the spirit of revolt*. Rowman & Littlefield.
- Souza, M. L. (2016). Conceptual Construction and Cultural Diversity (and Vice Versa). In Souza, M., Springer, S. & White, R. J. (eds.) *Theories of resistance: anarchism, geography, and the spirit of revolt*
- Springer, S. (2015). Radical Political Geography. In Agnew, J. A. et al. (eds.) *The Wiley Blackwell companion to political geography*. Chichester, England: Wiley Blackwell.
- Springer, S. (2016) *The Anarchist Roots of Geography. Towards Spatial Emancipation*. Minnesota: University of Minnesota Press.
- Stirner, M. (2009). *Stirner: the ego and its own*. The Anarchist Library. [Online] Available at: <https://theanarchistlibrary.org/library/max-stirner-the-ego-and-his-own.pdf> [Accessed on 06.10.2020]
- Stratta, F. & M. Barrera (2009). *El Tizón Encendido: Protesta Social, Conflitto y Territoria en la Argentina de la Posdictadura*. Buenos Aires: Editorial el Colectivo.

Syrian Refugee Crisis (2019). *World Vision*. [Online] Available at: <https://www.worldvision.org/refugees-news-stories/syrian-refugee-crisis-facts> [Accessed on 11.10.2020]

Toivainen, T. (2009) Vertaistaloutta rakentamaan – lähtökohtia commons-perustaiseen yhteiskuntaan. 23.9.2009. [Online] Available at: <http://www.revalvaatio.org/vertaistaloutta-rakentamaan-lahtokohtia-commons-perustaiseen-yhteiskuntaan/> [Accessed on 11.10.2020]

Torre, G. B., & Ince, A. (2016). Post-statist epistemology and the future of geographical knowledge production. In *Theories of resistance: anarchism, geography, and the spirit of revolt*/edited by Marcelo, 51.

Tuomi, J. & Sarajärvi A. (2018) *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi, Helsinki.

Vaarala, S. (2017). Sisällönanalyysi. Tutkimusbloggaajat-blogi. <https://tutkimusbloggaajat.blogspot.com/2017/02/sisallanalyysi.html>

Viren, E & J. Vähämäki (2020) *Seutu joka ei ole paikkaa : kapitalismi ja metropoli*. Tutkijaliitto, Helsinki.

Wikipedia. *Anarcha-feminism*. [Edited 25.9.2020; Accessed 25.9.2020] <https://en.wikipedia.org/wiki/Anarcha-feminism>

Wikipedia. *Anarkokapitalismi*. [Edited 6.12.2019; Accessed 14.10.2020.] <https://fi.wikipedia.org/wiki/Anarkokapitalismi>

Wikipedia. *Henri Lefebvre*. [Edited 6.10.2020; Accessed 1.11.2020.] https://en.wikipedia.org/wiki/Henri_Lefebvre

Wikipedia. *Sèvresin rauhansopimus*. [Edited 6.11.2020. Accessed 22.11.2020.] https://fi.wikipedia.org/wiki/S%C3%A8vresin_rauhansopimus

Zapatismo. *Global Social Theory*. [Online] Available at: <https://globalsocialtheory.org/topics/zapatismo/> [Accessed on 01.11.2020]

Öcalan, A. (2017). *The Political Thought of Abdullah Öcalan: Kurdistan, Woman's Revolution and Democratic Confederalism*. Pluto Press.